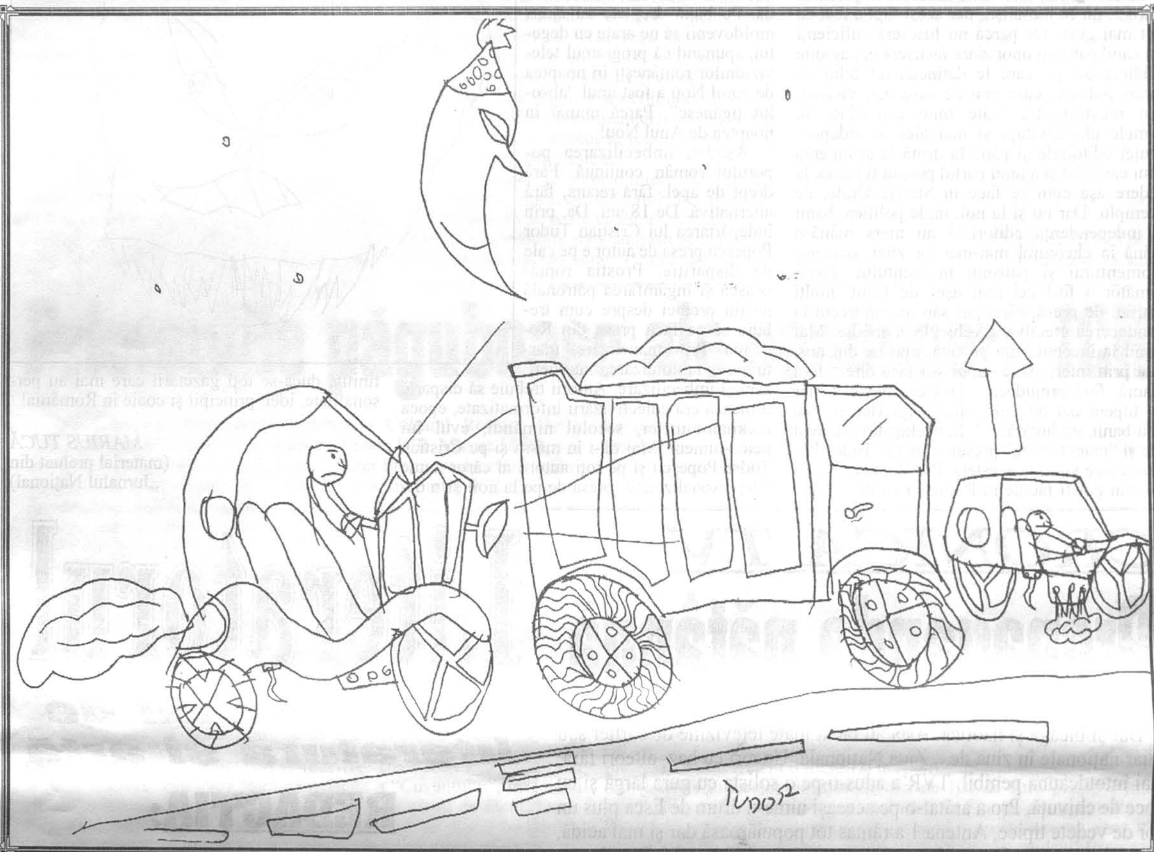
P.V 701.
32122
1

REVISTĂ EDITATĂ LA 1991 ȘI 1880 DE MARIN SORESCU ALEXANDRU MACEDONSKI

Literatorul

Anul III (serie nouă) Nr. 21-22 (105-106) (ianuarie 2008) 24 pagini = 2 RON

Director — FĂNUȘ NEAGU Redactor șef — MIRCEA MICU

Nesfârșite chemări

Zilele acestui februarie, semănând a Paște flagelat de sărăcie și silabisind cu gura uscată, alternează, pentru cine are timp să le privească, cu nopți în care un arbore umblă prin înălțimi, purtând în ramuri fosforescențele primăverii. Sângele pământului, topind înainte de vreme sitarii de zăpadă, curge fluorescent în stele, pasărea furtunilor încă nu s-a născut, dar pe podișul de Transilvanie al cerului, în culcuș de năluci, brodat cu fir de lună, se zvârcolește și stă să cadă pe margine de Dunăre, în ceas descumpănit, calul nebun pe care-l visează fetele ce se vor furate și duse în hotarul făcut din cuțite de argint.

Iar jos, pe frunza moartă a anului pierdut, lemul deșteaptă fântâni verzi, iarba-și ascultă inima plină de dor, de dropii și de malul de râu, pregătindu-se pentru marea întâlnire cu vântul care, în martie, deschide pe dealuri mori întunecate de stoluri de porumbei, altare ale grâului plutind veșnic spre imensitatea câmpiei.

Am rupt o nuia de ploaie de aur și cu ea în mână, ca să nu-mi simtă nimeni pașii și să-mi poleiesc drumul, am intrat, purtând pe mine trifoiul negru al nopții, într-o seră, lângă București, și-am ascultat crescând în bob de dragoste liliacul cu care vom descânta ochiul femeilor noastre în cea dintâi zi a primăverii. Noaptea-și trecuse apele spre răsărit, lăsând mărul norocului în pragul stelei polare – steaua aceea, sânul iubirii mușcat cu dinții! – și sub geamurile acoperite cu rogojini, să nu străbată frigul, eram ca într-o căruță cu coviltir, roțile mestecând uleiul de pe bucșă lunecau într-un spațiu de ardezie pe lângă toate casele, și mintea mea, înnoită de atingerea florilor, închipuia grădini și punți de iederă spre toate colțurile lumii.

Liliacul țese dragostea.

O poartă din lemn vechi, prinsă în curele, deschizându-se scârțâind între două tufe de liliac – atât, și februarie, cu deznădejdea zăpezilor necăzute, se schimbă-n asfințit de aprilie prin care s-apropie un zeu sucit, dansând miraculos, înconjurat de fauni, și lângă el, cu botul pe umerii lui, calul nebun, plecare în hotarul cuțitelor, ceasul de taină, clipa ascuțită pentru fugă, și un rege adolescent, neștiind să dea porunci, prea supus și plecat, nesfârșit în chemări.

Îndoit de păcate și blestemându-mă prea târziu pentru tot ce-am făcut, gândul răzvrătit a rupt o floare; fete nu mai știu de mult să fur.

FĂNUȘ NEAGU

1977

BCR BANCA COMERCIALA ROMANA

Desene de Tudor Cobrea – 5 ani

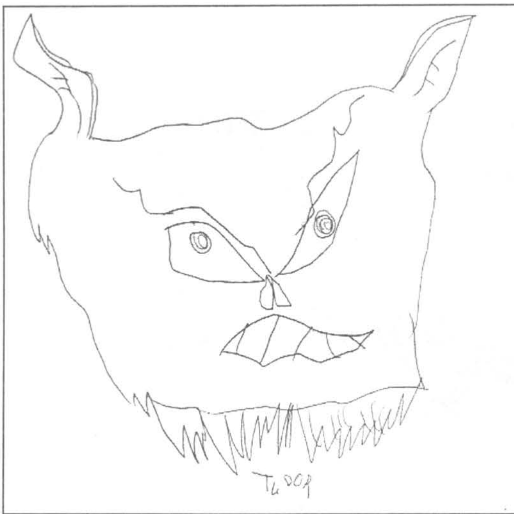
Mulțumim d-lui George Constantin Păunescu pentru sprijinul acordat.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Despre independenţa şi manelizarea presei

Când Ion Cristoiu semnala intrarea cârnăţarilor în presă n-a fost luat în serios. Cei mai mulţi, inclusiv gazetari, au crezut că e vorba despre o figură de stil, despre o etichetă, despre orice, mai puţin adevărul pe care îl spunea lumii gazetarul devenit loc comun în presa din România. Sigur, cârnăţarii intraseră în presă ca patroni, nu ca jurnalişti, dar acest fapt a fost cu atât mai grav. De parcă nu fuseseră suficienţi ani când patronii unor ziare făcuseră în paginile publicaţiilor pe care le deţineau tot felul de jocuri politice, care mai de care mai viclene, mai meşteşugite, toate bine camuflate în numele obiectivităţii şi mai ales al independenţei editoriale şi până la urmă la susţinerea unui candidat şi a unui partid puteau fi făcute la vedere aşa cum se face în Statele Unite, de exemplu. Dar nu şi la noi, unde politica, banii şi independenţa editorială au mers mână-n mână la cheremul mai-marilor zilei, oamenii momentului şi patronii momentului. Pasul următor a fost cel mai uşor de făcut: mulţi patroni de presă, cârnăţari sau nu, au trecut la conducerea efectivă a vehiculelor media. Mai timid la început, mai pe faţă, mai pe din dos, mai prin interpuşi, ca apoi s-o facă direct fără teamă, fără prejudecăţi, fără complexe. Chiar cu tupeul dat de "filozofia" Gigi Becali, "eu dau banii, eu hotărăsc!". În acelaşi timp a avut loc şi "manelizarea" presei. Cristian Tudor Popescu este victima acesteia. Profilul şi audienţa nu mai pot fi făcute în România cu lucruri serioase, cu ziare serioase. "Manelizarea" presei este cel mai simplu mod de a prosti publicul, cititorul şi-n cele din urmă poporul român, tratat şi aşa vreme de 18 ani ca o gloată care trebuie să consume ceea ce i se dă. Pe bună dreptate au ajuns moldovenii să ne arate cu degetul, spunând că programul televiziunilor româneşti în noaptea de Anul Nou a fost unul "absolut ţigănesc". Parcă numai în noaptea de Anul Nou!

Aşadar, imbecilizarea poporului român continuă. Fără drept de apel, fără recurs, fără alternativă. De 18 ani. Da, prin îndepărtarea lui Cristian Tudor Popescu presa de autor e pe cale de dispariţie. Prostia românească şi îngâmfarea patronală ne ţin predici despre cum trebuie să se facă presa din România. Prin manelizare, martirizare, tabloidizare, internetizare şi imbecilizare. Autorii trebuie să dispară, urmează era colectivizării informatizate, epoca nickname-urilor, secolul nimănui, evul lui neica-nimeni. Mai dă-i în mă-sa şi pe Cristian Tudor Popescu şi pe toţi autorii al căror nume "depersonalizează" presa de pe la noi! şi-n definitiv, ducă-se toţi gazetarii care mai au personalitate, idei, principii şi coaie în România!

MARIUS TUCĂ
(material preluat din „Jurnalul Naţional)

CRONICA TV

Propaganda nătângă

Dar şi bleagă şi haotică. Asta au facut toate televiziile de cartier sau chiar naţionale în ziua de... Ziua Naţională. Uneori cu haz, alteori fără, mai întotdeauna penibil. TVR a adus-o pe o solista cu gura largă şi cu voce de chivuţă, Pro a arătat-o pe aceeaşi nime-n drum de Esca plus un cor de vedete tipice, Antena 1 a rămas tot populăroasă dar şi mai acidă, duminica premiind neşte figuri de cumetrie (ce păcat că M. Rădulescu-Ţiganu aiasta nu a făcut nicio şcoala, şi se vede!). Cei mai ruginiţi au fost, ca de obicei, ăi de la Proteveu. Au prezantarisit şi neşte cazuri grele, cu pilitură de sentimentalism aerat, dar şi "realizări", a l'americaine. Astfel a fost arătat un tinerel pitic cu mers de raţă şi plin de importanţa unui contabil. Ca asta făcea, era ceva pe la Harvard, universitate americănoasă de ştaif. Fireşte, când ai bani îţi permiţi orice, racolezi ce tip de dascăl doreşti, deşi eşti naţie tânără şi fără tradiţii universitare (am cetit undeva că vreo optzeci la sută din absolvenţii acestei instituţii nu sunt în stare să arate pe hartă insulele britanice, adecă taman locul de unde au purces bunicii lor golani!). Enfin, ce să le ceri ăstora de la Proteveu, care fac o publicitate oribilă, mizând pe tineri. Cu cine, cu alde Escuţa, fata lui Duce-ploscа, alde Buhnici, reţinut pentru nu se ştie ce şmenuri în… Bulgaria, cu alde madam Avram, intervievatoare de pedichiuriste pripăşite prin America? Mai lipsea Loredana Grozava, din Oneşti, altă vedetă cu megafoane şi cu clopote!

Sigur, întotdeauna trebuie mizat pe tineri, pe nou, pe moderni în cearta lor cu anticii, dar întotdeauna e bine sa fii atent la cine pune chestia în discuţie. Nu mă interesează opiniile găştii lui Sârbu, operatoraşul acela cu filmul despre căderea lui nea Nicu, parcă aşa pornise băieţelul, de ne mai aducem aminte!? Crede el oare că prin propaganda puhavă reuşeste ceva? Nu a reuşit s-o inventeze ca stilistă pe amărâta de Janeta, parcă aşa îi zicea! El s-a ardicat pe spinarea lui Florică al Călinescului, pe vremea când avea humorul la el, pe ceva transmisii sportive agresive şi agramate şi pe filme americane de categoria B. Post comercial, că asta şi-a propus şi asta a efectuat. Acuşica vrea să hie educativ, haida-de! Nu ţine, meştere, nici măcar cu Tatu, tata de Braşov, nici cu hlizitele de la ştiri, nici măcar cu Cuzineti, fata drăguţă şi spălăţică, de ne arată cum e bine să înghiţi iaurtul cu linguriţa! Asta nu se va înţelege niciodată la noi: ai pornit pe o cale, mergi pe dânsa, nu vrei să acoperi tot, nu schimbi macazul şi nu te dai ceea ce ai impresia că eşti, că adevărul iese prin căciulă!

NICOLAE ILIESCU

Literatorul

Săptămânal de literatură şi artă

REDACŢIA:

Radu Băieşu,
Lucian Chişu,
N. Georgescu
N. Grigore Mărăşanu
Grigore Traian Pop
Marin Stoian

ADRESA REDACŢIEI:

Piaţa Presei Libere
Nr. 1, Corp C,
etaj 2, camera 266,
C.P. 59, OP. 33
Telefon: 319.33.04/1098

E-mail: revistaliteratorul@gmail.com

Scrieţi, băieţi, numai scrieţi

pentru că responsabilitatea asupra textelor aparţine, în exclusivitate, autorilor.

Asumaţi-vi-o cu mândrie!

Literatorul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Cerebralizarea”, după Iorgulescu

Am citit mai de mult interviul luat în “Cotidianul” de Bucureşti lui Adrian Iorgulescu, în care, vorbind de populaţia de “la ţară”, acesta îşi pune întrebarea cum să “îi transformăm pe ţărani în fiinţe cerebralizate”. Am fost izbit de grobianismul numitului ministru. Eu sunt nepot de ţăran, mi-am petrecut vacanţele la ţară, cu neamul meu ţărănesc. Am fost medic de ţară cinci ani de zile, acum sunt medic în Canada. Nu pot să cred că un cetăţean român, născut în România, poate chiar român, să facă o asemenea afirmaţie, în Ţara în care marea majoritate a intelectualilor au rădăcini ţărăneşti!! Şi chiar dacă nu ar avea rădăcini ţărăneşti, bunul simţ şi minima educaţie nu permite asemenea expresii. Iar un politician cu pretenţii de democrat, în nici o altă ţară europeană sau neeuropeană, nu comite asemenea greşeli anticetăţeneşti. Este absolut condamnabilă afirmaţia sa în lumea civilizată, excepţiile întâlnindu-se numai pe malul bucureştean al Dâmboviţei!! Această expresie ne permite să-i sugestionăm “ministrului” să se cerebralizeze pe el însuşi întâi! Dacă va reuşi, deşi se pare că e prea târziu, să se uite puţin în jur şi să vadă câte din “elitele” politice şi culturale bucureştene ar trebui să le pună pe lista lui de cerebralizări. Îl ajut şi eu, numai dacă poate ma învaţă ca , odata cu cerebralizarea, sa le inoculăm bun simţ social, discernământ şi caracter “elitelor” bucureştene. Până atunci am să scriu ceva despre cât de “cerebralizat” este un ministru de Bucureşti. Îmi pare rău, am fost atât de revoltat, încât am trimis un email după ce am citit acest interviu; replica normală, care bineînţeles că nu a fost afişată, că aşa e dreptul la replică într-o piaţă liberă a presei bucureştene!!

Nu am nimic cu autorul interviului, un ziarist, nici cu supracerebralizatul ministru; dar mă întreb cum se poate ca dintr-o capitală de 2 milioane de citadini, nu s-au găsit zece intelectuali, din părinţi sau bunici ţărani, să-l tragă de mânecă un pic. Cum se poate ca niciun scriitor român cu rădăcini ţărăneşti să nu ia atitudine!?

DECULTURALIZAREA ROMÂNIEI este un proces real, care a început în 1990 şi de atunci se accentuează mereu. Orice clarvăzător, care nu trebuie să fie nici portar la minister, realizează cine este de vină şi de unde ar trebui începută cerebralizarea. Numai ministrul nu vede sau îi e frică să vadă. Astfel ajung la concluzia că Ministerul Culturii în România este o instituţie absolut nefolositoare, în detrimentul culturii româneşti, care a început de la ţară, şi de acolo izvorăşte încă!! Cum îmi permit eu să spun acest lucru? Simplu, cum mă citiţi, plus că, în Canada nu există un asemenea minister şi cultura se descurcă, bine-merci, singură şi fără îndrumători de cerebralizare

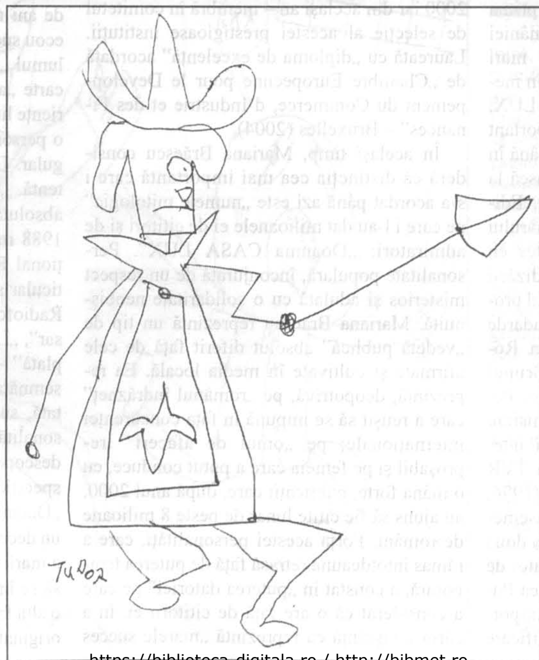
…s.a.m.d … Să trăiţi bine! …Şi cei supracerebralizaţi şi cei mai puţin …

CORNELIU FLOREA
Winnipeg – Canada

Prieteniile păguboase ale conducerii ICR

Zilele trecute, preşedintele Institutului Cultural Român, Horia Roman Patapievici, însoţit de vicepreşedintele ICR, Mircea Mihăieş şi de rectorul Colegiului Noua Europă, Andrei Pleşu, au decernat la Budapesta premii în valoare de 15.000 de euro din partea ICR scriitorului maghiar Esterhazy Peter şi preşedintelui DUNA TV, Cselényi Laszlo, care răspunde şi de postul anti-românesc AUTONOMIA TV. Gestul acestora, împreună cu modul în care Ioan Buduca a sărit în apărarea lui Horia Roman Patapievici au provocat o reacţie din partea fostului director al ICR-Paris, scriitorul anticomunist Radu Portocală, pe care o prezentăm integral

Îmi lăsaseră un gust neplăcut, acum câteva săptămâni, dizgraţioasele contorsiuni prin care Ioan Buduca încerca să-şi convingă memoria de irealitatea unei discuţii la care el însuşi a participat (ZIUA, 3 septembrie 2007). Cu puţin timp înainte, scrisesem că informaţia privitoare la vizita lui Ion Iliescu la Tescani îmi fusese dată în mai 1990 de către Radu G. Ţeposu. “Radu Portocală se întăreşte în iluzia că în mai 1990 Ţeposu i-ar fi comunicat o informaţie”, notează Buduca, sugerând că aş suferi de halucinaţii retroactive. Dacă Ioan Buduca a uitat această discuţie, petrecută în mica redacţie a “Cuvântului”, înseamnă că are probleme de aducere aminte şi că nu e nimic de făcut. Dacă, însă, el se preface că a uitat-o numai pentru a-i fi pe plac d-lui Andrei Pleşu, înseamnă că are probleme morale, ceea ce e mult mai grav şi, din păcate, la fel de iremediabil. Pe 8 decembrie 2007, tot în „Ziua”, Ioan Buduca - fost şi poate actual colaborator al ICR - se dezlănţuia împotriva senatorului Eugen Mihăescu, folosind prilejul pentru a-mi da şi mie o mică lovitură. “Ce-a mai auzit domnul senator Mihăiescu (sic!)? I-a spus Radu Portocală, fost director la ICR Paris, ca ICR Bucureşti ar fi alocat o sumă «exorbitantă» pentru traducerea unei cărţi de Andrei Pleşu în franceză. “Dl. senator Eugen Mihăescu a citit, ca mulţi alţii, ceea ce scriam, pe 1 decembrie 2006, în scrisoarea mea de demisie: «ICR Bucureşti a semnat cu un editor francez, fără respectarea nici uneia dintre procedurile care ne sunt impuse nouă, un contract scandalos de 28.500 de euro (la care se vor adăuga preţul traducerii şi drepturile de a reproduce ilustraţiile) pentru publicarea unei cărţi care, în mod sigur, nu se va vinde. Un editor mai scrupulos, sau o negociere mai serioasă, ar fi redus această cheltuială la aproximativ 6.000 de euro!»” Presa bucureşteană a descoperit repede, chiar de la ICR, despre ce carte era vorba şi a făcut mai multe comentarii acide pe această temă. Dl. senator Mihăescu a avut, deci, la dispoziţie destule surse publice. Care e, însă, povestea acestei cărţi? Să subliniem, de la bun început, că e vorba despre “Pitoresc şi melancolie” – teza de doctorat a d-lui Pleşu, susţinută în 1977 şi apărută la Editura Univers în 1980. În 2006, ICR Bucureşti a decis s-o publice în Franţa, de această “realizare” ocupându-se personal dl. Mircea Mihăieş. Dosarul a ajuns, fireşte, la ICR Paris în primăvara lui 2006. El conţinea primul capitol tradus în franceză şi un curiculum vitae al autorului, din care am aflat că numarul premiilor şi al titlurilor de doctor honoris causa acumulate de dl. Pleşu e sensibil mai mare decât acela al cărţilor publicate. Am început prin a înmâna acest dosar directorilor a două mari edituri pariziene (“Grasset” şi “Fayard”), care, după câteva săptămâni, şi-au manifestat dezinteresul total. “Operele” lui Pleşu, cumpărate ca cele ale lui Ceauşescu. Cum am comunicat la Bucureşti acest rezultat foarte puţin pe măsura pretenţiilor şi aşteptărilor, sacra misiune de a-l publica în Franţa pe dl. Plesu mi-a fost retrasă discret. Între timp, îmi închipui cu uşurinţă prin ce intermediari ICR Bucureşti a continuat negocierile, dar, cu toate că eram încă director al Institutului de la Paris, nu am mai fost ţinut la curent cu evoluţia lor, ceea ce înseamnă că se hotărâse “scurt-circuitarea” mea – tehnică nu numai inelegantă, ci şi anormală în circumstanţele date. Printr-o pură întâmplare - altminteri nu aş fi aflat niciodată de existenţa lui! –, cu o lună înainte să demisionez, am descoperit contractul care avea să fie semnat cu editura “Somogy”. Astfel am aflat că ICR urma să “participe” cu 28.500 de euro la această publicare şi că, în plus, se angaja să plătească traducerea în franceză şi drepturile de reproducere a ilustraţiilor (tarifele muzeelor fiind, în medie, de 100 de euro pentru o imagine). Ştiind cât costă tipărirea unei cărţi în Franţa, am comunicat la Bucureşti uimirea pe care mi-o pricinuiseră termenii acestui contract, din care simţul măsurii lipsea cu totul. Fără rezultat, evident! Biografia d-lui Pleşu avea nevoie de această ediţie franceză şi, iată, ICR era în măsură să-i facă un mic serviciu. Finalul întâmplării confirmă cele ce prevăzusem acum un an. Cartea a apărut pe 24 septembrie 2007, dar, câteva zile mai târziu, Editura “Somogy” o anunţa ca epuizată. Succes fulgerător? Nici vorbă! Un editor demn de acest nume nu lasă să se epuizeze un titlu atât de repede, ci îl retipăreşte până când satisface integral cererea pieţii. Singura explicaţie posibilă e că ICR a cumpărat cele câteva sute de exemplare publicate (fiecare costând 30 de euro, ceea ce e enorm pentru o lucrare de 190 de pagini!) şi le-a pus la hibernat în vreun depozit. Tot aşa făcea şi MAE, înainte de 1989, cu “operele” lui Ceauşescu, editate pe bani grei în toate limbile pământului. Institutul Cultural Român a cheltuit, aşadar, o sumă considerabilă pentru a publica în Franţa o carte care nu a trăit, care nu a stârnit nici un ecou şi care a dispărut în momentul apariţiei. Altfel spus, bani aruncaţi pe geam. Precedentele doua eşecuri ale d-lui Pleşu pe piaţa cărţii din Franţa (Editions de l'Herne în 1990 şi Editions Buchet-Chastel în 2005), ambele finanţate de Centre National du Livre de la Paris, ar fi trebuit, totuşi, să constituie un semnal de alarmă pentru conducerea ICR. Ei bine, nu! Nobilul sentiment al prieteniei – pe bani publici, fireşte! – a precumpănit. Şi totuşi, nici prietenia, nici banii publici nu l-au ajutat pe dl. Pleşu să parcurgă lungul şi anevoiosul drum de la Dâmboviţa la Sena – oricât s-ar chinui Ioan Buduca să creadă contrariul.

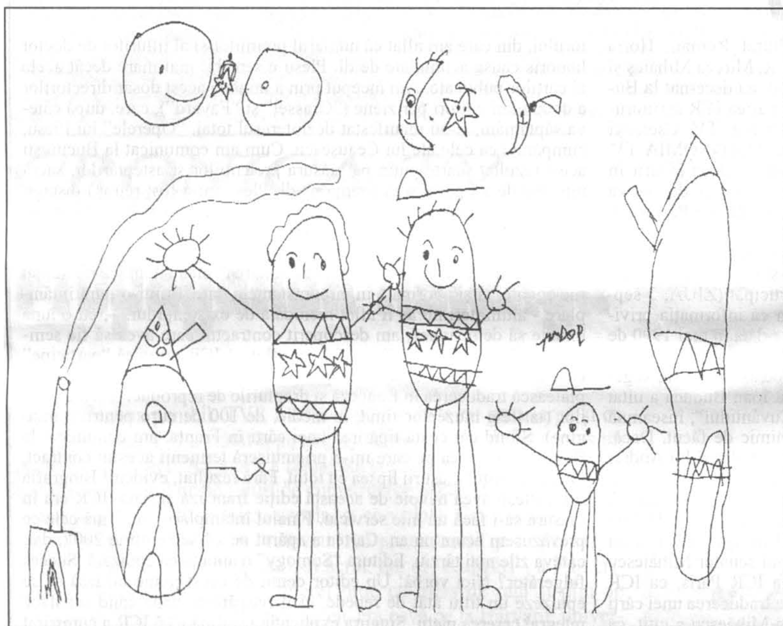
RADU PORTOCALĂ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliografia operei și activității Marianei Brăescu

Jurnalist, scriitor, dramaturg, om de afaceri, Mariana Brăescu este creatoarea celei mai importante „afaceri de presă" românești din ultimii cincisprezece ani și o prezență culturală puternică, afirmată discret dar constant. Este fondatoarea presei imobiliare, a presei pentru casă și a presei pentru familie în România. Proprietara, între 1994 și 2005, a Grupului de presă CASA LUX, apreciat ca fiind cel mai important grup de presă pentru casă din Europa de Est; a editat șapte titluri de publicații (Casa Lux, Casa de vacanță, Practic-idei pentru casă, grădină și apartament, Practic în bucătărie, Draga mea, Cărticica Draga mea pentru copii, Cărticica Practică), în tiraje de peste 12 milioane de exemplare anual. Înainte de aceasta, Mariana Brăescu a fondat, în 1991, revista săptămânală CASA, prima publicație imobiliară din istoria României (mai 1991-1992), nucleul viitoarelor mari reviste care au afirmat-o profesional și în mediile de afaceri. Participant, cu CASA LUX, la MIPIM-Cannes (1997), cel mai important târg imobiliar din lume, aceasta fiind, până în anul 2005, singura participare românească la o manifestare de asemenea anvergură. Editorul, în această împrejurare, al numărului special „Romanian Properties-Propriétés en Roumanie". Coordonator al standardizării profesiunii de „agent imobiliar" în cadrul programului european COSA, pentru standarde ocupaționale în domeniul imobiliar în România (1996-1997). Membră, cu Grupul CASA LUX, în FIPP (Federația Presei Periodice Internaționale). Titulară de emisiuni TV pe teme imobiliare, de amenajări interioare și de decorațiuni pentru casă, la TVR Internațional (1995-1996), Tele7ABC (1996, 1999-2000), domeniu unde a fost, de asemenea, deschizător de drum. Protagonista a două filme documentare biografice, difuzate de TVR Internațional (1996) și Televiziunea Publică Finlandeză (1995). Contribuție importantă la crearea mecanismelor de autentificare a tirajelor, ca membru-fondator BRAT și SNA, publicațiile editate sub conducerea Marianei Brăescu fiind cotate neîntrerupt, timp de trei ani, drept cele mai bine vândute în categoria respectivă. Inițiatoare, începând cu 1994, a principalelor teme, rubrici, procedee jurnalistice din presa imobiliară și pentru casă, preluate ulterior de toate publicațiile și emisiunile cu aceasta tematică.

A primit numeroase distincții românești și internaționale, premii de excelență ale unor prestigioase organizații profesionale și culturale. Prezentă în dicționarul de personalități „International Who's who of Professional and Business Women" (1999); declarată „Femeia de afaceri a anului 2000 de către „International Biographical Center" – Cambridge, 2000 iar din același an – membră în comitetul de selecție al acestei prestigioase instituții. Laureată cu „diploma de excelență" acordată de „Chambre Europecnne pour le Developpement du Commerce, d'Industrie et des Finances" – Bruxelles (2004).

În același timp, Mariana Brăescu consideră că distincția cea mai importantă care i s-a acordat până azi este „numele mitologic" pe care i l-au dat milioanele ei de cititori și de admiratori: „Doamna CASA LUX". Personalitate populară, înconjurată de un respect misterios și adulată cu o solidaritate neobișnuită, Mariana Brăescu reprezintă un tip de „vedetă publică" absolut diferit față de cele afirmate și cultivate în media locală. Ea reprezintă, deopotrivă, pe „românul îndrăzneț" care a reușit să se impună în fața concurenței internaționale; pe „omul de afaceri" ireproșabil și pe femeia care a putut conduce, cu o mână forte, publicații care, după anul 2000, au ajuns să fie citite lunar de peste 8 milioane de români. Forța acestei personalități, care a rămas întotdeauna retrasă față de puterea temporară, a constat în „puterea datoriei" pe care a considerat că o are față de cititorii ei, în a căror conștiință ea reprezintă „marele succes obținut prin muncă și iscusință".

Mariana Brăescu s-a angajat, cu o discreție remarcabilă dar, în același timp, cu o stăruință rar întâlnită, în acțiuni cu caracter filantropic, cultural și social.

A participat la fondarea, în anul 2003, a Asociației „Biblioteci pentru sate", care a donat, către 350 de biblioteci comunale, parohiale și de mănăstire, peste 25.000 de volume și aproape 300.000 de publicații. Mai mulți ani, a fost principala susținătoare a acestor activități ca și ale celor desfășurate de „Asociația Română pentru Patrimoniu", o organizație cetățenească deosebit de activă în domeniul cultivării și regenerării tradițiilor naționale. A creat un gen nou de „comuniune creștină" prin participarea publicațiilor pe care le-a condus la toate marile pelerinaje și ceremonii religioase ortodoxe, unde, ani de-a rândul, CASA LUX a donat milioane de publicații către credincioșii din cele mai îndepărtate regiuni ale României. Sute de mănăstiri din întreaga țară au primit periodic daruri care au împodobit bibliotecile acestora și au contribuit la întărirea acțiunii colective a spiritului românesc". Despre secretul, nedezvăluit, al acestei adevărate „mișcări populare" pe care l-au reprezentat publicațiile CASA LUX, s-a spus, printre altele, că ele au arătat în mod hotărât că există „România Frumoasă" și „România Harnică".

Mariana Brăescu, devenită azi celebra „Doamna CASA LUX" este, în același timp, și un scriitor important a cărei operă, apreciată în mediile literare ale anilor 80, se va impune cu siguranță și în viitor. Bibliografia scrierilor în proză cuprinde „Imperfecțiuni provizorii" (2005), „Îmi amintesc și îmi imaginez" (2005), „Prière du Soir", ediția franceză (2005), „Vulpea Academiciană" (2004).

Prozatoarea fantezistă, ironică și dezinvoltă din „Imperfecțiuni provizorii" (o carte de nuvele încheiată încă din 1985 dar apărută 20 de ani mai târziu), ca și strania nuvelistă, cu ecou sud-american de „realism magic" din volumul „Îmi amintesc și îmi imaginez" (o altă carte „amânată", scrisă în 1988), arată experiențe literare distincte și inactuale, care afirmă o personalitate constituită, cu un caracter singular. Dramaturgia are o bibliografie consistentă. „Profesor de... admitere" (premieră absolută „Teatrul M. Eminescu" Botoșani 1988 reprezentată în 1988-1990; Teatrul Național Radiofonic-2001); „ Pronto-agent particular sau Marea Lovitură" (Teatrul Național Radiofonic, 2002); „Al treisprezecelea Caesar", „Londra de la 3 la 5?, „După faptă și răsplată" – toate apărute editorial în 2005. Însemnătatea acestei opere, care a fost comentată, susținută și elogiată de importante personalități ale literaturii române, rămâne de descoperit în ceea ce are aceasta ca „diferență specifică" și profil distinct căci literatura „Doamnei CASA LUX", estompată aproape un deceniu și jumătate de prezență prodigioasă a marii creatoare de presă românească, începe să se înțeleagă acum ca fiind, în același timp, o altă față a autoarei, la fel de prestigioasă și de originală.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

"FIECARE CLIPĂ PETRECUTĂ CU NICHITA ERA MINUNATĂ..."

Interviu realizat de ANGELA BACIU-MOISE

- "Fiecare clipă petrecută cu Nichita era minunată, era frumoasă... când Nichita era un om firesc, avea umor..."

- «Nichita era un bărbat frumos... dădea mereu impresia unui bărbat foarte frumos... devenise monumental...»

- «Nichita este un poet citit, dar... aici e problema, nu este neapărat și înțeles...»

*

- D-le Dan Alexandru Condeescu, mă bucur să vă revăd, ne întâlnim la «Zilele Nichita Stănescu» de la Ploiești.

- Dragă poetă Angela Baciu, și eu mă bucur să vă revăd aici. Nichita a reușit întotdeauna să-și adune prietenii în jurul lui.

- Doresc să vă felicit pentru premiul pe care tocmai l-ați primit. Ce reprezintă el pentru dvs.?

- Premiile au valoare mai mult sentimentală, uneori chiar materială, dar nu pentru ele scrie poetul, nici prozatorul și nici criticul.

- In ce moment vine acest premiu?

- Premiul vine după... 20 de ani de bătălie critică în ideea cunoașterii operei lui Nichita Stănescu, începând de la editarea operei sale, până la articole de interpretare, susținere și polemice uneori. Așadar, este mai degrabă o satisfacție morală, o recunoaștere a unei lungi companii în absența unui foarte drag și bun prieten, NICHITA STĂNESCU. Am mai spus-o și o repet, a fost și o datorie morală această muncă depusă.

- Cum era omul Nichita Stănescu? Puteți să ne povestitț cum era în preajma lui? Am putea să ne aducem aminte?

- *(zâmbește ușor)* Fiecare clipă petrecută cu Nichita era minunată, era frumoasă. Atât în momentele de grație când dicta poeme și avea opinii, păreri literare, cât și în zilele mai obișnuite, când Nichita era un om firesc, avea umor, spunea glume ca orice ploieștean care se respecta, era, desigur, un om normal.

- Se spune că Nichita Stănescu era un bărbat foarte frumos...

- Da. Nichita era un bărbat foarte frumos. Eu l-am cunocut mai bine, din '79-'80, când era vădit marcat de semnele maladiei, care nici nu l-a cruțat până la urmă. Dar, chiar și așa, dădea mereu impresia unui bărbat foarte frumos... se clasicizase cumva în ultimii ani, devenise monumental, părea mereu a fi o figură extrem de impunătoare, un înțelept. Acum îmi dau seama că, de fapt, nici nu împlinise 50 și nu a depășit acest prag. În fond, era un om tânăr, dar probabil, marele său consum pentru poezie și felul său de a se dărui și prietenilor, l-a consumat mai mult decât arăta vârsta. Se știe, Nichita era un om foarte darnic, bun și generos.

- După parerea dvs., astăzi la început de secol XXI se mai citește poezia lui Nichita Stănescu ?

- Eu am constatat, cu bucurie, că se citește astăzi poezie, în comparație cu alți poeți, care nu prea mai sunt citiți, Nichita este un poet citit, dar... aici e problema, nu este neapărat și înțeles, și, mai ales, cunoscut, ca operă. Nichita Stănescu, ca și Mihai Eminescu, și-a turnat încă din viață, existența în poezie și atunci mitul poetului se suprapune, uneori benefic, alteori mai puțin, cu opera. Un fel de confundare de destin, de destin literar.

- Citind o operă, de fapt, ne interesează și destinul poetului...

- Deigur, ne interesează, nu neapărat ca om politic, sau social, ci destinul acela în absolut, uman, în ce măsură omul poate acoperi valoarea operei sale. E un mister și cred că o operă literară în spatele căreia nu se află și un destin, nu prea spectaculos, dar profound, nu are aceeași valoare.

- S-a încheiat și această ediție de festival «Nichita Stănescu» de la Ploiești. Mai sunt necesare astăzi asemenea manifestări, mai au un rol bine definit?

- Cred că sunt bune. Un festival poate trăi prin manifestările de substanță, prin dezbaterile sale critice, prin lecturile unor poeți și prozatori invitați, prin ideea de a se cunoaște și înțelege.

Totodată, poate fi dăunător prin preamultul accent festivist, discursuri uneori goale, fără substanță, când fiecare se lustruiește pe sine și uită de fapt rostul profund al întâlnirii și al cinstirii poetului sub numele căruia se desfășoară un astfel de festival. V-am spus, nu este un lucru rău, dar de multe ori proliferează, cum spuneam, superficialitatea și lipsa de substanță, care poate dăuna, uneori, unui festival, cât și scriitorilor și invitaților aflați acolo.

- D-le Condeescu, credeți că astăzi a dispărut cenzura ?

- Raspunsul meu este da, pe de o parte, poate publica oricum, orice, oricine, dar pe de altă parte nu mai există acea tensiune a rostirii care să te facă să cauți formularea cea mai adecvătă unei stări, lucrurile fiind spuse acum pe șleau. Am redeschis, pe locul fostului club profesionist de lectură, Cenaclul «EURIDICE», condus de d-nul Marin Mincu pe care îl secondez în multe ședințe, tocmai din curiozitatea de a vedea și auzi ce scriu tinerii de astăzi.

- Dar, dvs. sunteți mulțumit?

- Sincer, nu sunt încântat, nu de felul în care scriu, ci de această lipsă de cenzură ce a dus la proliferarea unui limbaj aproape mai rău decât cel al străzii, din dorința de a exacerba unele lucruri, de a șoca, însă valoarea acestor prime apariții este sub nivelul momentului '70, chiar '80. Și față de generația nouăzeciștilor (eu nu sunt pentru împartirea generațiilor) care nu reușiseră să se afirme înainte de '89, mă refer acum la Cristi Popescu, Daniel Bănulescu ș.a., scriitori care nu erau chiar la prima tinerețe, dar încă tineri și foarte valoroși, acest val de după '89, a fost un val foarte puternic și cu dorința de a se afirma în literatură, (tot în acea perioadă, din câte știu, ați debutat și dvs. în poezie), în sensul cel mai bun și curat.

- Ce se întâmplă acum, după 2000?

- Ce se întâmplă? Sunt și momente mai slabe într-o literatură, nu e vina nimanui, poate că autorii foarte tineri, care nu ne-au convins cu prima carte, poate, în timp, vor convinge cu alte cărți.

- Suntem un popor cu o literatură prea puțin cunoscută; nu avem traduceri, nu depășim granițele. Este firesc să nu fim cunoscuți?

- Haideți să recunoaștem, suntem o cultură mică, nu avem traduceri valoroase. Abia se manifesta interesul pentru alte literaturi și e greu să pretinzi că vei sparge «gura targului» în Franța, Anglia sau oriunde. Nu spun că trebuie să renunțăm la idee. Susțin că nu avem o propagandă culturală coerentă, nu știm să ne găsim traducători potriviți și nu știm, să ne promovăm valorile.

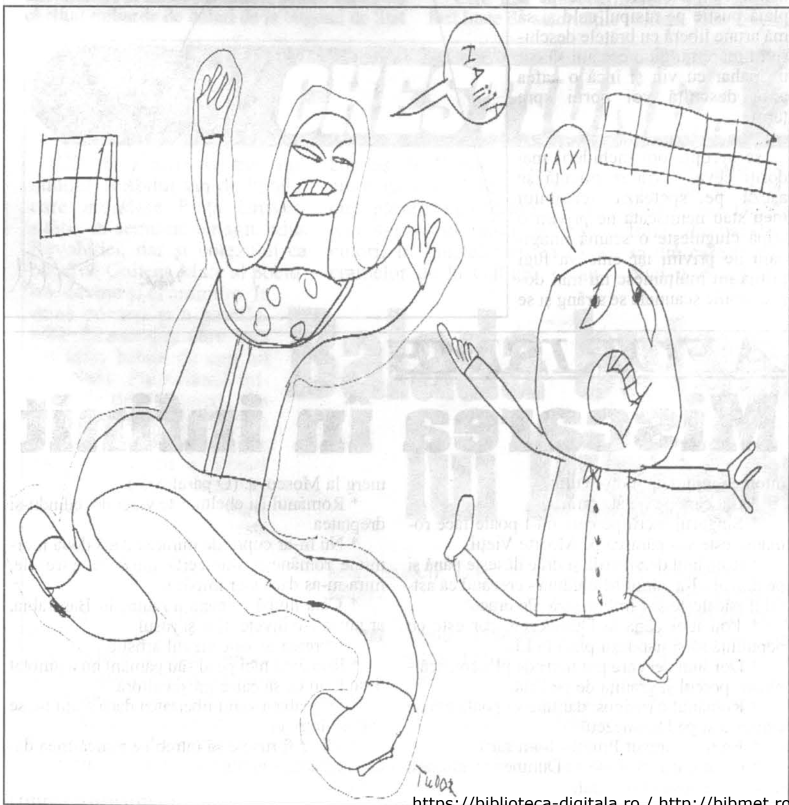
- Prezența literaturii românești este modestă la toate manifestările internaționale.

- Da, așa este, știți foarte bine. Chiar și atunci când sunt fonduri și avem șansa să participăm la festivaluri sau târguri de carte peste graniță, selecția este dură, este o selecție care... lasă de dorit, acesta este adevărul.

- Ce aveți în lucru în momentul de față?

- Acum termin ediția integrală «Virgil Mazilescu». După dimensiuni, nu este o carte foarte mare, dar a fost nevoie de timp. Mă bucur că am primit semnale bune, cronici pozitive... Mă voi întoarce la Nichita – ediția cronologică și integrală, unde voi avea în vedere recuperarea biografiei cât mai exacte și mai amănunțite, care să dea deoparte falsele legende cu privire la poet... Mă voi întoarce la Nichita...

(din vol. II «MĂRTURII LA ÎNCEPUT DE VEAC» aflat sub tipar la Ed. «Limes», Cluj Napoca, redactor: Mircea PETEAN)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O ZI ÎN CAFENEAUA LITERARĂ

"În afară de artă, care e condamnată de mult de curiozitatea iadului sau de nepăsare, îngerii mă deranjează, însă nu mă surprind niciodată când vin să-mi ofere fructe de ceară perfect imitate. Cât despre mine, prefer un măr viermănos Răbdării lor solemne, prezumţioase. '
(ROBERTO SANESI)

scrisul meu are timp începe iar să îmi bată inima poate ar vrea să fie într-un alt trup cu treizeci şi ceva de ani în urmă nimic nu se compară cu bucuria lungilor plimbări cu mama de mână pe faleza dunării se spune că inima nu doare dar ţine al dracului de tare ca o ghiară ţine cu ce să vă servesc doamnă zambet naiv dar îndrăzneţ ce tânăra e fata asta câţi ani o fi având scrieţi o nouă carte despre ce sunt ani de zile de când merg în această cafenea mă aşez la aceeaşi masă lângă fereastra spre oraş faţa de masă albă cu pătratele roşii odată am numărat toate pătratelele aşteptam nici nu mai ştiu ce dar la capătul celălalt era ruptă şi am uitat numărul acelaşi loc aceeaşi mochetă verde închis arsă de mucuri de ţigară îmi plac locurile vechi neschimbate simt că nu trece timpul pot rămâne aceeaşi doar chipurile se schimbă acum serveşte la masă o tânără aş dori o cafea cu două pliculeţe de zahăr şi un suc fără acid de care să fie ce complicat ce fel de suc să fie e atât de important…

îmi folosesc intens simţurile să mă conving că trăiesc am fost şi ieri aici ce va mai fi până mâine…

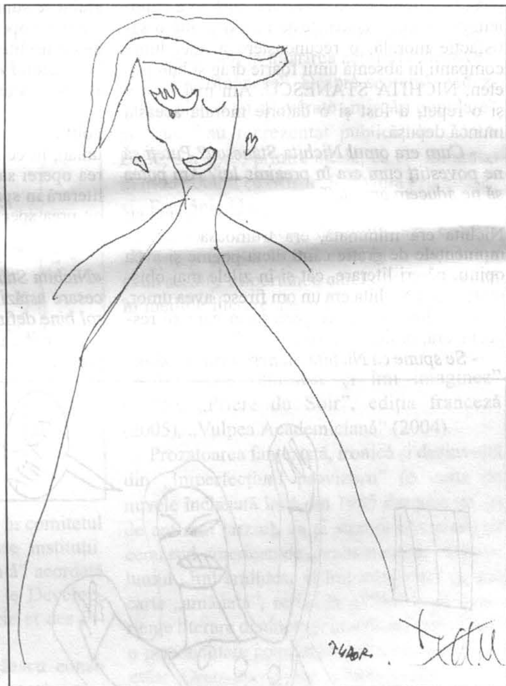
deschid ziarul citesc acelaşi ziar aceleaşi titluri culori astăzi s-au mai născut 3 copii n-a mai murit nimeni este soare cei ce se iubesc mult vor fi nemuritori e sâmbătă ştii e aşa de bine sâmbăta să lenevești voluptos sunt singurul client din cafeneaua literară ce bine în dreapta pe perete tablouri cu flori în stânga poze vechi şi mai noi cu scriitori iar în faţă ei bine în faţă e propriul tău deşert tot ce ai tot ce vezi durere există atâţia oameni nenorociţi ce ţipă boala ce te pândeşte la fiecare pas să-şi înfigă ghearele în trupul tânăr să te calce în picioare să ardă să descompună ATÂTA DURERE AM STRÂNS ÎN MINE că moartea-mi pare ireală nu mă mai sperie asta înseamnă să trăieşti e dulce cafeaua şi caldă e prima în această dimineaţă ce bucurie gustul bun al cafelei e printre puţinele bucurii nu mai contează…

amintirile dau valma sunt trează privesc pe fereastră soarele începe să ardă e deja ora prânzului atât de repede trece timpul un sloi de gheaţă îmi trece pe şira spinării aş fi vrut să am copilul acela ce vârstă ar fi avut acum cu ochii mari şi blânzi voi mai aştepta şi totuşi infinitul nu aşteaptă nimic nu e întâmplător am un semn din naştere carul mare pe piciorul stâng se spune că e un semn astral norocos aşa e m-am născut într-o noapte cu lună plină fără bilet de voie am aşteptat mereu acelaşi tren pe peronul unei gări în orasul G. drumuri întortocheate caravane "un vis e viaţa, lumea e un basm" mă las purtată pe vers de Avetik Isahakian orice pată de culoare e un intrus orice rază zâmbesc e trecut de ora 14 cafeneaua e plină de chipuri gălăgioase vesele tineri frumoşi îndrăgostiţi bătrâni semeţi un violonist încearcă arcuşul e timid s-au rărit scrisorile nimeni nu îmi mai scrie nimeni nu-mi bate la uşă doar o dată pe lună vine poştăriţa v-am adus facturile doamnă altceva nu am primit nu nu atât de simplu nu mai e nici o emoţie nu te mai vrea nimeni nici telefonul nu mai sună nu mă sperie poate s-a inventat altceva s-a făcut frig soarele a trecut pe partea cealaltă nu-mi mai încălzeşte chipul aş mai dori o cafea cu două pliculeţe de zahăr şi un suc fără acid s-a schimbat tura ma serveşte un băiat blond cu păr spălăcit zâmbet încurcat dar sincer de care să fie mă întreaba nu ştiu să-i răspund prea complicat aveam 4 ani locuiam pe strada s.c.m. din oraşul B. mă trimisese mama să-mi cumpăr suc atât suc era doar unul cico avea culoarea galbenă era tare bun sau aşa mi se părea de care aveţi întreb deja nu-l mai auzeam ce mai conta alege-ţi dumneavoastră s-a îndepărtat de masă uşor iritat fără îndoială nu înţelege începe ploaia e aproape ora 16 nu îmi este foame aceasta e ziua când vreau s-o petrec doar cu mine să mă prindă noaptea în aceeaşi cafenea

e firesc să iubesc tinereţea mea pentru ca încetul cu încetul o pierd se duce precum copilăria eram atât de frumoasa din nou gustul cald al cafelei aud râsete sănătoase priviri hulpave iscoditoare îmi trec mâna prin părul lung negru brăţările de pe braţul stâng zornăie aproape erotic mişc părul ca pe o coamă sălbatecă s-a făcut aproape cald se apropie seara am terminat de citit ziarele şi aproape jumătate de carte lipseşte ceva poate o dorinţă rea de a îndrăzni de a pipăi mai mult de a dansa cu picioarele goale pe o plajă pustie pe nisipul cald şi să mă arunc liberă cu braţele deschise în mare nu glumesc am să cer un pahar cu vin şi încă o cafea apoi desculţă voi porni spre ţărm…

se apropie ora închiderii mai doriţi ceva o vrabie micuţă se aşeză pe speteaza scaunului meu stau nemişcata ne privim o clipă ciuguleşte o scamă imaginară ne privim iar cine va fugi prima nu mulţumesc nu mai doresc nimic scaunele se strâng şi se aşază pe mese se spală pe jos a rămas doar zaţul în ceaşca mea de cafea şi o urmă uşoara de ruj auriu e uşa deschisă dicolo de zidurile cafenelei e lumea e viaţă lucioasă roşie poate neagră precum această noapte un câine trece leneş pe lânga picioarele mele îl mângâi atingerea cunoscută pe blana moale îmi aduce aminte de primul căţel primit amintirea e prezentă fac câţiva paşi câinele se ţine după mine îmi place să nu-mi fie frică drumul e totuşi scurt până acasă strâng foile scrise sub braţ să nu le pierd respir aer rece bună seara doamnă ce mai faceţi v-am căutat ştiţi s-a schimbat cartea de telefon nu v-am găsit în nici o pagină în spatele zâmbetului binevoitor e ora 22.30 plec mai departe mai am de scris câteva rânduri cineva mi-a recomandat o altă cafenea se face expresso râd mâine ei da mâine mă voi aşeza la aceaşi masă albă cu pătratele roşii şi voi bea o cafea cu două pliculeţe de zahăr…

ANGELA BACIU - MOISE

AFORISME

Mişcarea în infinit

România este o ţară plină de câmpii, munţi, ape, cântece, istorie şi graniţe.

* Basarabia este un copil înfăşurat în sârmă ghimpată.

* Dacă n-ar fi iubirea, m-aş teme de viaţă.

* Sunt ochii mării fromoşi, dar mergem după apă la izvor.

* Patria este ca un copil: dacă uiţi de ea, poate să plece de acasă.

* Nici copilul nu plânge când de pâine se frige.

* "Acesta e Soarele", spunem copiilor, şi nimeni nu întreabă: "De ce?"

* Nu mi-aţi spart cerul din fereastră odată cu geamul.

* Răbdarea îndelungată de preschimbă în lene.

* S-ar putea crede că întreaga natură a ostenit la zidirea Limbii Române.

* Cuvintele româneşti în Basarabia se preschimbaseră într-o vreme într-un fel de ocou al cuvintelor româneşti din Ţară - acestea strigau întregi şi frumoase către noi, iar ecoul cel gol le întorcea înjumătăţindu-le urât.

* Cât caracter, atâta ţară.

* Singurul lucru pe care nu-l poate face românul este s-o părască pe Moarte Vieţii.

* Românul dezmiardă şi drăgălăşeşte până şi pe diavol - l-a numit Michiduţă - crezând că astfel îl păcăleşte şi-l îmbunează. Pe dracu!

* Poţi iubi până la Dumnezeu, dar este cu neputinţă să şi gândeşti până la El.

* Doi sunt cei care pot muri de plăcere, scărpinaţi: porcul şi graniţa de pe Prut.

* Românul e ruşinos, dar uneori poate lua de cumătru şi pe Dumnezeu.

* Eu n-am trecut Prutul - l-am sărit.

* Chiar dacă nu ar exista Dumnezeu, oricum, nu omul a creat Universul.

* Moldovenii care au fost cuminţi, când merg la Moscova. (O parafrază.)

* Românul îşi cheltuieşte viaţa dovedindu-şi dreptatea.

* Nu m-ar cuprinde mirarea dacă două morminte româneşti s-ar certa într-o zi între ele, mira-m-aş dacă s-ar împăca.

* Câtă limbă română a rămas în Basarabia, ar putea s-o înveţe uşor şi rusul.

* Durerea nu este un stil artistic.

* Românul nici pe al său pământ nu a umblat destul, nu ca să calce moşia altora.

* Degeaba a venit libertatea dacă fraţii nu se cunosc între ei.

* Mi-ar fi ruşine să întreb pe maică-mea dacă-i română sau nu.

GRIGORE VIERU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Isteria anti-românească din Italia, de unde provine ea?

Asistăm la una din cele mai periculoase, dar şi isterice acţiuni de discreditare a României şi a poporului român de către reprezentanţii unor autorităţi publice din Italia ca urmare a nenumăratelor fapte criminale şi a ilegalităţilor comise în ultimii ani de unii cetăţeni români, care au culminat cu o crimă odioasă, ce a îndurerat şi revoltat, deopotrivă, pe cetăţenii celor două ţări. Personal, condamn cu tărie absolut orice încălcări ale legii sau acţiuni ce atentează la liniştea şi siguranţa oamenilor şi a avutului lor, oriunde ar fi acestea comise. De asemenea, cred că multe din aceste fapte şi acţiuni sunt rezultatul direct al prăbuşirii economiei naţionale şi a obligării de către guvernanţii, corupţi şi incopetenţi ai României de după 1990, a milioane de cetăţeni români să emigreze pentru a putea supravieţui. Distrugerea sistematică a mii de întreprinderi, inclusiv prin privatizări oneroase şi ilegale a sporit, lună de lună, armata şomerilor şi a sărăciei în România.. Clasa politică românească, pusă ea însăşi pe jaf şi fraudă, nu numai că "n-a văzut" ce se întâmplă, dar a încercat să ascundă adevărul şi să lase lucrurile absolut la voia întâmplării. De aceea, milioane de români, inclusiv persoane cu studii universitare şi titluri ştiinţifice, pentru care s-au cheltuit miliarde de dolari de la bugetul de Stat al ţării, au părăsit România, lăsând-o şi mai săracă, dar şi mai puţin capabilă să facă faţă, în viitor, încercărilor la care va fi supusă.

Datorită disperării, mizeriei, dar mai ales a lipsei oricărei perspective de a scăpa de sărăcie în propria lor ţară, uitaţi, neglijaţi şi abandonaţi de autorităţile statului român, emigranţii români au acceptat, adesea cu mult prea mare uşurinţă, comportamentul discriminatoriu la care au fost şi mai sunt supuşi în noile lor ţări de adopţie.

Este foarte adevărat că, împreună cu atâţia cetăţeni români cinstiţi, muncitori, bine pregătiţi professional, au părăsit România şi numeroşi infractori sau peroane care şi în ţară erau grav certate cu legea. Acestea, odată ajunse în Occident, au revenit la vechile lor obiceiuri alăturându-se şi colaborând cu infractorii şi criminalii locali, devenind un grav şi autentic pericol pentru siguranţa, bunăstarea şi avutul cetăţenilor din acele ţări.

Deşi astfel de situaţii au fost totdeauna cunoscute autorităţilor române, acestea nu au făcut nimic sau mult prea puţin pentru a stopa infracţionalitatea şi criminalitatea comise de cetăţenii români emigranţi.

Cele mai drastice măsuri, până acum, au fost luate de autorităţile italiene. Este dreptul şi datoria lor să-şi protejeze proprii cetăţeni, să asigure un climat de siguranţă şi legalitate în ţară. Dar de aici şi până la isterizările şi măsurile de tip fascist este un drum pe care nu îl pot tolera. Autorităţile italiene trebuie să înţeleagă că una sunt măsurile ferme, pentru cazuri concrete, clar identificate, şi alta campania fascistoidă, iresponsabilă la care au recurs reprezentanţii unor autorităţi locale şi centrale îndreptate exclusiv împotriva românilor şi a cetăţenilor României aflaţi în peninsula italică.

Aş dori să reamintesc acelor primari, prefecţi şi chiar miniştri italieni isterizaţi şi inconştienţi că, în România, după 1990, au venit sute de mii de italieni atraşi de posibilitatea unor câştiguri rapide şi fabuloase. Sunt extrem de numeroase cazurile de italieni care, în această perioadă, au săvârşit inclusiv crime în România, au dat ţepe economiei şi propriilor lor parteneri, au creat adevărate drame în mii de familii de români, fără ca vreo autoritate română, deşi îndreptăţită, să dispună măsuri de expulzare a infractorilor, de condamnare a poporului italian din rândul căruia aceştia proveneau.

Nu cred că asemenea reacţii, lipsite de logică, dar şi de raţiune pot servi înţelegerii multiseculare dintre români şi italieni. Dar, pe termen mediu şi lung, toată această tevatură, aceste măsuri extremiste, pot crea grave prejudicii nu numai României, ci şi Italiei, că ele vor da câştig de cauză grupărilor extremiste şi fasciste din viaţa politică italiană.

Autorităţile de la Bucureşti cred că este cazul să treacă la găsirea acelor măsuri care să stopeze compromiterea şi terfelirea demnităţii şi imaginii României în lume, dar şi să sancţioneze, în temeiul legii şi al Constituţiei, orice ilegalităţii şi crime săvârşite, în ţară şi peste hotare, de cetăţenii români, indiferent cine sunt ei.

Cred, totodată, că problema,. prin gravitatea şi complexitatea ei, trebuie, deopotrivă, să preocupe şi autorităţile comunitare competente, în parte responsabile de situaţia gravă creată.

DAN BRUDAŞCU,
Fost deputat şi secretar al Comisiei de politică externă a Camerei Deputaţilor

CHESTIUNEA ZILEI

Balada butoaielor lui Dinescu

Cât de repede se trec minunile! Teribilul vin de Potelu, care inundase Piaţa Universităţii, în semn de omagiu adus Revoluţiei, dar şi botezului ca boier de Galicea Mare al poetului, devine şi el amintire. In urma poeziei şi a pamfletelor dinesciene, care i-au dat atâta bătaie de cap lui nea Nelu. Politicianul mirosise la timp moşieria din capul fostului geniu sărac al Sloboziei. În treacăt fie zis, Ion Iliescu a înţeles atunci cu amărăciune că, lăsată de capul ei, fosta clasă muncitoare tânjeşte ca dracu' s-ajungă ba burgheză, ba moşierească.

Istoria dramaticei evacuări a lui Dinescu din crama de la Galicea Mare e deja cunoscută. Moştenitorii boierului doljean Durlănescu l-au făcut muci. Capitalismul abia încropit a intrat în conflict cu propriile aspiraţii. Învingător strălucit în războaiele de la CNSAS şi pe frontul conflictului aviar condus de Flutur, apărându-şi eroic gâştele, curcile şi bibilicile, părintele gălbioarei de Potelu s-a văzut umilit de executori. În liniştea nefirească a cramelor de la Galicea se auzeau melcii cum îi scoteau limba.

Dar "vinul boierului" mai avea o şansă. Pamfletarului îi mai rămăseseră butoaiele, "... butoaie mari butoaie scurte/ cu viaţa scursă în pahar...". Moştenitorii boierului doljean, însă, nimic, fiare. Nici de prăsilă nu vor să-i lase vreo doagă. Logica lor e impecabilă: ce cramă e aia fără butoaie? Raţionamentul poetului e şi el ţeapăn. Butoaiele lui Durlănescu au putrezit, din păcate, o dată cu clasa din care făcea parte boierul. Nici o doagă n-a supravieţuit comunismului. Nu că n-ar fi vrut. Dar atâta rezistă un butoi, indiferent de regimul politic. 50 de ani. şi s-a iscat scandalul. Dinescu şi-a tras ultimele vedre din vinul care a dat strălucire locului, păstrându-şi butoaiele ce i se cuveneau. "Retrocedaţii", furioşi, la gâtul lui: ne-a umflat butoaie istorice "din lemn lăcuit şi cercuri de metal scump ne-a lăsat şi pe-ntuneric, că a scos firele...".

"Mambo Siria!", le dă cu tifla Rimbauld. Mândru că a contribuit la renaşterea poeziei, dar şi a boieriei la poalele Carpaţilor, Dinescu este astăzi mâhnit nu fiindcă urmaşii Durlăneştilor, pentru care a luptat împotriva dictaturii, habar n-au de versurile lui, ci fiindcă ăia nu-i mai lasă nici măcar cepurile.

Prin retrocedarea de la Galicea Mare democraţia a cucerit încă o victorie, însă a sucombat gălbioara de Potelu. Exilat pe celebra boabă de piper, poetul-fermier a rămas doar cu păsăretul.

Tristeţea poveştii butoaielor lui Mircea Dinescu s-a născut din tristeţea capitalismului românesc. E marfă să fii capitalist, dar depinde de care parte.

RĂZVAN BĂRBULESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

medalioane mircea micu

CALIGRAFUL IMNELOR

Avea ceva din sfiala monahilor îndrăgostiţi de litera ştearsă a psaltirelor îngălbenite şi arse de vreme. Şi era fragil şi melancolic. Ca un mesteacăn...

Vorba lui sfătoasă şi dulce, era ca a ţăranilor bătrâni. Surâsul său era garda unei singurătăţi meditative.

L-am văzut într-o dimineaţă traversând parcul din faţa Casei Presei Libere, abătându-se de la aleea pietruită, călcând îndesat şi gânditor, cu mâinile la spate peste iarba umezită de rouă ca un ţăran ieşit în livadă.

Şi-a păstrat chipul de copil uimit din vremea când debuta spectaculos şi sigur cu placheta intitulată concludent "Cum să vă spun" cu versuri care fermecau prin tonul nostalgic al spovedaniei juvenile.

Ţăran la origine din moşi-strămoşi şi-a păstrat snaga acestei dinastii, bunul simţ ancestral şi umbla stânjenit printre noi, stânjenit de hainele "domneşti".

Onorariul volumului de debut l-a investit cumpărând o bivoliţă pe care a făcut-o cadou părinţilor.

Poezia lui, ca un strigăt pur şi nealterat e în acelaşi timp profundă şi directă, e o grandioasă metaforă hrănindu-se din istoria zbuciumată a neamului. Poetizează istoria şi o ridică la rangul de IMN grav, făcând din ea o religie a fiinţei noastre naţionale.

Ne întâlneam destul de des şi de fiecare dată mă saluta primul, cu bucurie şi umire copilărească, ridicându-şi pălăria cu boruri largi şi binecuvântându-mă.

Cărturar distins, vorbitor şi de limbi de mult uitate, acest poet cu faţa lui de adolescent m-a uimit prin farmecul şi naturaleţea firii sale. Niciodată n-am văzut un cărturar care să-şi poarte cu atâta dezinvoltură, în gesturi, în sfieli, în vorba nealterată, stema sa de ţăran. Niciodată n-am citit un poet mai îndrăgostit de istoria ţării ca Ioan Alexandru.

După moartea sa tragică şi prematură o nedreaptă uitare s-a aşternut din partea criticii literare şi a colegilor de ideal politic.

Poate şi pentru faptul că el, Ioan, a poetizat ca nimeni altul istoria zbuciumată a României în versuri de un sublim patriotism. Dar, azi, patriotismul, nu se mai poartă...

Versurile lui Ioan Alexandru, suav şi sfios ca un mesteacăn, le vor purta în minte şi inimă iubitorii de pezie adevărată.

LUPUL SINGURATIC

Volubilitatea sa briantă, fantezia combinative, şarmul pronunţiei (uneori intenţionat ardelenească) contrazic din capul locului titlul acestui portret.

Şi-a povestit dezinvolt zeci de romane, zeci de subiecte de film, cu o strălucire a verbului rar întâlnită, cu un surâs mucalit de "hai, să vă mai spun una formidabilă", exersându-şi verbal ceea ce poate scrisese deja sau urma să scrie.

Era vioi şi lejer, se comporta "americăneşte", firesc, fără morgă, deşi inteligenţa lui ascuţită îl împingea uneori în plasa unei regii aprioric gândite.

Prietenii săi au fost munţii şi caprele negre şi urşii morocănoşi şi cerbii boncăluind sub lună şi armele sale de vânătoare. Mi le-a arătat odată cu mândrie copilărească, îndreptându-le spre mine să le văd perfecţiunea siluetelor în vreme ce eu leşinam de frică că nu cumva să fi uitat un glonţ pe ţeavă...

La vârsta când alţii mototolesc hârtia şi asudă bătând la porţile consacrării, el era un romancier de rasă, de "vână ardelenească", scriind în câţiva ani două cărţi memorabile: Setea şi Străinul.

E nasul meu la capitolul... prozator, scriind fără să mă fi văzut vreodată, un cald salut prietenesc şi colegial despre romanul meu Patima.

Mai apoi ne-am apropiat, am devenit "servus", potrivit obiceiului zonei din care proveneam. Apoi ne-am revăzut în câteva împrejurări mai intime, apoi nu ne-am văzut o vreme şi mi se făcea dor de el şi-i telefonam primind acelaşi răspuns; e plecat în Haţeg, scrie şi vânează...

2

Nu suportă boema literară zgomotoasă şi-mi reproşa cu severitate desele mele popasuri la Madam Candrea, la restaurantul scriitorilor adică.

Mulţi m-au iscodit ce e cu el, ce face şi de ce nu scrie un roman serios? Şi dacă nu cinematografia a barat ascensiunea unui prozator de excepţie. Nu ştiu. Poate ca da...

Pot declara însă, acum, că am citit o parte dintr-un roman al cărui titlu nu-l mai reţin, recomandat şi dat de Nichita drept pagini scrise cu "labă de leu"...

Titus Popovici a fost un prozator memorabil, un excelent povestitor, o inteligenţă fină un ins de un egoism scuzabil din punctul meu de vedere. Era şi un singuratic veritabil. Şi mai era un vânător pătimaş, de animale mari: urşi şi mistreţi.

O singură dată, mărturisea el a împuşcat un iepuraş, şi atunci, din greşeală.

Paradoxal, într-o noapte de iarnă cu viscol şi multă zăpadă, un alt iepuraş ieşit în calea maşinii i-a fost fatal...

Ce straniu a sunat atunci afirmaţia unui prieten comun: pe Titus Popovici l-a ucis un iepuraş !

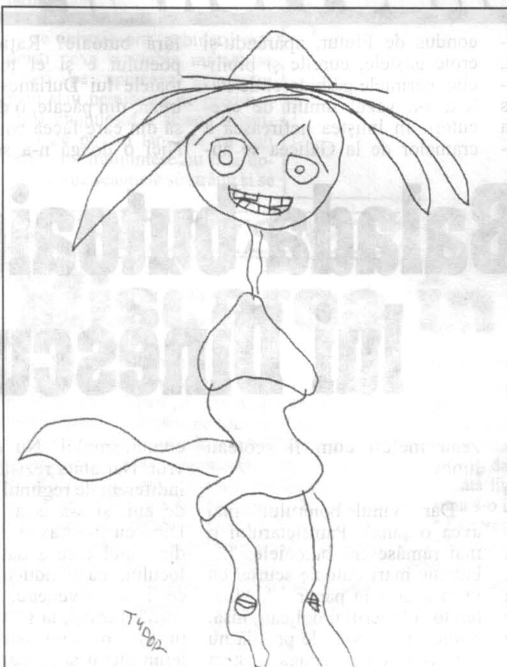
LEBĂDA NEAGRĂ

Doi scriitori îmi stârnesc invidii născătoare de insomnii şi pe ambii i-aş săgeta cu vârful unui Crin imperial drept în degetele mâinii cu care parfumează hârtia. Unul e mustăcios, cu obraz viril de corsar îmbătrânit în turla catargului, nu e român şi numai idiosincrazia faţă de formula Castelele din Spania mă opresc să dau o fugă până la el.

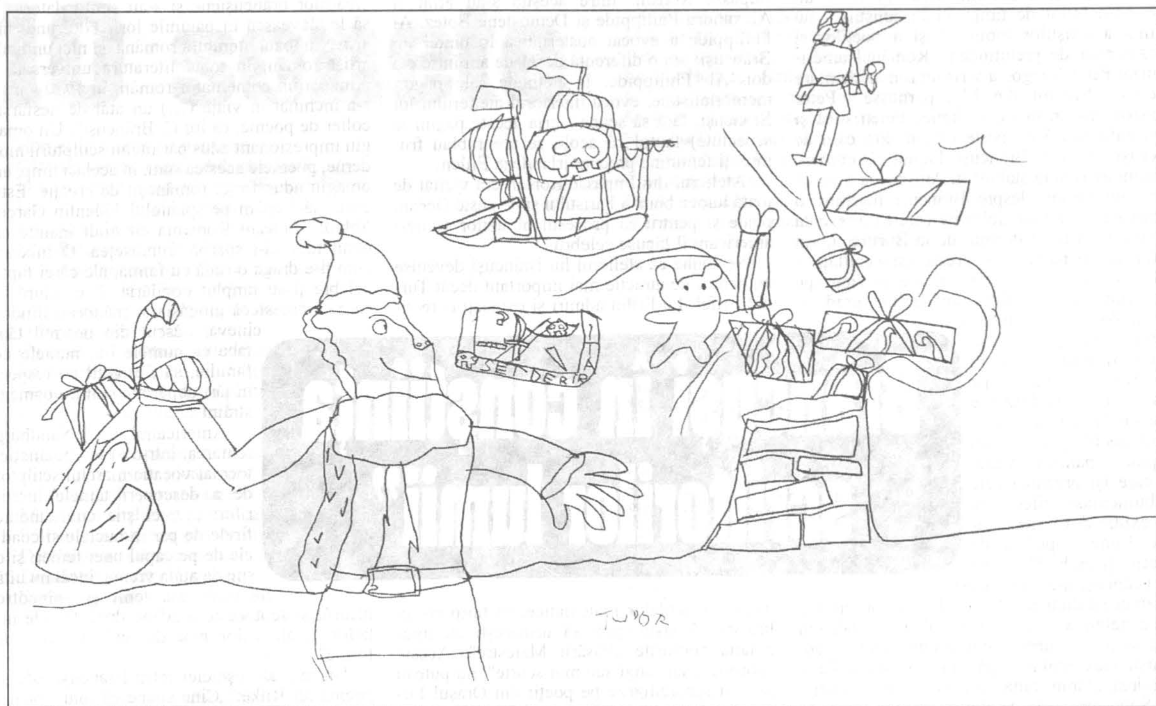
A SCRIS ÎN SPANIOLĂ ISTORIA FABULOASĂ A UNUI SAT NUMIT MACONDO şi o bijuterie de proză scurtă intitulată sugestiv "Dâra sângelui tău pe zăpadă..." Celălalt, locuind lângă restaurantul-grădină "DOINA", nu departe de locul unde s-a sinucis Urmuz, e mereu plecat la Brăila în speranţa că va pescui un morun fără simţul orientării şi, când e în capitală, umblă gardat de un ins cu statură de atlet, oacheş şi cultivator de maci sălbatici... pe şevalet. Stăpânul pe care-l însoţeşte a stat vreme de zece ani deasupra camerei mele la Mogoşoaia şi având un gabarit sărit peste categoria... foarte grea se plimba conştiincios de la uşă până la masa de scris, rostind frazele cu voce tare înainte de a le scrie pe hârtie.

L-AM RUGAT ODATĂ, CU VOCE DE ORDONANŢĂ ADRESÂNDU-SE GENERALULUI: "Paule, te rog tropăie, dacă poţi mai pluşat sau, cel puţin dă-ţi jos saboţii..." S-a uitat la mine cu privire de călugăr îmblânzită în postul celor 40 de zile şi-a zis: "Stai prost cu auzul băieţaş, nu-ţi dai seama de modul de propagare al zgomotelor. Dacă vrei să ştii, cel care tropăie de ni se cutremură tavanul e Teodor Mazilu. Ce te uiţi ca ardeleanul la girafă? Nu stă Mazilu deasupra mea?" "Ba da am îngăimat eu"..."Şi eu nu stau peste tine? Ei, vezi....?" Deci Mazilu tropăia, fie-i ţărâna uşoară. El cu aproape cele 50 de kilograme cu maşina de scris cu tot. M-am resemnat şi am făcut rost de dopuri de ceară aduse prin contrabandă din... Bangladesh, dar tot degeaba... Îl alint Paul fiindcă îmi place acest apelativ cu rezonanţe de Vatican, dar pe el îl cheamă Decebal, Trifan, Fănică şi Neagu. Cititorii îl cunosc sub numele de FĂNUŞ NEAGU... (Al naibii, ce nume de scriitor şi-a inventat!) Mie, toată intelectualitatea cu liceul terminat la f.f., dispecerele de la taxi, vânzătorii de la lactobar, responsabilii şi paznicii Caselor de creaţie îmi zic... domn MINCU!

EI BINE, ACEST VÂNĂTOR DE COCOŞI DE MUNTE CARE FURĂ "LEBEDE NEGRE" şi le îndoapă cu faguri de miere, pe acest "tâlhar de baltă care taie toamna beregata pelinului" e prietenul meu cel in-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

vidiat. El taie răsuflările cititorilor făcând cuvintele limbii române să danseze nepermis de nude şi nepermis de frumoase într-un carusel al metaforei împins de diavoli căzuţi în genunchi. L-aş trimite sus, la Schitul de fum, să stea în chilia călugărului Nifon, păstrătorul înfricoşătoarelor taine despre viaţa pustnicilor prelinsă în hornul negru al Peşterii. Să stea şi să scrie legat de glezne cu două ghiulele de fontă, mari cât nişte pepeni de Bărăgan, să stea şi să scrie şi să bea apă rece de izvor şi să consume salată de lăptuci pleoştite şi scăldate în ulei de măsline. Dar, o dată pe săptămână să beneficieze de sfânta cuminecătură constând din două sticle de Galbenă de Odobeşti şi o scrumbie afumată în fum de tămâie...

AM MISTUIT AMÂNDOI MULTE ZILE ŞI MULTE-MULTE NOPŢI ÎNTR-O FRUMOASĂ ŞI DULCE RISIPIRE. Nu-i loc unde să nu fi lăsat amintiri frumoase în inima şi mintea celor ce ne-au asistat. Şi după ce aruncam bănuţii să vedem de ce privighetorile nopţii pot cânta contra-cost şi ziua, şi dacă nu ne abţineam de la... abuzuri, eram demult amândoi la Institutul Aslan în cărucioare mecanice şi cu buzunarele doldora de pastile Gerovital. Acest blond înspicat, aruncând vorbe învelite în staniol, dulci-amărui, mi-a răpit două dintre cele mai frumoase nopţi ale echinocţiului de toamnă. I-am citit paginile scrise într-o inegalabilă limbă românească. Fără poticneli, fără rugină, ca o cascadă de lacrimi de îngeri plângând întinderile cu năluci ale Bărăganului şi peste munţii trufaşi susţinând tronuri celeste... E împătimit şi beat de metafore acest prozator care devorează carnea cuvintelor cercetându-le până la os.

AM FOST LA EL ACASĂ, LA GRĂDIŞTEA DE BRĂILA, ÎNTR-O TOAMNĂ CÂND PERDELE DE GRAURI FÂLFÂIAU POPOSIND DEVASTATORI deasupra viilor cu boabe mari şi luminoase ca ochii fecioarelor duse în faţa altarului. Acolo, în liniştea nefirească a aerului vibrând în frunzele de aur şi în gutui, l-am văzut umblând desculţ ca un ţăran veritabil, mirosind lacom frunza de nuc zdrobită între degete şi adumelcând-o îndelung ca pe o esenţă fină. Privea cu o tristeţe duioasă spre nea Vasile, tatăl său care cioplea în cerdac un butuc a cărui întrebuinţare, după finisare, n-o întrezăream niciunul. Era un ciot de arbore. "Arborele din care a fost croită crucea răstignirii lui Iisus, fiindcă în clipa în care Iisus a asfinţit, toţi copacii din acest neam de molid s-au uscat..." scrie Fănuş. Când i-a apărut "Scaunul singurătăţii" i-am fost martor şi cititor măcinat de curiozitate şi fascinat de cascada metaforelor. Acum, în crucea acestei nopţi în care luna tremură ca un solz de peşte şuierată de viscolul Bărăganului stau şi repet vorbele lui mirosind a smirnă şi ambră.

EL ESTE LEBĂDA NEAGRĂ A LITERATURII ROMÂNE, ŞLEFUITORUL DE CUVINTE, STĂPÂNUL METAFORELOR DIN ZONA ŢĂRII DE SUS ŞI PÂNĂ ÎN CÂMPIA BRĂILEI UNDE S-A SCUFUNDAT ÎN ADÂNCURILE DUNĂRII CELEBRA BARABAFATA... LEBĂDA NEAGRĂ NU ESTE O NĂSCOCIRE MISTERIOASĂ!

PRIN POARTA IERNII

A trecut prin poarta iernii în noaptea de 31 ianuarie '87 volatilizându-se în somnul zăpezilor eterne, furişându-se ca un ren ostenit, unul din cele mai autentice talente ale generaţiei de mijloc – Nicolae Velea.

Pe vremea când l-am cunoscut (acum două decenii) numele lui era aureolat de legende iar cărţile sale se constituiau într-o operă.

Avea înfăţişarea unui ţăran îmbrăcat de sărbătoare şi chipul lui bizar ascundea în melancolia bine deghizată a cutelor timpurii o tristeţe adâncă şi, uneori, o tăcere şugubeaţă.

O glorie rapidă, pe măsura înzestrării sale de excepţie l-a obligat, poate, să fandeze în acea stranie stare de expectativă şi răsfăţ acceptat care te poate înălţa şi coborî în egală măsură.

Avea viciul stilistului împătimit de frumuseţea limbii române pe care o ştie cum puţini au darul s-o ştie, şi fiecare silabă scrijelată parcimonios părea îndelung şlefuită şi rotunjită.

Scăpărătoare ca un oţel de Toledo, inteligenţa lui nativă sublima cuvintele singularizându-le, lăsând în jurul lor un gol sugestiv pe care prietenii îl completau mental cu artificii inutile.

Am fost în satul său din Argeş şi pe drum călătorind în aceeaşi maşina mi-a citit un bilet trimis de mama lui în care-i recomanda să se poarte frumos acasă.

Mi l-a citit cu un ton amuzant şi trist şi pe parcursul celor două zile ale şederii noastre (eram mai mulţi confraţi) Nicu Velea s-a comportat ca o odraslă de lord ameninţat cu dezmoştenirea.

Mai târziu, stând la aceeaşi masă (evident că nu de cofetărie) Fănuş Neagu, care-l iubea gălăgios dar tandru, după ce a constatat că alcătuim împreună cea mai dezarmonică tripletă a fizionomiilor din Balcani, a întins degetul spre acela ce nu-l va mai putea arăta vreodată spunându-mi: "uită-te la el şi citeşte-l, fiindcă e cel mai mare prozator din generaţia noastră".

Am stat multe ceasuri, multe zile şi multe nopţi (mai ales nopţi) cu Nicolae Velea şi declar cu mâhnire, cu uimire şi cu umilită neputinţă de-a-l fi putut desfereca vreodată din armura însingurării sale. Era sucit şi complicat precum eroii cărţilor sale şi-n deznădejdea posomorată a ultimilor ani din scurta lui viaţă se închisese în sine ca un arici speriat de zgomotele săcâitoare.

Mima naivităţi absurde şi exersa un umor de tip special: rămânea de multe ori posac şi absent la discuţia generală ridicându-se brusc şi dispărând fără să ştim spre ce direcţie.

Ca un ren gonind pe luciul ademenitor al zăpezilor polare...

Mă obişnuisem cu retragerile lui intempestive, nu înţelegeam întotdeauna motivul acestei prelingeri pe undeva spre altundeva, dar îi presimţeam desprinderea după strălucirea melancolic ironică a ochilor şi mişcarea interogativă a mâinilor în vreme ce dialoga cu sine însuşi.

Cărţile sale, povestirile lui, de-o neasemuită frumuseţe şi originalitate vor rămâne să înfrunte vitregia zăpezilor de peste veac.

Obosit ca un maratonist al generaţiei pusă să gonească spre un finiş literar imprevizibil, dornic să ajungă în acel perimetru râvnit al întâlnirii cu sine, ironic şi posomorât, Nicolae Velea şi-a îmbrăcat armura singurătăţii – de puţini înţeleasă – şi-a plecat, fără să anunţe pe nimeni, spre vămile amagitoare si ucigase ale Iernii Eterne.

Poate că în ultima clipă a respirării sale în aerul de oţel, a rostit ironic, pentru sine, neauzit de nimeni, acel adagio resemnat dar înţelept pe care l-a scris cândva Joubert: "Adio, mi-e frig, mă duc să ma încălzesc, nu-mi mai amintesc de nimic, sunt obosit!".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Brâncuşi în conştiinţa scriitorilor lumii"

Brâncuşi a devenit, încă din viaţă, un mit; el a intrat de timpuriu în conştiinţa nu numai a artiştilor lumii, ci şi a poeţilor şi prozatorilor de pretutindeni. Românul americanizat Peter Neagoe a scris un roman de mare succes: „Sfântul din Montparnasse". Peter Neagoe era un nume în lumea beletristică şi cinematografică de peste Ocean. Era cam de aceeaşi vârstă cu Brâncuşi. Faptul că un mare romancier român stabilit în America a ţinut să scrie un roman despre Brâncuşi însemna o recunoaştere a modelului pe care-l reprezenta tânărul ce a făcut drumul de la Bucureşti, via München, până la Paris, precum şi a calităţilor sale morale. Au fost români care au făcut, pe jos, drumul din România până la Stalingrad, iar de acolo până în munţii Tatra. Brâncuşi n-a făcut decât drumul până în Cetatea Luminilor, pe jos. Acolo, în Impasse Ronsin 11, părea să-şi fi găsit rostul. şi-a zidit un cuptor de pâine, cu vatră, în care îşi pregătea cele trebuincioase zilei. Era un exotic din Orient, într-o lume populată de exotici şi snobi. Consider că Brâncuşi n-a făcut acest lucru decât dintr-un instinct de autoconservare; avea nebunia încrederii în talent, în talentul său, şi, până la urmă, voia să-i desfidă pe academiştii care erau în vogă; era, cum spune Petre Pandrea, „ţăran român şi cetăţean al Europei".

Spuneam, ceea ce ştie o întreagă lume, că Brâncuşi, cu tenacitatea ţăranilor liberi români, a moşnenilor, tenacitate strălucit investigată şi explicată de Petre Pandrea, în volumul „Brâncuşi. Amintiri şi exegeze", s-a impus, acolo, la Paris, prin, pe de o parte, austeritatea felului său de viaţă şi, pe de altă parte, deschiderea faţă de marile valori ale artei sculpturale. Să nu uităm că la Hobiţa, descendentul unor onorabili slujitori ai altarului ar fi putut să devină un lutier. Ce păcat că acea improvizaţie lutieră a lui Brâncuşi s-a pierdut!

Ajuns la Paris, Brâncuşi a intrat în boemă, şi, ceea ce este mai important, în conştiinţa oamenilor din „Oraşul Luminilor". Au fost şi români care l-au „cercetat" în „bârlogul" din Impasse Ronsin. Între aceştia s-au aflat şi Alexandru Philippide şi Demostene Botez. Al Philippide a evocat austeritatea locuinţei lui Brâncuşi; era o diferenţă de 31 de ani între cei doi. Al. Philippide, în puţinele sale pagini memorialistice, evocă interiorul atelierului lui Brâncuşi, fără să scape (scria aceste pagini la senectute) faptul că acolo se preumblau frumuseţi feminine precum irlandeza Eillen.

Atelierul din Impasse Ronsin era vizitat de toată lumea bună a Parisului şi de peste Ocean, poate şi pentru că procesul obtuzilor vameşi americani îl făcuse celebru.

Se spune că atelierul lui Brâncuşi devenise un centru de atracţie mai important decât Turnul Eiffel. La Eiffel admiri şi respecţi corectitudinea calculelor matematice, în timp ce, în Impasse Ronsin, poţi să urmăreşti cu imaginaţia zborurile „Păsării Măiestre". Aceste zboruri, „mai lungi sau mai scurte", nu puteau să nu-i sensibilizeze pe poeţii din Oraşul Luminilor. Între aceştia, francezul Jean Arp, semnatar al unei poezii intitulate „Coloana fără sfârşit", belgianul André Castagnou, autor al unei metafore numită „Pasărea lui Brâncuşi", precum şi Rainer Maria Rilke, cu poema „Cine spune că totu-i sortit pieirii?". De peste Ocean, americanul Carl Sandburg, laureat al Premiului Nobel, se înclină şi el în faţa vizionarismului şi arhaismului lui Brâncuşi. La noi, tinerii scriitori (mai tineri, ca vârstă, decât Brâncuşi) Lucian Blaga, Dan Botta, ori Ion Vinea l-au omagiat încă din timpul vieţii lui: semn incontestabil al preţuirii pe care i-au acordat-o şi al recunoaşterii rolului acestuia în arta modernă.

Timpul a adăugat noi creaţii; scriitori de pe toate meridianele lumii s-au minunat în faţa creaţiilor brâncuşiene şi s-au simţit datori să le slăvească în paginile lor. „Nici unui alt artist, în toată literatura română, şi nici unui alt artist român, în toată literatura universală - remarca un comentator român, în 1970 - nu i s-a închinat în viaţă (...) un atât de nesfârşit colier de poeme, ca lui C. Brâncuşi". Un omagiu impresionant adus părintelui sculpturii moderne, poemele acestea sunt, în acelaşi timp, un omagiu adus forţei româneşti de creaţie. Este cazul să-l cităm pe spaniolul Valentin Garcia Yebra: „Iubeam România cu mult înainte ca ochii mei să-i soarbă frumuseţea. O iubeam cum ţi-e dragă o rudă cu faimă, ale cărei fapte celebre ţi-au umplut copilăria. E o iubire în care se amestecă gingăşia şi mândria, fiindcă cineva, născut din neamul tău, face ca numele lui, numele de familie, să fie rostit cu respect în ţări depărtate şi între oameni străini...".

Americanul Carl Sandburg remarca, într-un eseu poematic, tocmai vocaţia marelui sculptor de a descoperi tainele lucrurilor: „... el ştie cum unduie firele de păr în buclele şi coadele de pe capul unei femei; şi o ştie de atâta vreme, încât nu uită de unde au venit şi - încotro pleacă; şi scotoceşte-n adânc după tainele înţâilor şi ale celor mai de mult făcători de forme".

Un imn al veşniciei întru Brâncuşi este şi poema lui Rilke: „Cine spune că totu-i pieirii sortit?/ Din pasărea pe care-o ai rănit/ ştie cine dacă zborul nu rămâne/ şi dacă florilor nu li-i, poate, menit/ Să ne supravieţuiască-n ţărâne? ".

Pentru Lucian Blaga „Măiastra" lui Brâncuşi este „pasărea sfântă": „Ai trăit cândva în funduri de mare/ şi focul solar l-ai ocolit pe deaproape./ În păduri plutitoare-ai strigat/ prelung deasupra întinselor ape.// Pasăre eşti? Sau un clopot prin lume purtat?/ Făptură ţi-am zice, potir fără toarte."

Incontestabil, la eternitatea sculptorului eternităţii, scriitorii lumii au adus, şi aduc, omagiul lor deplin, au adus, şi aduc, o contribuţie incomensurabilă.

DOINA DRĂGUŢ

8 zile în Basarabia

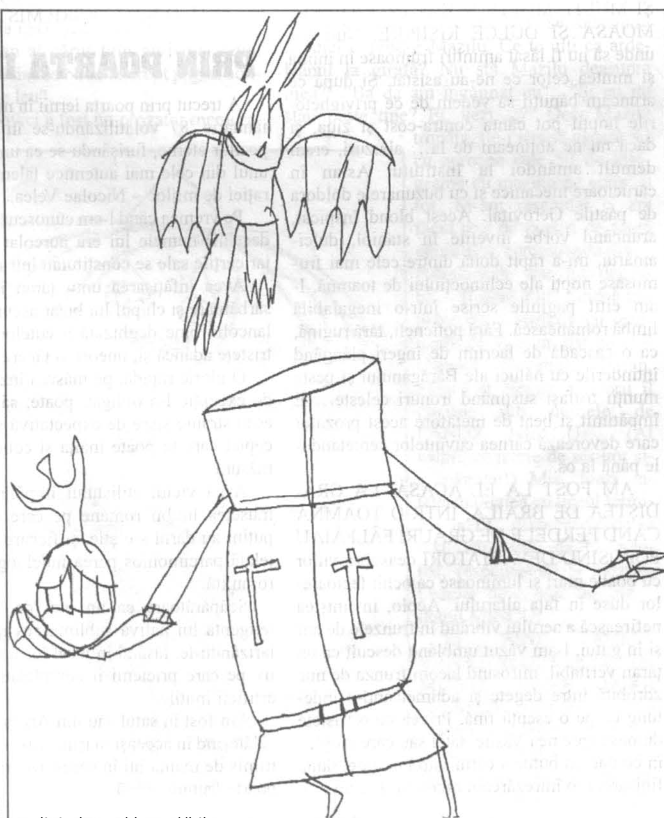
O călătorie de suflet, cu Caravana 2007 a "Jurnalului Naţional". 8 zile în "Celălalt Univers", numit Basarabia, Republica Moldova sau "Moldova-de-dincolo". De dincolo de Prut.

Dintre toate temele jurnalistice pe care le-am fi putut alege, ne-am îndreptat spre spaţiul religios, pentru că renaşterea Basarabiei începe cu renaşterea ei religioasă. Iar asta se întâmplă acolo, în locurile unde 99 de mânăstiri şi aproape o mie de biserici au fost mazilite de comunişti. Acolo unde mai mult de treizeci de mânăstiri şi aproape o mie de biserici au revenit la rosturile lor, în ultimii 15 ani.

Încercăm să vă deschidem o poartă spre o Basarabie profundă, alta decât cea prea ades pălmuită în presa din România şi din lume. Alta decât cea hulită. O Basarabie în derută (la suprafaţă), aşa cum am fost şi noi 15 ani. Dar şi o Basarabie capabilă de schimbări (şi reîntoarceri) esenţiale (aşa cum noi înşine am fost).

E un ţinut pe care va îndemnăm să-l cunoaşteţi altfel decât cum l-aţi ştiut până acum, atingându-vă, în trecere, de basarabenii care vin în România să se şcolească, să câştige un ban, ori să ceară cetăţenia română. Să-l cunoaşteţi prin locurile lui sfinte! Iar dacă, după ce veţi citi, veţi simţi nevoia unui pelerinaj în Basarabia, atunci abia cunoaşterea va deveni şi una calitativă.

SIMONA LAZĂR

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

10 sonete

Homer în marea lui mărinimie
Câte-un verset a mai ratat, sau două,
Din pasiunea sa ne-ofere nouă
Un loc viran,un gol în poezie.
Deci inimile sus, cum se cuvine,
Şi sufletu-ndopaţi-l de cristale,
Să limpezim fântâni cu-oceane-astrale
Şi toate nucile să fie pline!
De ieri pe azi mai lacomi de cerneală,
O facem zi de zi pe inocenţii
Cu lingura în cornul abundenţei,
Iar zvăpăiate muze-n pielea goală
Ne-ncarcă, dovedindu-şi dărnicia,
Cu opere complete farfuria.

*

Sub cuiburi de păianjeni în tavan,
Pândit chiorâş de gloate mari de cărţi
Urlându-şi desperarea-ntre coperţi,
M-aş vrea analfabet ca Ghinghis-Han,
Sălbatic, încălţat în piei de lup...
De Nietsche mă-ngrozesc, de-Eskil,Cioran,
De-anatomia calului troian,
Şi-ngenunchind,urechile-mi astup...
Nu-şi rup mulţi Gogoli manuscrisu-n foc
Şi Kafka mă dărâmă în infern,
Noroc de Sapho, darnic şi matern
Cu sânii-mi face voia să mă joc,
Pustia bată-o şi-un vânt zăbăuc,
Biblioteca mea de balamuc...

*

Jos,într-un târg de lene,dobrogean,
Cu felinaru-n creştet, idiot,
Luna-ntărâtă, goală sub capot,
Butoaiele cu apă la burlan...
O fată pritoceşte prăjituri
Cu praf de nuci în sucul purulent
Şi-mbălsămează cerul spre-Orient,
Cerul bazarului de vechituri...
Prin umbra moartă-a florilor de spin,
Parfum răzbate, fum de cafenea,
De năduşesc în ofuri de manea
Dugheni cu limba dulce sub smochini...
Jeleşte evadat în pijama
Nebunul târgului: Oooooof, viaţa meaaaaa!...

*

S-a sinucis, o veste umple-oraşul
Şi ziarele, s-a sinucis o gară...
Beţi, gunoierii-i ţin priveghi din seară
În zori cu măturoiul şi făraşul...
A fost, râd şi fumează florărese,
O desmăţată din copilărie,
Până să-ajungă-o pacoste pustie
Din câtă-nfumurare avusese.
Cu ea dormeau vagoane dărâmate
Şi câinii vagabonzi şi cerşetorii
Şi-o mai udau cu indecenţă norii
Cu poalele în creştet suflecate.
Fanfara, jeluind la-nmormântare,
Trânteşte uşa sălii de-aşteptare.

*

De beat, nu nimeresc la uşă clanţa,
Nici cheia n-o găsesc în buzunar,
Mai bine-apăs pe sonerie, dar,
Din prag, mi-aruncă unul Sancho Panza
Verdictul: "Don Quijote nu-i acasă!"
Adică el se plimbă, dacă vrea,
Iar eu vagabondez, aşa ceva,
Şi n-am un loc, o pernă, geam şi-o masă...
"Te rog frumos, fii calm şi bun, mişele,
Mă-ntorc din lume-asemeni vouă, frânt,
Acum vă prind cum faceţi mori de vânt
Din cărţile bibliotecii mele!..."
"Aici e-o poartă de castel!" şi, buf,
Prostu-mi trânteşte uşa cu năduf.

*

S-a prăpădit bătrâna doamnă-aseară...
Poeţii-i scuturau, la vremea ei,
Profeţii şi-mpăraţii, flori de tei
În părul parfumat cu nopţi de vară.
Versete şi cununi de diamante
Le născocea cu-aurifer dichis,
Iluminându-i până-n paradis
Pe-amanţii câţi întreţinea, şi-amante.
Mult mai presus decât acea instanţă
Cândva-a cuvântului transcedental,
S-a-nnămolit în ultimul scandal
Şi-acum, jegoasa, pute sub o zdreanţă...
Sfânt, Dumnezeu o plânge mai întâi
C-un cer de stele-adus la căpătâi...

*

La "Paradisul", un hotel magnific,
M-a invitat aseară Dumnezeu.
Erau de faţă Moise, la dineu,
Iisus şi Buddha, fără să mistific,
Iov, Mahommed, o lume fascinantă.
Serveau tot câte şapte îngeri cu
Figuri solemne între-aripi fru-fru.
O Messa mă-ncânta, exuberantă
Esenţa de-armonie între aştri,
De Amadeus, un celebru sfânt
Precum în cer asemeni pe pământ,
Dar n-avea nimeni ochi alpin de-albaştri
Şi-un zâmbet pentru celălalt, măcar
Cel mai discret, mai fals protocolar...

*

Într-un decor cu lumânări de ceară,
Fără vreun alt cucernic ritual,
Cu coatele pe-o masă de local
Stam la taifas cu îngeru-ntr-o seară.
Mi se plângea cu lacrimi absolute
Cum nu l-a mai zărit pe Dumnezeu,
Nici eu, spuneam şi dam din cap, nici eu,
Când Îl vedeam era pe nevăzute.
Se oglindea în farfuria goală,
Smulgând o pană, două, trei, oftând...
"Trimite-I ce mesaje ai de gând,
În noaptea-atroce, grea şi bestială,
E sus, e-n constelaţii, e în cer,
Dar cu atât nu este nicăieri..."

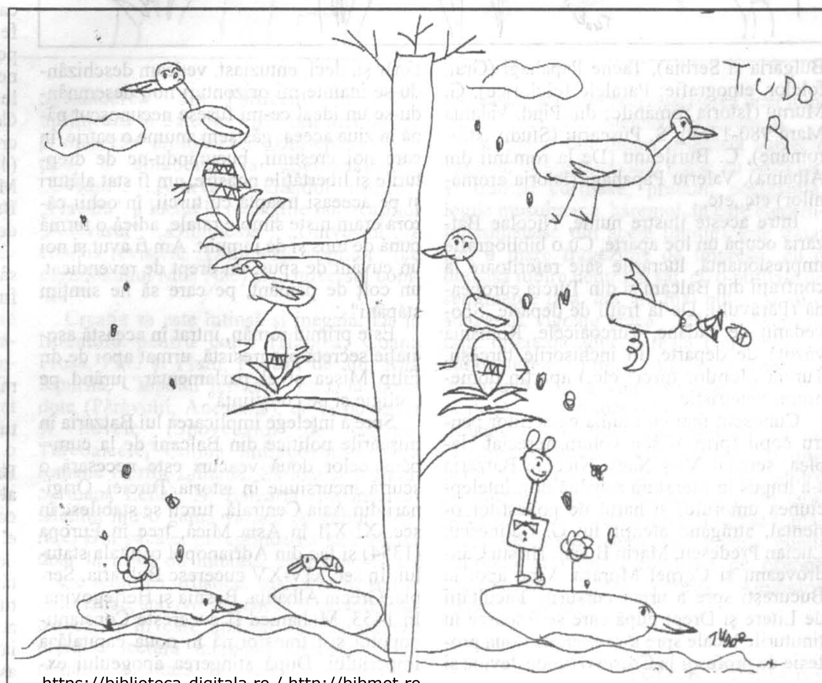
*

La zgomotul zevzec de tobă spartă
Mă năpustesc pe uşă buzna-afară,
Să-l prind pe cine-n ciudă ca o fiară
Pleiadele mi-aruncă peste poartă.
Prin gard, pe Dante-l văd, cu-odăjdii fine,
De sfinte Liturghii în catedrale.
"Pofteste, casa mea şi-a Dumitale
Cu mii de cărţi te-aşteaptă, pelerine.
În rai dorm Dumnezeu, Iisus, Maria
Sub ceruri de cristal mânjit cu miere,
Când în subsoluri strigă de durere
Iubirea, răzvătirea, tragedia
De ieri, de-alaltăieri... Dar cum rămâne
Cu viitorul neştiut, Bătrâne?..."

*

Cu cărţile-n ghiozdan, de bucurie
Nu prea călcam spre-un loc de viaţă-amară.
Mai bine să chiulim, fir-ar să fie
De clopoţel chemându-ne de-afară,
Căci nu găsim decât o magazie
De cataloage rupte, bănci stricate,
Iar Domnul Dumnezeu pe datorie
Ne-nvaţă crucea s-o purtăm în spate.
Oricâte constelaţii pe cununa
De spini promite pentru fiecare,
De leneşi ce suntem, întotdeauna
Numai Iisus câştigă premiul mare,
Iar noi, gălăgioşi, pe tabla goală,
Cu cretă mâzgălim "Adio şcoală!"...

ŞERBAN CODRIN

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

N. Batzaria, exponent al aromânismului

Un rol determinant în cunoaşterea şi promovarea aromânismului în patria-mamă este legat de activitatea ştiinţifică a unor intelectuali români de origine sud-dunăreană, stabiliţi în patria de obârşie, şi care şi-au materializat cercetările în opere de certă valoare. Este vorba de Ioan Maiorescu (Itinerar în istoria şi vocabularul istriano-român). D. Bolintineanu (Călătorie la românii din Macedonia şi la Muntele Athos), I. Neniţescu (De la românii din Turcia europeană), Theodor Capidan (Limba şi cultură; Aromânii. Dialectul aromân; Fârseroţii, Studiu lingvistic asupra românilor din Albania; Megleno-românii, Etnografie, istorie limbă), Em. Bucuţa (Românii dintre Vidin şi Timoc), G. Vâlsan (Românii din Bulgaria şi Serbia), Tache Papahagi (Grai, folclor, etnografie; Paralele folclorice), G. Murnu (Istoria românilor din Pind. Valahia Mare 980-1259), S. Puşcariu (Studii istroromâne), C. Burileanu (De la românii din Albania), Valeriu Papahagi (Istoria aromânilor) etc.,etc.

Între aceste ilustre nume, Nicolae Batzaria ocupă un loc aparte. Cu o bibliografie impresionantă, lucrările sale referitoare la confraţii din Balcani şi din Turcia europeană (Părăvulii, De la fraţii de departe, Spovedanii de cadâne, Turcoaicele, România văzută de departe, În închisorile turceşti, Turcia „Junilor turci" etc.) aparţin domeniului beletristic.

Cunoscut mai cu seamă ca scriitor pentru copii (prin al său volum apreciat Haplea, semnat Moş Nae), Nicolae Batzaria s-a impus în literatura română prin înţelepciunea umorului şi harul de povestitor oriental, atrăgând atenţia lui G. Călinescu, Lucian Predescu, Marin Bucur, Hristu Cândroveanu şi Cornel Moraru. Vine apoi la Bucureşti spre a urma cursurile Facultăţii de Litere şi Drept după care se întoarce în ţinuturile locale spre a-şi exercita noua profesie de profesor la Cruşevo (unde devine şi directorul şcolii), la gimnaziu din Ianina şi liceul din Bitolia, apoi inspector şcolar al vilaetelor Coşova şi Salonic, urmând pilda şi strădania dascălilor români din Macedonia - care „au luptat să înlocuiască cultura greacă prin cultura română".

Spre a servi cauza confraţilor săi şi a impune autorităţilor otomane imaginea corectă a României („să vadă ţara şi poporul românesc, aşa cum sunt în realitate: o ţară cât se poate de frumoasă şi un popor pe care Dumnezeu l-a înzestrat cu înalte calităţi şi cu virtuţi din cele mai preţioase"), N. Batzaria intră în politică, în „Comitetul de Unire şi Progres" din Macedonia, creat în 1889, care milita pentru restaurarea Constituţiei liberale din 1876. „Fiind încă tânăr şi, deci, entuziast, vedeam deschizându-se înainte-mi orizonturi noi, desemnându-se un ideal ce-mi fusese necunoscut până în ziua aceea: găsisem anume o patrie, în care noi creştinii, bucurându-ne de drepturile şi libertăţile noastre, am fi stat alături şi pe aceeaşi treaptă cu turcii, în ochii cărora eram nişte simple raiale, adică o turmă bună de tuns şi de jumulit. Am fi avut şi noi un cuvânt de spus, un drept de revendicat, un colţ de pământ, pe care să ne simţim stăpâni" .

Este primul român, intrat în această asociaţie secretă progresistă, urmat apoi de dr. Filip Mişea şi el parlamentar, jurând pe „religie şi pe conştiinţă".

Spre a înţelege implicarea lui Batzaria în mişcările politice din Balcani de la cumpăna celor două veacuri este necesară o scurtă incursiune în istoria Turciei. Originari din Asia Centrală, turcii se stabilesc în sec. XI-XII în Asia Mică, trec în Europa (1354) şi fac din Adrianopol capitala statului. În sec XIV-XV cuceresc Bulgaria, Serbia, Grecia Albania, Bosnia şi Herţegovina. În 1453, Mohamed II cucereşte Constantinopolul şi-l transformă în noua capitală a Imperiului. După atingerea apogeului expansiunii teritoriale în sec. XVI, Imperiul otoman, intră în secolele următoare, în criză progresivă, culminând cu războiul ruso-austro-turc din 1877-1878. Paralel se manifestă şi o schimbare a mentalităţilor mahomedane, prin infuziunea ideilor „junilor turci", care vor o Turcie mai aproape de realităţile europene. După crearea, în 1889, a Partidului „Unitate şi progres", în 1903, izbucneşte în Macedonia o răscoală antiotomană, pentru ca, trei ani mai târziu, Mustafa Kemal să înfiinţeze organizaţia politică secretă „Patria şi Libertatea". Un an mai tarziu, în 1907, la Paris are loc Congresul reprezentanţilor partidelor şi organizaţiilor ilegale din Turcia, care-şi propune unitatea de acţiune în mişcarea contra sultanului. La 3 iulie 1908 izbucneşte revoluţia „Junilor turci", care-l obligă pe sultanul Abdul Hamid II să restabilească Constituţia liberală din 1876 şi să recunoasacă regimul parlamentar. În aprilie 1909, „Junii turci" ocupă, pentru un timp, funcţii importante în stat: înfrânţi în 1912, guvernul „Junilor turci"se reinstaurează în 1913.

După războaiele balcanice (1912-1913), posesiunile pe care Imperiul otoman le mai stăpâneşte în Europa se limitează la oraşele Adrianopol şi Istanbul. După abolirea sultanatului (1922), Mustafa Kemal Atatürk (Atatürk=tatăl turcilor) proclamă Republica şi trece la europenizarea statului.

Pe acest fond de înnoiri politice şi istorice în imperiul de la Ţarigrad îşi desfăşoară activitatea politică N. Batzaria, consemnată în lucrarea sa memorialistică Turcia „Junilor turci", apreciată de cel ce a scris cea din urmă istorie a Imperiului otoman, N. Iorga. Intrarea conaţionalului nostru în conducerea mişcării liberale a „Junilor turci" se baza pe speranţa că Macedonia natală ar putea avea un alt destin: „Spre această Macedonie ne-am îndreptat, aşadar, privirile noi cei care păşisem în viaţa publică graţie regimului constituţional, noi cei care cu jertfa vieţii luptasem şi avusesem fericirea să vedem înfăptuit idealul nostru pentru o viaţă mai liberă şi mai omenească". Drept recunoaştere a meritelor sale în revoluţie este ales parlamentar la Constantinopol în 1908 şi ministru al Lucrărilor Publice în guvernul „Junilor turci" (1913). Însuşi Marele Vizir, mareşalul Mahmud Sefchet Paşa, recunoaşte în N. Batzaria pe reprezentantul românilor macedoneni. Îşi aminteşte autorul:

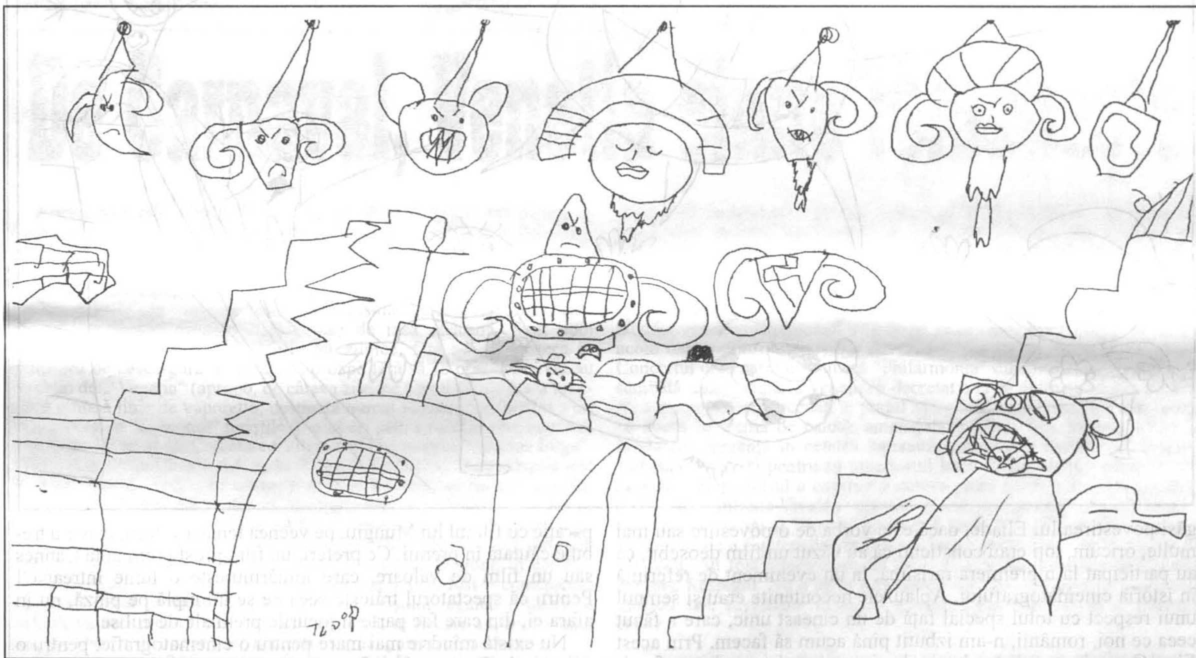
„La un moment dat, Marele Vizir, adresându-mi-se, mă întreabă pe tonul cel mai firesc:

- Ei, dar ce gândeşte regele nostru?
- Care rege, întreb eu cam surprins.
- Cum care rege, obiectă el? Regele României, nu eşti d-ta român?

Iar eu, în momentul acela, eram ministru turc" .

Treptat, cu simţ politic realist, N. Batzaria îşi dă seama de caracterul şovinist al mişcării în care intrase „ca de regimul constituţional să beneficieze în primul rând elementul turcesc, lăsând pentru ceilalţi doar fărămiturile" şi că „nu de dragul libertăţii luptaseră şi obţinuseră regimul constituţional, ci numai în credinţă, că în chipul acesta scapă Împărăţia de o dezmembrare", iar sub lozinca „suntem cu toţii egali" se ascundea o politică de făţărnicie şi duplici-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tate. Transformarea Turciei într-o Elveție cu respectarea drepturilor naționale ale fiecărui element etnic este un vis deja spulberat. „Încolo - scrie cu durere luptătorul și omul politic N. Batzaria - Macedonia rămânea ca și până atunci o parte integrantă din Turcia, pusă direct sub suveranitatea și administrația Sultanului" .

Dezamăgit, dar nu disperat, încearcă la sfârșitul verii anului 1913, după începerea celui de-al doilea război balcanic, o apropiere între guvernele Turciei și României. La București, este primit în audiență de primul ministru, Titu Maiorescu, de șefii de partide și de însuși regele Carol I Ministrului de interne turc, N. Batzaria îi cere să nu mai trimită emisari juni-turci în Albania spre a opune populația contra prințului de Wield, rudă a Casei regale a României, iar guvernului român îi solicită să efectueze manevre în Dobrogea, lângă granița Bulgariei, spre a-i obliga pe bulgari să-și detașeze și ei o parte din forțele care luptau contra Turciei. Din considerente de ordin moral, cererea a fost respinsă, România, ca stat creștin, nu putea fi împotriva altor state creștine care luptau , ca și România, pentru eliberarea conaționalilor ei.

O ultimă acțiune politică a românului macedonean din Parlamentul turc a fost semnarea tratatului de pace de la Londra (1913), care a lichidat ultimile rămășițe ale Turciei europene.

„Stranie sancțiune a istoriei!", a exclamat Iorga, referindu-se la „această iscălitură românească pe actul de osândă la moarte a unui vechi stat de pradă, care ne-a împiedicat, cu toate avantajele colaterale, de a da civilizației lumii tot ce eram în stare" .

Îmbarcat până la Constanța pe vaporul românesc „Împăratul Traian" (înlocuind fesul cu pălăria europeană după ieșirea vasului din apele teritoriale turcești) își îndeplinește ultima misiune la Londra. („Oficial reprezint Turcia, deci sunt delegat turc, iar ca origine știu bine că sunt român și nimic altceva"). Neoficial, mijlocește o întâlnire între Tache Ionescu și ministrul de interne turc, Talaat Bei, la bordul vasului românesc care sosea la Constantinopol în drum spre Atena, întâlnire fructuoasă care a dus la încheierea păcii dintre Turcia și Grecia din 1913.

După această scurtă, dar laborioasă activitate ca senator turc și reprezentant al românilor din Imperiu, ca și dr. Filip Misea, N. Batzaria simte nevoia unei expilicații. A mers alături de „Junii turci", dar nu se turcise. A fi, la acea vreme, parlamentar sau ministru, nu însemna că devii turc ca limbă, naționalitate, gândire sau religie. Aveau statutul de supuși otomani și nu de supuși turci. A fi otoman nu însemna a fi turc, sub națiunea de otoman fiind cuprinși toți supușii împărăției fondată de sultanul Osman. „Noi, românii, care trăim în afară de granițele țării și a căror activitate se desfășoară în alt mediu și în alte condițiuni, eram străini de luptele și certurile partidelor politice din țară. În bărbații de seamă ai României nu vedeam decât buni români, la al căror sfat și sprijin recurgeam de câte ori simțeam nevoie".

Retragerea din viața politică a Turciei se petrece în timpul primului război mondial, unde-l aflăm în Elveția. Legătura de sânge cu frații săi români devine obsedantă, idee ce-l determină să se stabilească definitiv în România, fiind și aici din 1920 senator în guvernul Averescu. Moare la 28 ianuarie 1952, în vârstă de 78 de ani, în lagărul de la Ghencea.

Paralel cu preocupările politice, N. Batzaria desfășoară o intensă activitate revuistică și literară, înființând sau conducând mai multe ziare și reviste aromânești. După debutul din revista „Șezătoarea" din Fălticeni, în 1903, înființează la Salonic, cinci ani mai târziu, primul ziar aromânesc, „Deșteptarea". În țară, a colaborat la „Sămănătorul", „Ovidiu", „Arhiva", „Gândul nostru", „Flacăra", a lucrat în redacțiile publicațiilor „Adevărul", „Dimineața", „Universul", a condus revistele „Dimineața copiilor" (cu pseudonimul Moș Nae) și „Universul copiilor".

Creația sa este întinsă și inegală. De la literatura pentru copii (Haplea, Coana Frosa, Plici și Plum, Povești de aur, Rilă Iepurilă, Clopotul fermecat etc), la anecdote (Părăvulii, Anecdote), de la povestiri și nuvele (Spovedanii de cadâne, Turcoaicele, Colina îndrăgostiților) la romane (Jertfa Lilianei, Sărmanul Adrian, Sărmana Leila), N. Batzaria și-a încercat talentul într-o gamă variată de genuri literare. Din păcate, întreprinderea sa a rămas doar la nivel de intenție, căci dincolo de unele realizări artistice, mai ales în schițe umoristice, snoave, anecdote și versuri pentru copii, în care spiritul vioi și glumeț oferă o lectură incitantă, beletristica sa rămâne tributară lui Ion Creangă (sub aspectul depozitării tradiției populare) și lui Anton Pann (ca observator pertinent al stărilor de lucruri din Peninsula Balcanică și mai cu seamă din Imperiul otoman).

Demne de considerație pentru firea aromânului (anecdotist, iubitor și debitor de snoave, hazos și pus mereu în postura de a lua în răspăr, în scop educativ, orice defect uman) sunt volumele Părăvulii (anecdote populare culese din locurile de baștină: Macedonia, Tesalia, Epir, Albania) și Cartea de aur (poveștile copilăriei), îndreptățindu-l pe finul cunoscător al literaturii și culturii aromânești, Hristu Cândroveanu, să afirme că „în literatura în dialectul aromân (macedo-român), Nicolae Batzaria este în mod sigur scriitorul cel mai popular. E drept, fiind și cel mai de factură populară, folcloristică".

Se impune în literatură prin lucrările memorialistice de dublă valoare artistică și documentară: De la frații de departe (1921), și România văzută de departe, care trezește simpatie pentru românii macedoneni, În închisorile turcești cu evocarea unor răsculați balcanici, Turcia „Junilor turci", carte de impresii și amintiri din activitatea sa politică, Spovedanii de cadâne, Turcoaicele și romanul Sărmana Leila, scrieri realiste, inspirate din viața turcească, șocante prin descrierea unei lumi care se lasă greu înțeleasă de europeni.

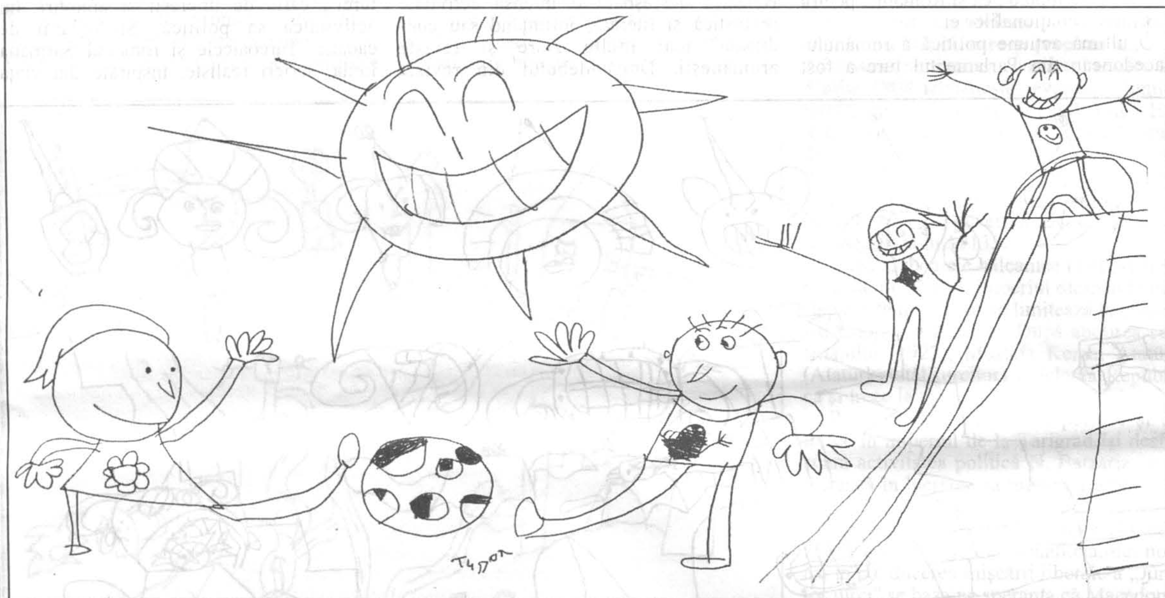
Selectând din lumea orientală subiecte exotice, înfățișând o altă lume, cu obiceiuri și tradiții curioase, precum poligamia, legile musulmane, haremul, în care elementul românesc din acele ținuturi este tratat „cu o mare frăgezime de impresii, cu o duioasă iubire pentru ai săi, cu o puritate de sentimente rară, dar, nu mai puțin, și cu o adevărată vigoare epică" , cărțile de inspirație orientală aduc o reală contribuție la cunoașterea lumii mahomedene, a moravurilor și a vieții sociale. În lumea pestriță și pitorească a Peninsulei Balcanice, N. Batzaria, posedat cu un ascuțit simț de observare, trădează o simpatie nedisimulată, dar motivată pentru conaționalii săi din Balcani sau din țară, pentru limba, cultura, starea sau firea românului de pretutindeni sau pentru poeții naționali ai Greciei moderne de origine românească (Rigas Fereos, Anghelos Vlahos, Pantazi).

TUDOR NEDELCEA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eliade şi Coppola

Ziua de 23 octombrie 2007, cînd a avut loc la Bucureşti un spectacol de gală special cu filmul lui Francis Ford Coppola **Youth Without Youth**, după povestirea **Tinereţe fără de tinereţe** a lui Mircea Eliade, este o zi istorică pentru filmul românesc, pentru cultura română în general. Timp de 124 de minute, cît durează acest film, sutele de spectatori care au umplut CinemaPro pînă la refuz l-au urmărit împietriţi. Nu s-a auzit musca. Nimeni n-a tuşit măcar. O uimire continuă ne-a tăiat răsuflare. Filmul ne-a ţinut pe toţi într-un suspans fantastic, la care s-a adăugat şi faptul că nu era spectator, cred, care să nu fie conştient la ce fel de eveniment participă. Însuşi Coppola, prezent în sală, a fost asemenea nouă, fiindcă filmul său este o cotitură şi pentru el, şi pentru filmul american, fiind un unicat, primul film cu adevărat intelectual, savant, cu adevărat misterios şi profund metafizic din istoria cinematografiei americane. Dovadă că la premiera absolută, ce a avut loc recent, la Festivalul de la Roma, **Youth Without Youth** nu a fost înţeles. Aici va fi? Şi ropotele necontenite, în valuri, de la final, au răspuns afirmativ, deşi unii spectatori ne-au spus că nu l-au înţeles, că ar dori să-l revadă, alţii ne-au întrebat unde pot

găsi povestirea lui Eliade, dacă este vorba de o povestire sau mai multe, oricum, toţi erau conştienţi că au văzut un film deosebit, că au participat la o premieră rarisimă, la un eveniment de referinţă în istoria cinematografului. Aplauzele necontenite erau şi semnul unui respect cu totul special faţă de un cineast unic, care a făcut ceea ce noi, românii, n-am izbutit pînă acum să facem. Prin acest film, Coppola ne oferă o lecţie de cinema modern, printr-o fascinantă interferenţă a artelor, aplicată unei zone de mister profunde, pe verticală, dar şi o lecţie pentru Hollywood, despre cum se poate elibera de complexul european. Coppola a ţintit în centrul spiritualităţii europene, prin opera celui mai reprezentativ scriitor al secolului XX. Aici, pragmatismul american a cedat locul spiritului liber şi adînc european, culturii veritabile, fără a face nici o concesie gustului comercial. Eliade a impus o asemenea exigenţă. Deşi filmul este produs de Coppola, este creaţia sa exclusivă, a unui american get-beget, deci născut la Detroit în 1939, totuşi, acest film nu ar fi existat, aşa cum a mărturisit marele regizor la spectacolul de gală, fără contribuţia românească, în primul rînd a lui Mircea Eliade. Opera scriitorului român, a celebrului istoric al religiilor, este cheia acestui succes, a acestui miracol cinematografic.

Am avut şansa, la un party fastuos care a urmat, să vorbesc cu marele Coppola, mare, pentru că este modestia întruchipată, confirmînd prin comportamentul său aforismul „E uşor să fii modest cînd eşti celebru". Şi imaginea simbol este aceea de la sfîrşitul proiecţiei, cînd Coppola i-a urcat pe toţi colaboratorii români pe scenă – cred că erau peste o sută de persoane –, iar el a coborît în sală şi i-a aplaudat. Formidabil gest! Memorabil! Lecţie de comportament pentru orgolioşii şi încrezuţii cineaşti români. Indirect, el l-a aplaudat şi pe Mircea Eliade, căci a spus: „Sînt sigur că Eliade se află aici, cu noi". Şi am avut, aşadar, prilejul să-i spun că am scris un studiu exhaustiv despre proza fantastică a lui Mircea Eliade, prilejuit de filmul **Eu sînt Adam** al lui Dan Piţa, inspirat de această proză, în care, arătînd punctele slabe ale acestui film, cum a ratat Piţa valorificarea prozei lui Eliade, am făcut o profeţie, spunînd: „Ferice de cineastul care va descoperi povestirea **Tinereţe fără de tinereţe!**". Studiul poate fi găsit în **Dicţionarul cinematografic al literaturii române**, profeţie pe care am reluat-o apoi şi în **Dicţionarul cinematografic al artelor româneşti**, unde însă l-am identificat pe fericitul şi curajosul descoperitor, Francis Ford Coppola, aflat deja în producţie, adăugînd: „Prin acest film, nu ne îndoim, proza lui Eliade va avea un surprinzător viitor în cinematografia lumii". Şi mai departe: „Prin marea literatură română, şi filmul românesc are şansa, repet, să intre pe uşa principală a cinematografului mondial". Din nefericire, nici un cap limpede nu există în fruntea cinematografiei naţionale, a culturii româneşti, pentru a nu mai risipi banii contribuabililor pe subiecte marginale, cînd fiecare povestire a lui Eminescu sau Eliade, plină de energii necunoscute pe alte meleaguri, poate revigora un cinemond obosit! Ferice de cineastul care va descoperi povestirea **Archaeus** a lui Eminescu, nemaivorbind şi de alte minuni din perimetrul Eminescu-Eliade, care ar plasa filmul românesc în avangarda filmului mondial. Indiscutabil, filmul lui Coppola i-a făcut pe mulţi să facă o comparaţie cu filmul lui Mungiu, pe vechea temă a valorii, care nu trebuie căutată în premii. Ce preferi, un film prost premiat la Cannes sau un film de valoare, care înmărmureşte o lume întreagă?! Pentru că spectatorul trăieşte ceea ce se întîmplă pe pînză, nu în afara ei, din care fac parte şi jocurile premiale de culise.

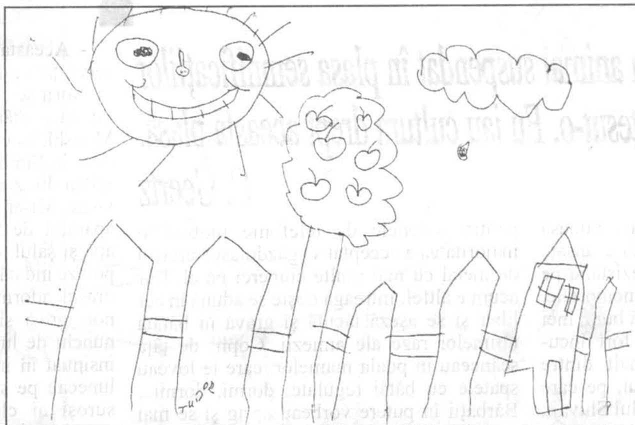
Nu există mîndrie mai mare pentru o cinematografie, pentru o cultură, decît aceea de a fi confirmată de un străin important, aşa cum Francis Ford Coppola avea să descopere povestirea lui Eliade şi să realizeze un film de excepţie. Şi el nu este un cineast oarecare, ci autorul unor capodopere cinematografice, precum **Conversaţia**, **Naşul** sau **Apocalipse Now**. Şi la acel party i-am mai mărturisit lui Coppola că prin acest film a făcut un serviciu incomensurabil culturii române, ca nici un alt cineast de acasă. Filmul lui este mai important pentru noi decît orice premiu din lume, fiindcă oricine îl vede va întreba de Eliade, se va duce să-i cumpere cărţile, să i le citească. Cu acest film începe mare aventură cinematografică a prozei fantastice a lui Mircea Eliade. Desigur, serviciul pe care îl face acest film culturii române depăşeşte toate eforturile de promovare a ei făcute de Ministerul Culturii, ICR, CNC şi alte instituţii culturale de stat sau private. Eu am fost conştient de acest lucru din momentul cînd am citit că Francis Ford Coppola are de gînd să ecranizeze povestirea lui Eliade. În acel moment, eram foarte puternic ancorat în proza eliadescă şi imediat mi-am dat seama ce şansă are ea, implicit literatura şi cultura română, să iasă în faţă. În **Dicţionarul cinematografic al literaturii române** am oferit numeroase şi variate soluţii literare pentru şcoala românească de film, dar nici un cineast tînăr, după 1989, nu s-a apropiat de marea literatură română. Din cele aproape 60 de filme realizate de cineaştii tineri după '89, nici unul nu este o ecranizare. Şi iată că a venit un cineast din afară şi ne-a oferit o lecţie memorabilă, fără egal, pentru care trebuie să-i purtăm recunoştinţă veşnică. Vom reveni cu analiza pe larg a filmului.

GRID MODORCEA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Nostalgie

Îmi strâng șalul gros în jurul meu și privesc, prin geamul amorțit de frig, războiul vântului cu copacii străzii. O ploaie deasă și rece a învăluit orașul cu negura ei, de parcă ziua a uitat să înceapă și suntem într-o prelungire de seară apăsătoare, tristă și înghețată. Oamenii zgribuliți, ca niște păsări stropite, pășesc cu repeziciune printre băltoace și gropi. Autobuzele au devenit neîncăpătoare și oamenii se grăbesc, parcă mai mult ca niciodată, să ajungă în universul lor casnic. Păsările nu mai zboară. Soarele nu mai strălucește, a devenit aproape invizibil. Pomii se dezbracă, cu fiecare zi mai mult, de verdeața verii trecute. Mii de frunze uscate zboară, ca niște avioane ruginite, în toate direcțiile. Un batalion uriaș și-a pierdut direcția. Mă uit prin geamul trist și un fior de gheață îmi străbate sufletul. Nu-mi place frigul. Ploaia parcă vine tot mai deasă de undeva, de sus. Mii de fire de ață curg din batire desfăcute cu violență. Mi-e milă de copaci. Nici ei nu par să se simtă bine în frigul de afară. Se zbat din toate crengile. Le întind parcă cerând ajutor, se apleacă, parcă ne cad în genunchi. O plapumă mare, de nori gri aleargă cu picioruşe mici pe cer, spre cartierul meu. O privesc înfrigurată. Un porumbel rătăcit, învățat de astă-vară, aterizează pe pervaz, ud și mototolit, ca o hârtie veche de ziar. Pervazul, acum rece și neprimitor e gol. Porumbelul se uită la mine chioraș, supărat, încercând să deslușească prin sticlă dacă îi întind, ca astă-vară, ceva. Mi-e teamă să deschid geamul. Vântul va intra peste mine. Mă tem de parcă ar urma să mă fure și să mă ducă într-acolo, în Țara de Nicăieri, unde e veșnic frig. Porumbelul mă mai privește odată și apoi renunță. Zboară. Mă simt de parcă aș fi refuzat un cerșetor. Îmi pare, apoi, rău. O frunză mare, galbenă, se lipește de sticla ferestrei. I se zbat marginile în vântul trepăduș. Poți jura că e vie. Până la urmă se plictisesc amândoi, și vântul și frunza, și o pală mai grozavă o mătură cât-colo. S-a întunecat de tot. Nici nu știu când a trecut ziua și eu am pierdut întâlnirea cu ea. Mi-am petrecut orele la fereastră, amintindu-mi de vara călduroasă și plină de culoare. Mă întorc către camera întunecată, și ea, și umbrele mi se par cu totul altele. Mă reped să aprind lumina. O culoare galbenă se revarsă în cameră prin becul slab. Unde ești vară? Unde sunt culorile tale? E toamnă. O toamnă înghețată, cu aer tăios ca lama și ploi cu abur rece.

LUMINIȚA GHEORGHIAN

De Carnaval, Veneția simte românește

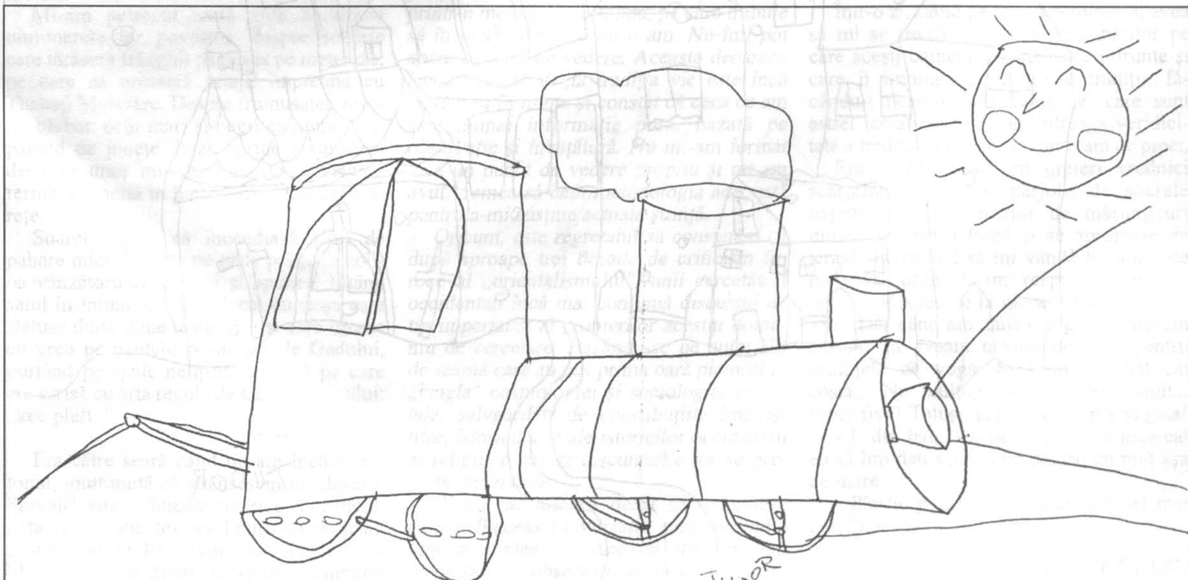
Pentru zece zile, Cetatea Lagunară are obrazul ascuns sub mască. E Carnaval. E bucurie. E... senzație. Mai multe senzații! Căci toate simțurile sunt în alertă. E festivalul simțurilor!

Veneția este a turiștilor. Apoi, a vânzătorilor ambulanți: negustori "din lagună" care-și aduc salatele cultivate pe Insula Erasmo, napolitani care vând "piati tipici" și negustori ilegali de rasă africană. Sunt apoi venețienii. Care-și văd de treburile lor zilnice, fără a se amesteca în mulțimea de cască-gură. Printre ei, aproape fără să se observe că nu au "buletin de... Veneția" (apropo, de câteva zile, pe Canal Grande, s-a inaugurat o nouă linie de vaporetto, destinată numai localnicilor, pentru a nu mai fi atrași în "turbionul" turiștilor), sunt cei câțiva români care lucrează la Institutul Român de Cercetare Culturală și Umanistică "Nicolae Iorga". Adică, la Palazzo Correr. Adică, la "Casa di Romania". S-au adaptat atât de bine locului, încât, în corespondențele noastre, semnează simplu: "Venețienii". Puțină lume știe că, de fapt, ceea ce se întâmplă astăzi în Lagună, prezența României ca invitat de onoare al Carnavalului, li se datorează în bună măsură. Au prezentat Primăriei Veneției încă din luna august a anului trecut ideea de a aduce în Cetatea Dogilor, în cel mai mediatizat festival al lumii, arta și artiștii români. A fost o coincidență mai mult decât fericită aceea că Primăria orașului lagunar a decis să inițieze un nou proiect, care vizează invitarea, în fiecare an, a câte unei țări, ca oaspete de onoare, iar România să inaugureze această serie.

După ce vineri, 25 ianuarie, a fost vernisată Expoziția "Apa și lutul", organizată de Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti", în saloanele Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Palazzo Correr, unul dintre membrii Institutului a fost invitat să reprezinte țara noastră în "cortegiul istoric" de duminică (paradă a costumelor și măștilor, care precede întotdeauna "Zborul îngerului").

VIVALDI ȘI ENESCU. Chiar dacă începutul a fost mai lent, Carnavalul venețian "al românilor" a ajuns să se vadă, să se audă și în stradă, acolo unde mulțimea turiștilor devorează, practic, orice ofertă culturală. Concertul orchestrei de cameră "Philarmonia" din București - amânat de sâmbătă, când primăria Veneției a decretat o zi de doliu citadin în memoria a doi muncitori decedați în portul Marghera - a fost susținut luni seara, pe scena în formă de calotă, amenajată în Piața San Marco. Aflați la prima lor prezență în cetatea lagunară, muzicienii români au încântat audiența. Poate și pentru că repertoriul lor a fost adaptat locului și momentului. Repertoriul a cuprins și câteva piese celebre din creația compozitorului Antonio Vivaldi, venețian prin naștere și educație, supranumit de concitadinii săi și "Preotul roșu" ("Il Prete Rosso"), datorită faptului că, înainte de a fi muzician, îmbrăcase haina preoției și... avea o claie de păr roșu. Au fost interpretate, de asemenea, piese muzicale de Corelli, Mozart, Respighi. Nu a lipsit nici creația lui George Enescu, acordurile muzicii sale învăluind, încet, în noapte, Piața San Marco și întreaga cetate.

Publicat de SIMONA LAZĂR & TUDOR CIREȘ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sută la sută plastic

Omul este un animal suspendat în plasa semnificaţiilor pe care el însuşi a ţesut-o. Eu iau cultura drept această plasă.

C. Geertz

Simha Gad era ultima redută rămasă necucerită de unul dintre cele mai avansate oraşe aflate în vecinătatea sa, rezistând pe vârful unui deal din vremuri... imemoriale, aşa cum încercau să mă convingă bunii mei tovarăşi de cercetare. Era un fort încununând tâmplele celui mai înalt dintre dealurile pe care crescuse oraşul, pe care Thanaji Malusare, un general al lui Shivaji, supranumit „Leul", îl atacase şi îl capturase din mâinile musulmanilor. Un sătuc se ciupercise printre ruine şi ziduri căzute. Locuitorii acestor înălţimi erau mari; nu era nicio presiune care să le aplece trupurile. Creşteau capre şi bivoliţe, care le dădeau lapte; din el preparau un iaurt gras, singurul care putea să le stingă gurile aprinse de piitla condimentată cu ardei iute. Nicio boală nu putea să ameninţe aceste înălţimi, unde viaţa era atât de ocupată cu treaba de peste zi, încât moartea sau alţi musafiri nepoftiţi arareori poposeau aici. Nici nu exista vreun han pentru vizitatori, aşa încât aceştia trebuiau să vină pe zi şi să plece pe seară, când ceaţa învăluia fortul şi drumul către oraş se adâncea în beznă.

Dar! De câteva luni umbla zvonul că un anume Mehtaji din Mumbay, va construi un loc de agrement aici: un hotel cu piscină şi cu toate facilităţile, cum se obişnuieşte. Zvonul prinse aripi şi zbură ca o pasăre, iar din fiecare casă pe care o vizită, plecă împodobit cu ceva: un cioc -încă un cioc!-, ghiare înspăimântătoare, o coadă, copite sau orice i-ar fi putut adăuga oamenii, după puterea sau slăbiciunea minţii lor. Ultima oară când s-a strâns adunarea sătească, a fost când s-a dezbătut ridicarea unei schele pentru antenele de telefonie mobilă şi majoritatea a acceptat să găzduiască uriaşul de metal cu mai multe ciuperci pe el. Dar acum e altfel. Întreaga obşte se adună în aer liber şi se aşeză tăcută şi gravă în bătaia ultimelor raze ale amiezii. Copiii de ţâţă scânceau în poala mamelor, care le loveau spatele cu bătăi regulate: dormi, dormi... Bărbaţii în putere vorbeau aprig şi se mai scărpinau din când în când. Adunarea nu ar fi fost întreagă fără bătrânetul ei slăbănog, moaşele foind în sariurile lor de nouă yarzi şi uncheşii înveliţi în dhotiuri neapretate şi încreţite.

Discuţia începu; fiecare avea o opinie dar toţi păreau să asculte de unul singur, care la răstimpuri potolea spiritele şi cu toţii căzură de accord asupra unui punct: construirea unui loc de agrement într-un loc îmbibat de istorie va fi o pierdere pentru generaţiile viitoare. Autorităţile locale ar trebui să ia aminte despre semnificaţia istorică a acestor ruine şi dacă nu o cunosc încă, să vină la Simha Gad şi să îi întrebe pe oameni. Le-o vor spune-o ei!

Zilele ce urmară bătrânii fură chemaţi să-şi reamintească fapte din trecut, iar unii dintre ei ajunseră înapoi în timp până la 1670! Fiecare piatră mai de soi era o bucăţică de altar, fiecare plop bătrân îi oferise umbră „Leului", fiecare colibă data din vremea lui Shivaji şi, într-adevăr, fiecare vas cunoscuse binecuvântarea buzelor lui Shivaji.

- Da, Sir!

Eram un Sir prin natura profesiei mele: călătoritul în străinătate.

- Aceasta este cana lui Shivaji, spuse servil ţăranul.

Norii se adunaseră în acea parte a cerului care atârna deasupra barajului de la Munshi. Socoteam că avea să plouă abundent în Simha Gad iar a doua zi aveam să aflăm din ziare despre colibele luate de şuvoaie. Mi-am împachetat în grabă lucrurile, aparatul de fotografiat, notiţele, sticla de apă şi şalul, cerându-i şoferului să mă înapoieze îndată în oraş. După o creastă apărea oraşul adormit în vale sub o plapumă de nori groşi şi negri, penetrată de un mănunchi de lumină divină. Într-o oră m-am insinuat în inima oraşului, unde ricşele alunecau pe străzile ude printre pereţii unsuroşi ai clădirilor vechi, acoperite de muşchi. Am trecut pe la institut şi am aflat că profesorul meu lipsea pentru tot restul zilei, atârnându-şi toate întrevederile programate de pofta lui. Mi-am împachetat gândurile, întrebările şi descoperirile de peste zi, profitând de avantajul unei după-amieze liebere, ca să mă plimb prin jur şi să mă bucur de voluptatea ploii.

Am ajuns acasă pe seară şi imediat Godbole s-a insinuat înăuntru, ca şi când mi-ar fi pândit sosirea dintr-un ascunziş din apropiere. Într-o clipă a sosit şi Sara, udă toată şi cu o faţă radioasă, conturată de pletele încreţite şi murate.

- Mergeam pe bicicletă şi un tip se fandosea după mine cu o motocicletă Hero Honda. „Madam, vreau să fac prietenie cu tine, numai!" Prietenie pe naiba, i-am zis, în ţările noastre se spune „a face dragoste", idiotule, „nu a face prietenie"!

Godbole fremăta pe sofa de pe care ţâşni nemaistăpânindu-se şi aproape că ţipă de excitare:

- Şi...şi vrei să spui că nu ţi-o plăcea?!

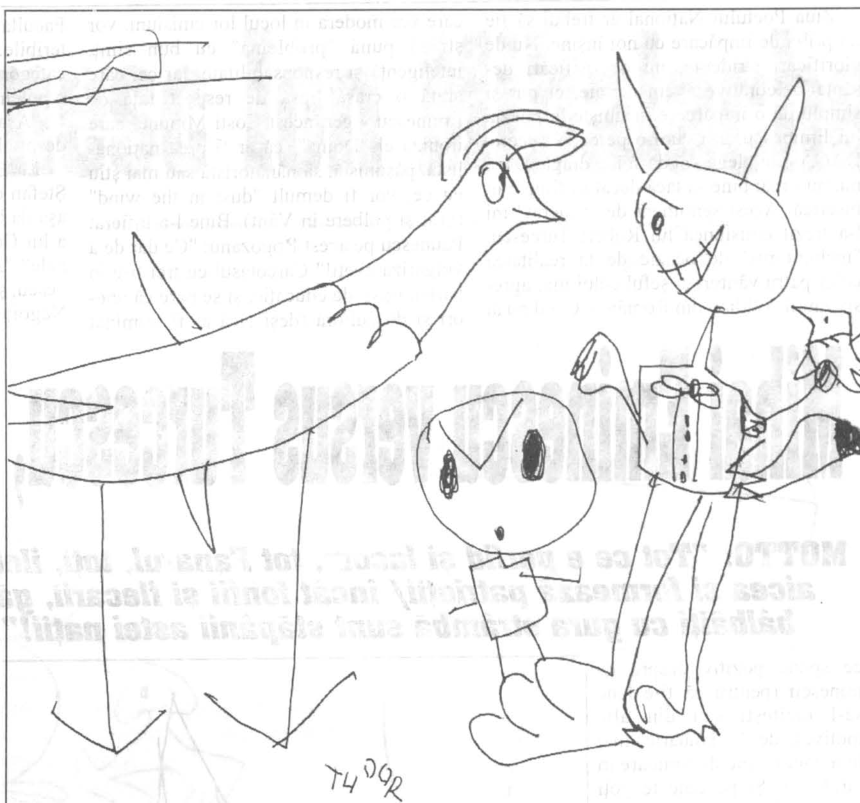
I-am spus Sarei despre întâlnirea mea cu ţăranii de pe Simha Gad şi povestirile lor extraordinare. Ea mă asculta cu admiraţie, servilă unui cod deontologic care ne unea pe noi toţi care cercetam in situ pentru a ne face lucrările noastre mediocre de doctorat

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

şi care ne împiedica să diferim în mod esenţial. Ea nu putea simţi că începusem deja să mă îndepărtez, nu numai în privinţa evenimentelor istorice, a datelor exacte şi a interpretării lor. Întreaga mea hermeneutică stătea sub semnul forţei vectoriale a autenticităţii: vocea tradiţiei vii.

Oricum, simţea că „am o opinie", în vreme ce ea se ţinea în marginea unor concepte pe care alţii - mai ingenui, ce-i drept!-le inventaseră pentru noi. A doua zi mi-a arătat indulgenţă, prezentându-mă lui Dominique. Acesta era favoritul decanului şi al tuturor profesorilor şi un viitor om de ştiinţă de temut. Mi-a descompus tot ceea ce i-am relatat şi m-a lăsat în beznă. Înainte de a mă duce la el, ştiusem că avusesem o opinie, acum ştiu că nu mai am niciuna.

Copii în cămăşuţe lungi, cărând apă în containere uriaşe de metal cu o cobiliţă, apărură din ceaţă ca nişte năluci. Un ţăran autorizat ca ghid al meu de către adunarea sătească, dar şi mulţi alţii neavizaţi dar nu mai puţin entuziaşti, mă purtară de jur împrejurul fortului pierdut în ceaţa matinală.

- Şi aici... aici, prinse unul să explice, gâtuit de emoţii, este bustul lui Thanaji Malusare... om mare, care şi-a pierdut braţul drept.

- Şi viaţa şi-a pierdut-o...

- Mai întâi şi-a pierdut braţul stâng!

- Şi deasemenea a murit!

- A murit după ce şi-a pierdut braţul stâng, a spus al treilea, întregind un silogism aristotelian cu trei membrii. Veritabilul silogismul indian are cel puţin cinci membrii:

1. Thanaji Malusare a murit după ce i-a fost tăiat braţul stâng.

2. Pentru că mai întâi i-a fost tăiat braţul stâng, apoi a murit.

3. Oricărei fiinţe i se taie mai întâi braţul stâng şi apoi moare.

4. Lui Thanaji Malusare i s-a tăiat mai întâi braţul stâng, deci inevitabil a murit mai apoi.

5. Aşadar Thanaji Malusare a murit după ce i-a fost tăiat braţul stâng.

Acum, acel după ce introduce o cauzală? Am putea noi deduce că Thanaji Malusare a murit din pricina rănii grele? Sau a murit pur şi simplu mai apoi, fulgerat de vreo altă moarte?

Mi-am petrecut toată ziua ascultând uimitoarele lor povestiri, despre şopârle care târăseră frânghii până sus pe metereze, pe care se urcaseră vitejii împreună cu Thanaji Malusare. Despre frumuseţea acestui bărbat: ochi mari şi negri ca mura, scăpărând de juneţe, buze aprige ascunse în desimea unor mustăţi răsucite, o căutare fermă, adâncită în lumina unei viziuni măreţe.

Soarele părea că incendiază şirul de pahare mici aranjate pe nişte poliţe în coliba vânzătorului de ceai şi apunea, lăsând satul în întuneric. Am plecat cu ricşa care stătuse după mine toată ziua şi care urcase cu greu pe pantele povârnite ale Gadului, purtând pe spate nelipsita plăcuţă pe care era scrisă cu artă regula de bază a traficului: „kee pleft."

Era către seară când mi-am închis laptopul, mulţumită că strânsesem în „dosarul Shivaji" date suficiente pentru o zi de lucru, gata să îmi delectez cerul gurii cu un thaali promis de multă vreme la „Thaliul lui Sheetal". Unul dintre servitorii căminului îşi aminti că Dominique trecuse pe la mine. Îmi spuse totul într-o răsuflare, uitând esenţialul: de ce m-a căutat Dominique? A plecat la Barshi, unde urma să vadă un ritual executat ca în vechime. Se va întoarce pe la sfârşitul săptămânii doar ca să îşi ia bagajele pentru o călătorie mult mai îndelungată, în Himalaya, unde acest patron al ritualului avea să îndeplinească un altul, mai complex.

- A lăsat acest plic pentru tine.

L-am deschis şi i-am devorat conţinutul:

„Dragă colega,

Ca urmare a discuţiei noastre, am fost încurajat de capacitatea ta de a înţelege lucrurile în profunzime. De aceea aş vrea să îţi cer un sfat şi o favoare.

Şederea mea aici a fost un efort ca să împac viziunea mea despre această cultură străină, viziune influenţată puternic de învăţatura autoritativă occidentală, cu lecţia primită de la tradiţia vie. Aproape că nu se pot concilia. Amândouă pot fi justificate printr-o metodologie solidă, pe care trebuie să îţi mărturisesc că nu o am. Nu îmi pot apăra punctul de vedere. Aceasta deoarece lecţia primită de la tradiţia vie este încă proaspătă în minte şi constat că ceea ce am este numai informaţie pură, bazată pe observaţie şi învăţătură. Nu mi-am format încă un punct de vedere propriu şi nu am avut vremea să caut metodologia adecvată pentru a-mi susţine actuala ştiinţă.

Oricum, este regretabil să constatăm că după aproape trei decade de criticism feroce al „orientalismului", unii cercetători occidentali încă mai continuă discursul de tip imperialist al pionierilor acestui domeniu de cercetare. Bazându-se pe autorităţi de seamă care au pus prima oară piciorul în „jungla" cosmologiei şi sociologiei orientale, salvgardaţi de contribuţiile lingviştilor, istoricilor şi ale istoricilor occidentali ai religiilor, astăzi discursurile lor se prezintă imbatabile.

Ei nu fac altceva decât să imagineze cum ar fi această civilizaţie, reconstruind o ţară în mintea lor. Această atitudine îmi reaminteşte o observaţie empirică a colegei mele de bursă, care a venit cu mine în urmă cu trei ani : „Ţara aceasta este frumoasă, dar fără locuitorii ei." A părăsit-o după câteva luni, spre a nu o mai interesa vreodată.

Este neştiinţifică şi arbitrară nerecunoaşterea veridicităţii metodologiei băştinaşilor asupra propriei lor culturi! Prin aceasta factorii de cultură nu pot fi văzuţi în contextul mai larg al schimbării şi continuităţii tradiţiei. Mai mult, este blocată, printr-o ştiinţă aparent superioară, capacitatea băştinaşilor de a contribui la formarea propriei lor culturi.

Sunt deosebit de trist să constat acest lucru prin propria mea experienţă.

Ţi-aş fi recunoscător dacă mi-ai spune ce crezi despre toate aceste lucruri, mai ales dacă ar fi înţelept să le aduc în discuţie decanului nostru. Şi dacă da, ai putea, oare, să mediezi între noi?

Cu mulţumiri,

DOMINIQUE"

Într-o zi, stând pe terasa căminului, avea să mi se reveleze esenţa schimbărilor pe care aceşti oameni trebuie să le înfrunte şi care îi împing să inventeze tradiţii, făcându-i neverosimili străinilor, care sunt astfel tentaţi să respingă întreaga veridicitate a tradiţiei vii pentru... un gram de piper.

Era o zi leneşă, cu greieri vrednici scârţâind în tufişul pârjolit de soarele năprasnic. Un vânzător de mărunţişuri intrase în curtea largă şi se apropiase de terasă, încercând să-mi vândă tot soiul de lucruri inutile. L-am respins categoric, dorind să îi sec de la început setea de vânzare. Dar când am zărit o rogojină, mi-am amintit că aveam nevoie de una, pentru şedinţele de yoga. Şi l-am întrebat cât costă... Nu mulţumesc, este prea mult... Pipty five!-Totuşi, prea mult. Pipty şi gata!

- E din bambus, nu-i aşa? Am încercat eu să îmi dau satisfacţie pentru un preţ aşa de mare.

- Plastic pur, madam, plasticul cel mai pur, făcu vânzătorul vizibil jignit.

JULIETA ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ziua Poetului Național ar trebui să fie un prilej de împăcare cu noi înșine. Nu de glorificări stridente, nu de osificări deșănțat-celebrative avem nevoie, ci pur și simplu de o întoarcere în liniște la poezia lui Eminescu, așa cum o percepe fiecare. DACĂ o înțelege - și dacă îi e dragă. Dacă nu, nu - mai bine să tacă decât să fluiere în biserică. Acest sentiment de "fluierat" mi l-a trezit emisiunea lui Robert Turcescu, "inchizitorul" de ocazie de la realitatea celor patru vânturi și șeful celui mai agresiv inutil cotidian din România. Când nu ai care vor modera în locul lor emisiuni, vor ști să pună "problema" cu bun simț, inteligență și responsabilitate. Iar cei care arată o crasă lipsă de respect față de Eminescu - gen acest Costi Minune, care ironiza el "Doina", că ar fi prea naționalistă, pășunistă, sămănătoristă sau mai știu eu ce, vor fi demult "dust in the wind" (praf și pulbere în Vânt). Bine l-a înfierat Păunescu pe acest Rogozanu: "Ce dar de a vulgariza aveți!" Cârcotașul cu trei fire în barbă, lipsit de educație, și se pare că uneori și de cultură (deși cică ar fi terminat Facultatea de Litere, arată niște lacune teribile: după el, "Doina" ar fi din aceeași categorie cu "Somnoroase păsărele"!) face o polemică din orice.

"Așa spun istoricii…" (ceva negativ despre România). Care istorici, domnu'?

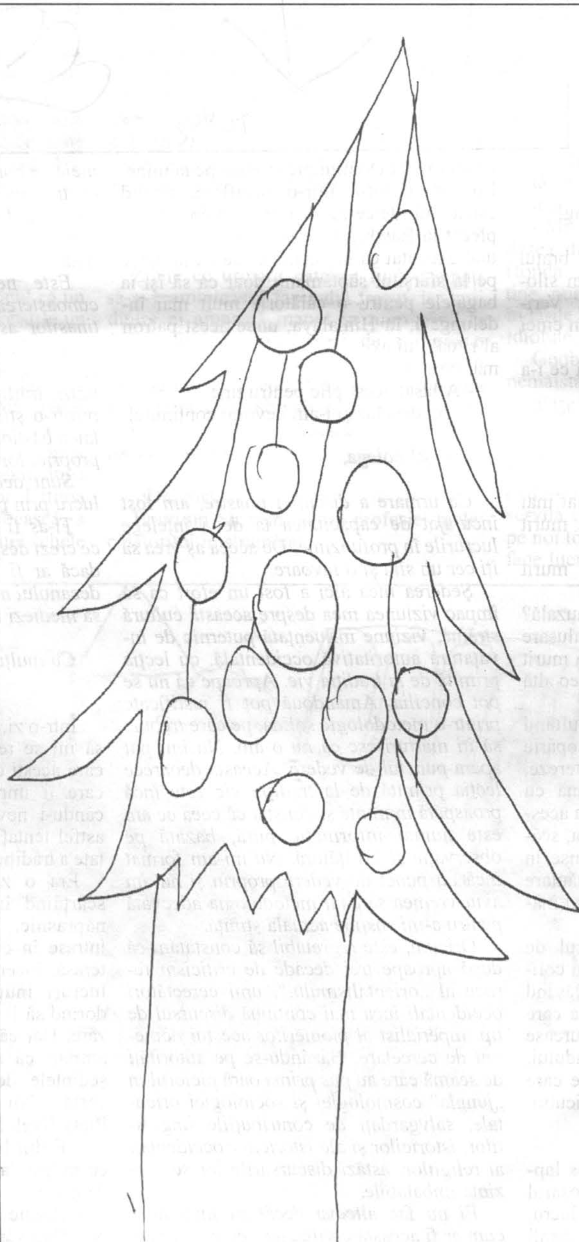
L. Boia, cumva, care i-a terfelit pe Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul doar că așa dă bine azi, contrar epocii naționaliste a lui Ceaușescu, să fii anti-valorile naționale? "Așa spun criticii…" - despre Eminescu, și nu de laudă. Care critici, domnu'? Negoițescu și Z. Ornea, cei citați de

Mihai Eminescu versus Turcescu, Rogozanu...

MOTTO: *"Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți, iloții/ toți se scurseră aicea și formează patrioții/ încât fonfii și flecarii, găgăuții si gușații/ bâlbâiți cu gura strâmbă sunt stăpânii astei nații!" (Scrisoarea III)*

ce spune pozitiv despre Eminescu (pentru că ți-e lene să-l recitești sau din alte motive), de 15 ianuarie, mai bine faci un pic de rumoare în jurul său. Și pe cine te poți baza decât pe acest băietan veșnic cu capsa pusă, bun-rău la toate, care s-a trezit pe umeri cu povara numită "publicist comentator": Costi Rogozanu. Evident, era nevoie și de o "victimă" - în afară de Eminescu - în emisiunea care avea darul mai mult de a-l contesta pe poet: invitatul Adrian Păunescu; și poate o fi fost el gândit pe post de minge de ping-pong între cei doi realiști, realizatorul și angajatul lui care-i cântă-n strună, doar că uneori socoteala de acasă…

Adrian Păunescu nu numai că nu a clacat în fața celor doi farseuri, ba chiar a ieșit cel mai bine din toată tevatura de emisiune pompos intitulată "PROBLEMA EMINESCU". De ce problemă, domnule Turcescu? Nu mai puteți dormi, dvs. și subalternii dvs., de grija Poetului Național decât dacă-l transformați în PROBLEMA NOASTRĂ NAȚIONALĂ? De ce nu în "cadavrul din debara", cum îl gratula amicul dvs. Patapievici. Bine că nu i-ați acordat și eterna bilă neagră… Nu e obligatoriu să-l privim pe Eminescu cu evlavie, dar măcar echilibrat. Adrian Păunescu a devenit implicit avocatul Poetului - nu că acesta ar avea nevoie de un apărător, pentru că se poate apăra și singur, prin perenitatea Creației sale. Nu sunt curios ce fel de "operă" vor lăsa în urma alde Turcescu, Rogozanu & Co, tare mi-e teamă că peste 20 de ani, de 15 ianuarie, oameni mult mai cumpătați, cu scaun la cap,

Rogozanu - de când sunt aceștia considerați "mari critici" și eminescologi? Tovarășe de la Litere - Călinescu, Vianu, Bușulenga, Ioana Em. Petrescu, Petru Creția îți spun ceva? Ori nu i-ai citit? Rogozanu are talentul subiectiv de a simplifica totul, dând-o mereu pe "exegeți" (Așa spun exegeții!) - e grav când n-ai păreri proprii decât la înjurat, de citat sunt ale altora. Iar Turcescu amplifica "scandalul", tot făcând tam-tam pe textul penibil al lui Cărtărescu, în care îl ultragia/ demitiza pe Eminescu spre a-l - pardon - … umaniza/ reînvia! Bârfe invidioase ale papagalilor dilematici, care i-au dedicat cândva un număr întreg de revistă gratuit blasfemiator. Păunescu a înțeles: ceilalți doi participanți nu au cum să pună serios "problema", pentru că o trag spre anecdotic. RATING CU EMINESCU! O manifestare ADEVĂRATĂ despre el nu poate avea loc ACUM la TV, (pentru că așa sunt indicațiile, ordinele, poate, de la Soros - GDS?), ci doar în Aula Academiei. Doar că reactia impotriva lui Turceascu & Costi a venit exact de unde nu se așteptau: nu de la poetul invitat care are un cult pentru Eminescu, ci chiar de la telespectatori, oameni obișnuiți care iubesc poezia, și nu sunt toți atât de îndoctrinați și naivi pe cât ne cred unii, îmbuibați de $ - middle europenizați la comanda anti-națională.

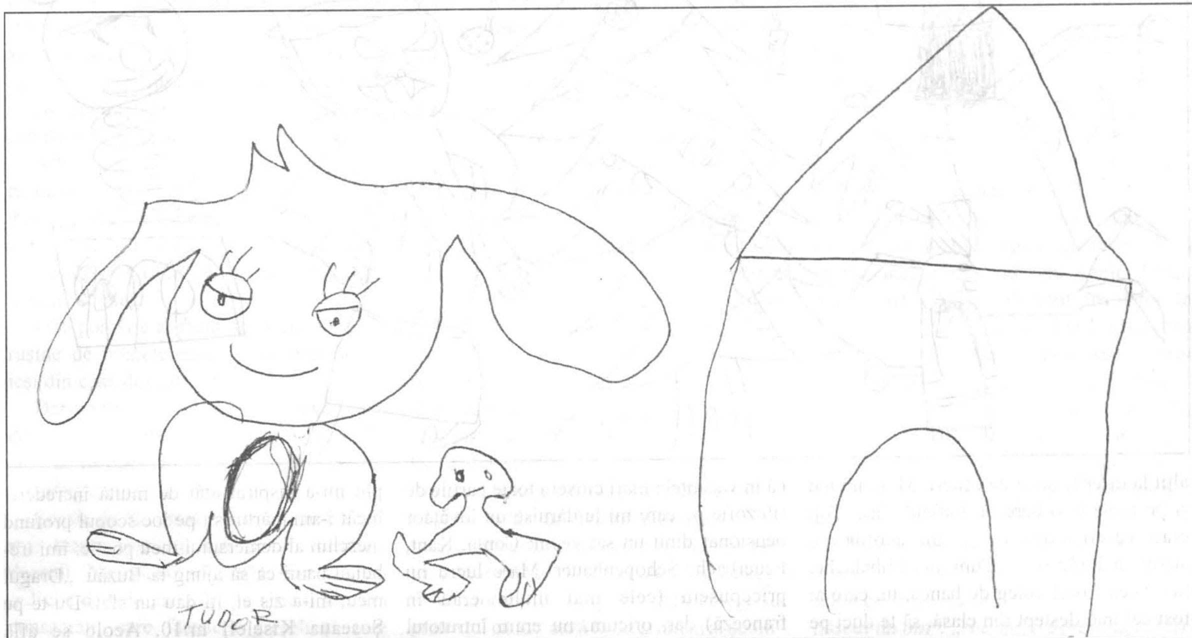
Într-adevăr, e greu să încerci a-l contesta pe Eminescu fără argumente, doar de dragul contradicției. La final, Rogozanu și-a scos, nădușind, ochelarii - obosise…

I-o fi fost rău la cap? Îl durea mintea?

ANDREI MILCA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mă numesc Ion Mihalache

M-am născut în ziua de 2 ianuarie 1933, pe un ger de crăpau pietrele, într-un sat mic, Băieşti, cu 50 de case, aşezate pe un deal contorsionat, la marginea unei păduri, izolat de lume şi lipsit de orice urmă de civilizaţie (nici măcar popă nu aveam). Tata era, mi se pare, plecat la vânătoare, deoarece vânatul constituia hrana de bază a celor nouă membri ai familiei. Deşi avea un singur ochi şi o puşcă cu o singură ţeavă, şeful clanului nu se întorcea acasă fără doi iepuri atârnaţi pe umărul drept. Imediat după ce m-am născut, mama, fiind singură şi lipsită de orice ajutor, a adus nişte paie, ca să aprindă focul. Focul nu s-a aprins, în schimb încăperea s-a umplut de fum. Văzând că mă sufoc, ea m-a înfăşurat în nişte cârpe şi m-a scos afară. A fost primul meu exerciţiu de călire fizică. Doi fraţi ai mei anteriori, unul de cinci şi unul de şase ani, n-au fost atât de rezistenţi. Venise o zăpadă timpurie, prin noiembrie, şi, neavând încălţăminte, ei s-au dat cu sania desculţi. Peste trei zile erau îngropaţi în acelaşi coşciug.

În anul 1040 am intrat la şcoala primară din sat, şcoală cu o singură încăpere, în care învăţau, în total, douăzeci de copii. Întrucât eram încălţat în târlici, iar pe drum erau nişte noroaie teribile, mă ducea şi mă aducea de la şcoală unchiul Sae, în cârcă. În clasa a patra, învăţătorul a plecat pe front; ceilalţi copii au renunţat la învăţătură. Eu nu. De ce? Nu-mi aduc aminte exact. Cred că de groază să nu rămân să văd de oi toată viaţa. Aveam o oaie cu numele do Odobeasca (numele unei femei beţive şi cerşetoare) pe care o uram de moarte. Aşa că m-am dus să-mi termin clasa a patra într-un sat vecin, Poponeţi, mergând zilnic cinci kilometri dus, cinci întors, peste nişte dealuri abrupte, prin ploaie şi viscol.

În vara lui 1944 m-am dus să dau examen de admitere la Liceul „Hasdeu" din Buzău. La vizita medicală, medicul s-a speriat când m-a văzut cât sunt de mic şi de slab. „Scumpul meu, mi-a zis el, du-te acasă, mănâncă bine, îngraşă-te şi vino la anu'. Altfel o să mori". Cei de-acasă chiar asta aşteptau, să mă pună la îngrăşat! Mi-au dat imediat oile în primire. Plecam dimineaţa pe izlaz, cu o bucată de mămăligă şi alta de brânză, şi mă întorceam seara, cu picioarele pline de bube şi răni. Vreme de o oră un frate mai mare îmi scotea cu acul mărăcinii din tălpi. Fiind cel mai mic şi mai slab, mama îmi fierbea pe furiş câte un ou. De ce pe furiş? Pentru că ouăle erau valută forte, cu ele se cumpărau gaz şi chibrituri. Când au descoperit cojie de ouă, ceilalţi fraţi şi surori m-au linşat cu o furie oarbă. Ei nu gustau ouă decât la Paşti. De atunci, când mama îmi dădea câte un nou, aveam grijă să îngrop cojile cât mai adânc în pământ.

În toamn lui 1944, preotul din Poponeţi, popa Dumitru, zis Ciomag, mi-a spus că, a doua zi, se dă încă un examen la Liceul Comercial din Buzău pentru şase locuri, suplimentate spre folosul copiilor refugiaţi. M-am suit într-o căruţă seara şi am ajuns a doua zi dimineaţa la Buzău, fără să închid un ochi (eram zece inşi, unul peste altul). Am reuşit. După care au urmat şapte ani de infern, într-un internat care colcăia de şobolani şi gândaci şi în care hrana de bază era o aşa-zisă „mâncare de prune afumate", mâncare în care viermii pluteau la suprafaţă şi pe care bucătarul încerca să ni-i recomande ca boabe de orez. În vacanţele de vară, bineînţeles că eram trimis cu oile la păşune.

Am terminat liceul în 1951, an în care o secetă cumplită lăsase, din nou, oamenii din satul meu muritori de foame. Tata îmi găsise un post de contabil la cooperativa unei comune vecine, în speranţa că salariul meu îi va salva cât de cât. N-aveam încotro, eram obligat să-i ajut. Încă un argument ca să rămân acasă: mă îndrăgostisem de fata învăţătorului, care, chiar dacă nu era deloc frumoasă, avea un picior mai scurt decât celălalt. Tata se gândea la o căsătorie rapidă şi eficientă, deşi aveam doar 18 ani.

Dar a apărut din nou la răscrucea destinului meu popa Ciomag (pe vremea primului război mondial), când era şi învăţător, preotul, extrem de nervos, îşi bătea elevii cu un ciomag, de unde unde şi porecla). El m-a informat că, dacă mă angajez ca funcţionar la Canalul Dunărea-Marea Neagră salariul va fi dublu, datorită unor indemnizaţii speciale. M-am hotărât, deci, să plec pe şantier. Cu ce să mă îmbrac? Familia întreagă, plus neamurile, au pus mână de la mână: mama a scos nişte ştergare şi nişte pânză albită din lada ei de zestre şi mi-a făcut două cămăşi şi două izmene (acestea erau din ştergare, cu cusături naţionale), frate-miu mi-a dat o haină tata nişte pantaloni, iar unchiul Sae o pereche de pantofi care au fost rapid pingeliţi. Am luat valiza de lemn cu care fusese frate-miu în armată „Sold. Mihalache I. Constantin, reg. II aviaţie= şi am plecat spre gara Buzău. Urma să mă urc pentru prima oară în viaţa mea în tren şi să plec spre oraşul Medgidia. În gară, cu cine mă întâlnesc? Cu câţiva foşti colegi de liceu, care plecau spre Bucureşti, unii să dea examen la facultăţi,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

alţii la diferite şcoli de ofiţeri. M-au invitat şi pe mine la o bere, în bufetul gării. Toţi erau veseli,simpatici şi îmi acordau o atenţie măgulitoare. „Cum, mă Mihalache, îmi zicea fostul coleg de bancă, tu, care ai fost cel mai deştept din clasă, să te duci pe canal, iar eu, care eram un tâmpit de nota şase, plec la Bucureşti?! Hai cu noi!" Păi, ce să fac cu voi?" am întrebat. „Mergi până la Bucureşti şi de-acolo iei trenul spre canal. E mai direct decât prin Făurei şi Feteşti. Plus că vezi şi tu capitala".

Am plect cu ei. Când am coborât în Gara de Nord, am ameţit de spaimă, nu văzusem în viaţa mea atâta lume, eram îmbrâncit în toate părţile şi, ca să nu mă pierd, mă agăţasem de haina unui coleg. Acesta întrebă: „mă, Onele, unde-i valiza ta?". O uitasem în tren. Am fugit înapoi, am găsit-o, dar dispăruseră colegii. Ce mă fac? Am pornit prin oraş, la întâmplare. Nu aveam curajul să urc în tramvai, mergeam pe jos. Spre prânz, am ajuns la Universitate. Hai, îmi zic, să intru la Facultatea de Filologie, să aflu ce materii se cer la admitere, poate încerc peste un an". Am luat-o apoi, pe jos, pe bulevardul 6 Martie, să bag unochi şi la Drept, tot spre informare. şn hol, sunt acostat de un tânăr cu părul negru şi creţ) l-am descoperit, recent, la Academia Ştefan Gheorghiu", unde e conferenţiar). „Tovarăşe, îmi zice, vrei să dai exament de admitere?" „Vreau doar să mă informez", zic eu, intimidat. Păi, vino încoace, că te informăm noi". Şi mă duce la sediul organizaţiei U.T.M. Aici mi se cercetează actele, mi se spune că sunt în regulă, complete un formular, sunt înscris la examenul de admitere, care urma să aibă loc peste câteva zile şi repartizat să dorm la un cămin studenţesc de pe strada Călăraşi (parcă Matei Voevod). Paturile nu aveau aşternuturi, dormeam direct pe plasele de sârmă, îmbrăcaţi. În ziua examenului, descopăr cu stupoare că nu fusesem înscris la Drept, ci la Filozofie (facultăţile respective aveau sediul în aceeaşi clădire). Noroc că în vacanţele mari citisem toate cărţile de filozofie pe care mi le dăruise un învăţător pensionar dintr-un sat vecin: Conta, Kant, Feuerbach, Schopenhauer. Mare lucru nu pricepusem (cele mai multe erau în franceză) dar, oricum, nu eram întrutotul străin de materie. Peste o săptămână se dau rezultatele. Reuşisem al doilea. „E clar, mi-am zis, nu mă mai duc pe canal, ăi deacasă n-au decât să crape de foame, mă fac filozof". Între timp, terminasem banii, nu mai aveam ce mânca, tălpile pantofior se rupseseră şi le înlocuisem cu nişte bucăţi de carton. Ca să nu mă ardă asfaltul, mergeam numai pe părţile umbrite ale trotuarelor. Problema era, acum, una singură: cum ajung înapoi la Buzău, cu ce bani îmi cumpăr bilet de tren? Stând într-un părculeţ şi mâncând un covrig cu susan, mi-am adus aminte că publicasem cu câţiva ani în urmă o poezie de două strofe în ziarul „Viaţa Buzăului" pentru care primisem suma de 42 de lei, sumă pentru care profesorul de limba română mă pizmuise şi mă persecutase făţiş, ca să nu mai zic de colegi. „Ia să scriu eu încă o poezie, mi-am zis, poate scot bani de tren". Fireşte, mă gândeam la o poezie ocazională, care să intereseze ziarele şi care să apară imediat. Chiar atunci se împlineau nu ştiu câţi ani ani de la fluierarea huliganică a uneia dintre capodoperele lui Caragiale, aşa că substanţă pentru patru strofe aveam. La doi paşi, pe Academiei, era redacţia ziarului „Scînteia tineretului", în a cărei secţie culturală lucra poetul Ştefan Iureş. Acesta mi-a citit versurile şi mi-a zis blând şi fără ironie: „Întâmplător, am scris şi eu o poezie pe această temă. Cred că va apare a mea". Nu am descurajat şi, străbătând mai puţin de cincizeci de metri, am urcat la etajul unu al unui imobil de pe Dogrogeanu Gherea, visa-vis de Miliţia Capitalei, unde se afla redacţia revistei „Albina". Aici am întâlnit una dintre cele mai binevoitoare persoane care au traversat existenţa mea, un redactor cu numele Băbeanu. Figura lui de om simplu mi-a inspirat atât de multă încredere, încât i-am mărturisit pe loc scopul profund meschin al demersului meu poetic: îmi trebuiau banii ca să ajung la Buzău. „Dragul meu, mi-a zis el, îţi dau un sfat. Du-te pe Şoseaua Kiseleff nr.10. Acolo se află Şcoala de Literatură „M. Eminescu". Te înscrii pentru examen şi vei primi pentru aceasta casă, masă şi o foaie de drum CFR, indiferent dacă reuşeşti sau nu". „Excelent", am zis, şi am fugit spre Şcoala de literatură. Curtea era plină de viitori poeţi, prozatori, dramatrgi, critici, gazetari: Fănuş Neagu, Victor Tulbure, Al. Căprariu, Aurel Martin, Ion Lăncrănjan, Remus Luca, Ion Petrache, Petre Dragu, Liviu Timbus, Petre Popa şi alţii. Erau şi oameni întru-totul „nevinovaţi", printre care o femeie de serviciu şi două fete care serviseră la o cantină muncitorească, aduse pentru a întări compoziţia socială a şcolii. Proba scrisă consta dintr-un poem pe temă fixă: „prima dvs. întâlnire cu ostaşul sovietic". Cum satul meu era inaccesibil oricăror vehicule, atât trupele germane, cât şi cele sovietice îl ocoliseră cu prudenţă. Asta nu m-a împiedicat să compun pe loc un poem de douăzeci şi cinci de strofe cu rimă îmbrăţişată în care povesteam cum m-a purtat în cârcă circa doi kilometri ostaşul Vania, cum m-am jucat cu puşca lui mitralieră, cum am călărit o catiuşă şi cum m-a pupat el în creştetul capului, în timp ce părinţii plângeau cu duioşie. La examenul oral i-am avut în faţă pe Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu şi Mihu Drgomir. „Ce poeţi îţi plac cel mai mult?", m-a întrebat „toboşarul timpurilor noi". „Toţi", am răspuns eu plin de entuziasm. „Dar Mihu Dragomir îţi place?" m-a întrebat chiar Mihu Dragomir, pe care nu-l recunoscusem, din păcate. „Încă nu l-am citit, dar, după ce-l voi citi, o să-mi placă precis". Răspunsul meu n-a fost bine primit şi am cucerit doar nota şase. Adică notă de trecere. Reuşisem. Nu numai eu. Din cei 58 de candidaţi reuşiseră 59 (unul pierduse trenul şi venise

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

după examen).

În timpul examenelor m-am împrietenit cu regretatul Petre Dragu, care mă fascinase cu eleganța lui vestimentară (era actor figurant la teatrul din Ploiești), un romantic inveterat, care, la 40 de ani, visa să-și scrie versurile cu bidineaua pe versantul nordic al Ceahlăului. El m-a îndemnat să renunț la filozofie și să mă fac scriitor. „Dragă, îmi zicea el, filozofia e terminată odată cu apariția lui Marx. În schimb, literatura abia începe, iar în curând ea va cunoaște un avânt uluitor. Vom fi țara cu cea mai mare cantitate de literatură pe cap de locuitor".

Aflând mai târziu că scriu prin ziare și că mi-am schimbat numele (revista „Viața Românească" a refuzat să mă publice cu numele de Ion Mihalache, fostă căpetenie țărănistă), tata a venit personal la București și m-a întrebat:

- Ce porcărie ai făcut de-ai ajuns s-ți fie rușine de numele nostru? Nu mai putem ieși din casă din cauza ta.

Dar peste vreo zece ani și ceva, când devenisem celebru cu „Tanța și Costel", cum se recomanda el când avea de-a face cu diferite autorități? Băieșu!

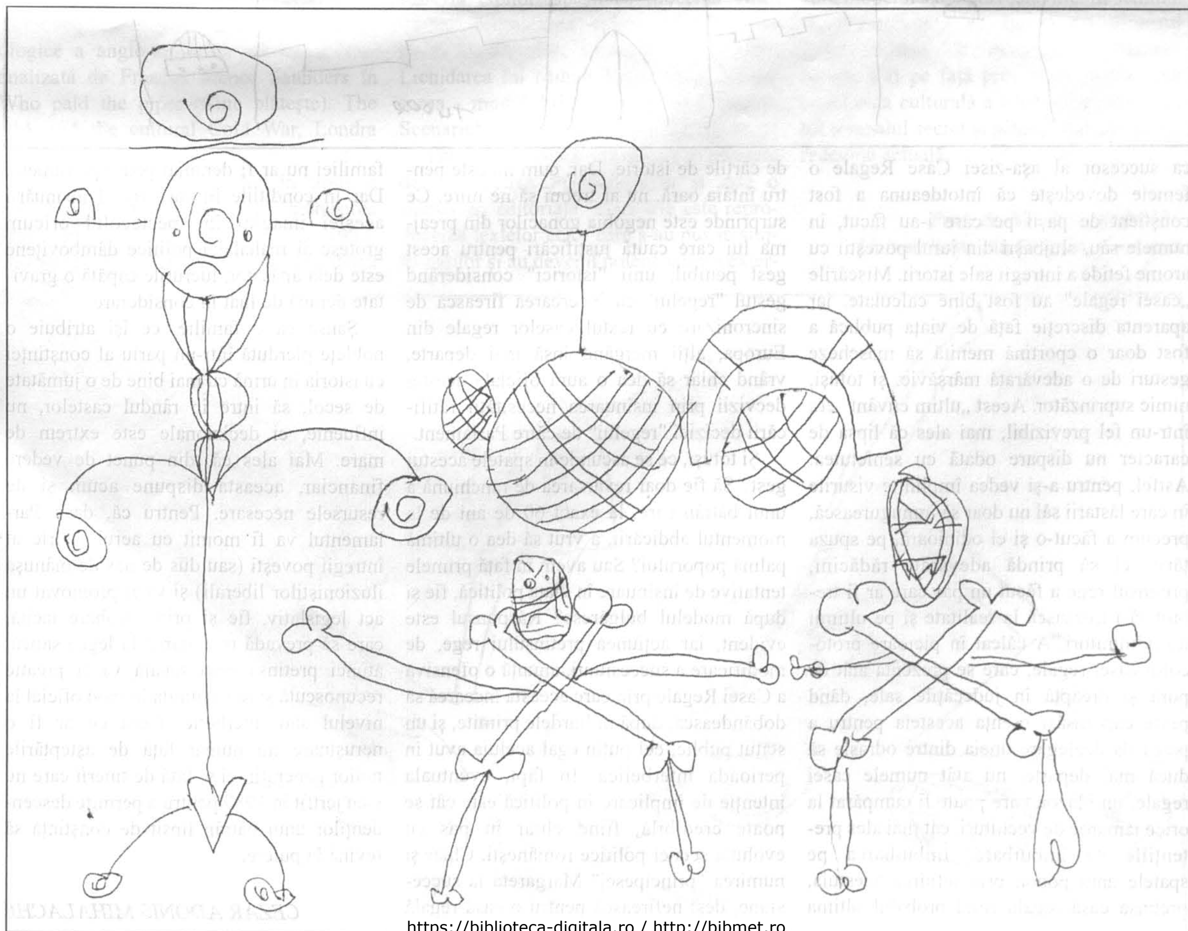
Școala de literatură a fost una dintre cele mai bizare instituții din țară în ultimele decenii. Nu numai că acolo erau adunați indivizi de cele mai diverse specii: scriitori consacrați, care făcuseră greșeli și care urmau să se reabiliteze; muncitori și muncitoare care nu aveau nici o înclinație literară, unii fiind analfabeți; femei de serviciu, ospătari, absolvenți de facultăți sau licee, ofițeri etc. Majoritatea erau impostori notorii (în schimb, D.R. Popescu a fost respins la examnul de admitere pentru lipsă de vocație!), demagogi, delatori și chiar schizofrenici. Iată câteva exemple: un oarecare Pintilie din Iași, poștaș de meserie, făcea duș cu basca încap; secretarul de UTM, Harpalete, a fost surprins în timp ce tăia paltoanele colegilor cu o lamă de ras. Întrebat de ce a făcut acest gest ticălos, el a răspus: „era prea multă acalmie în atmosfera ideologică din școală". Luat mai din scurt de una dintre victime (mai exact, călcat în picioare) el a spus, în cele din urmă, adevărul:" „Înainte de a veni aici eu am fost ofițer de cavalerie și am căzut de pe cal drept în cap". Un alt tip, ardelean, I.A., avea obiceiul de a fura pasta de dinți de la alții. Din greșeală și neștiință s-a spălat luni de zile pe dantură cu pasta de bărbierit a lui Petre Dragu. Vasile Nicorovici l-a demascat cu vehemență pe criticul D.M. colegul lui de cameră, că e un dușman periculos al regimului, deoarece îl citește pe Blaga, iar Al. Căprariu era să se arunce de la etajul doi al clădirii după ce unul dintre profesori a scos pistolul pe masă în timpul unei ședințe. Un „comando" format din Lăncrănjan, Remus Luca și un oarecare Marian de la Cluj ne scula în fiecare dimineață la ora șase, cu strigăte și îmbrânciturі cazone, pentru înviorare fizică, iar un alt coleg ne cerea note informative despre ceilalți colegi sub pretextul că lucrează la un „roman al școlii".

Pe vremea aceea eram un individ timid și insignifiant. Și extrem de prost îmbrăcat. De fapt, singurul. De ce? Directorul școlii, regretatul Petre Iosif, a chemat la el pe toți elevii ca să-i înbrebe ce nevoi vestimentare au (acestea urmând a fi cumpărate în contul Fondului Literar). În timp ce mă aflam la rând cu ceilalți colegi, l-am întrebat pe Ion Petrache despre ce este vorba. Petrache, care se lăuda că a fost unul dintre vajnicii piloți ai aviației române (s-a aflat ulterior că n-a urcat în viața lui nici măcar într-un planor) era și omul cel mai lipsit de umor. Ei, bine, în ziua respectivă el a născocit farsa vieții lui: mi-a spus că suntem chemați pentru a fi inspectați la îmbrăcăminte, iar cine nu are ce-i trebuie va fi eliminat din școală. M-am ascuns imediat în dormitor și așa se face că am făcut iarna 1951-1952 într-o pereche de tenişi dăruiți de Petre Dragu și o hăinuță de doc primită de la un unchi vatman la I.T.B.

La terminarea școlii, o parte dintre absolvenți nu au fost repartizați în presă, ci trimiși inapoi de unde au venit. Fănuș Neagu, de pildă, a devenit învățător în Bărăgan. După câțiva ani l-am descoperit locuind într-un garaj din Ferentari, împreună cu soția, fără servici, trăind din te miri ce. L-am recomandat conducerii ziarului „Scînteia tineretului", unde lucram și eu. Cariera lui gazetărească a fost, însă, foarte scurtă. Șeful secției agrare, unde funcționam amândoi, era un tehnician dentar, care i-a dat un reportaj de probă cu titlul „S-a născut un vițel". Fănuș a crezut că nu înțelege bine și a întrebat: „Poate *S-a născut un om*". „Nu, nu, i-a precizat dentistul, pe mine mă interesează vițelul. De oameni se ocupă alte secții". Proaspătul reporter și-a dat demisia și s-a apucat de literatură. Chestie de destin.

Ar mai fi multe de povestit.

Le lăsăm pe altă dată

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

A dovedit din nou ca, în esenţă, deşi îşi laudă viţa nobiliară, rămâne la fel de lipsit de caracter. A abdicat, dar asta nu l-a împiedicat să tragă foloase materiale mai târziu când, după 1989, mănuşa liberală a tras cu sete la spuza bătrânului rege pretendent. A luat din stânga şi din dreapta, strângând o avere uriaşă. Am crezut însă că se va mulţumi cu purhoiul de avere strâns, cu pădurile şi castelele restituite ilegal, ca îi va fi de ajuns pentru a fi fericit că nu-şi va lăsa odraslele pe drumuri. Nu a fost însă aşa…

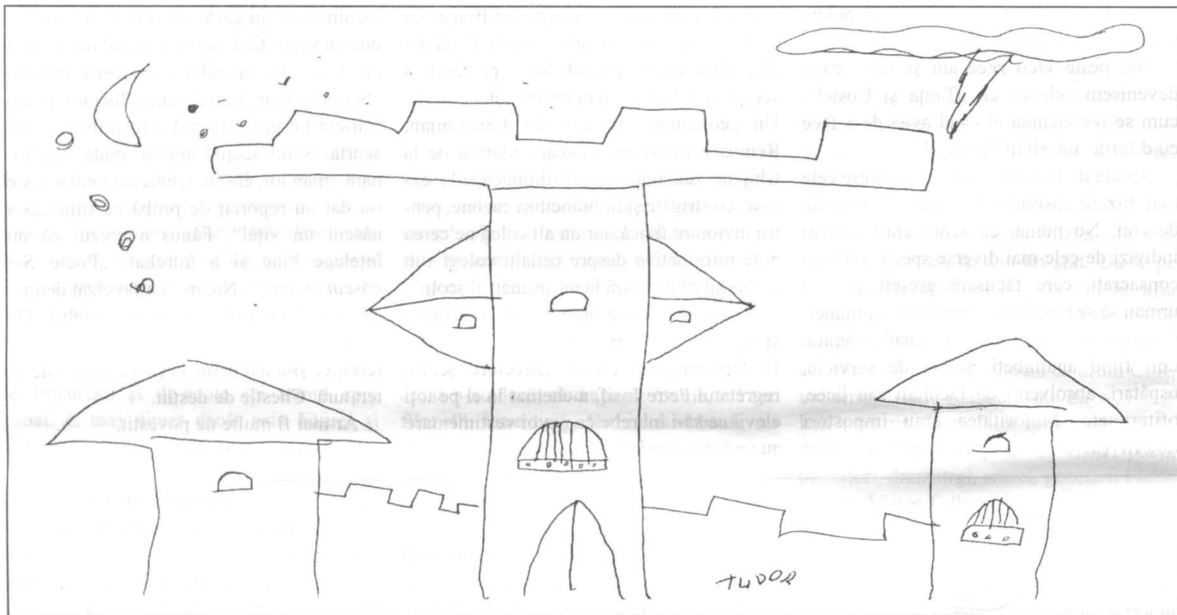
Imaginea unui bătrân cu blazon folosit de gonacii din preajma lui s-a destrămat… Pentru că, ultimul lui gest, acela de a numi din lume căreia i se mai permite să călărească norodul, e drept prin alte mijloace, pentru a se îndestula.

Pretinsul rege a modificat statutul dinastic, eliminând legea salică prin care moştenitorii la tron puteau fi numiţi doar pe linie masculină. O cutumă statutată şi în acetle oficiale prin Articolul 83 al Constituţiei din 1866, care preciza că "în lipsa de descendenţi în linie bărbătească ai Regelui, succesiunea tronului se va cuveni celui mai în vârstă dintre fraţii săi sau coboratorilor acestora".

În fapt, regele şi-a negat propria condiţie, dar şi pe aceea a aşa-zisei case regale, făcând un gest total lipsit de eleganţă faţă bazată strict pe legea salică, este explicabilă în condiţiile în care soţul acesteia, Radu Duda, este văzut de o serie de oamenii de afaceri extreme de influenţi ca potenţial candidat la Presedinţie. Mai ales că Duda este implicat în viaţa publică încă de pe vremea premirului Adrian Năstase, când a fost numit (şi a rămas!) consilier al prim-ministrului.

Oricum, spectacolul penibil pe care îl oferă casa regală de câţiva ani buni, de când a început procesul de îmbuibare cu averi retrocedate illegal şi culminând cu ultima decizie a pretinsului rege, este de de un ridicol desăvârşit. Un kitsch care, dacă ar fi fost promovat strict pentru uzul privat al

„Lăcomia unui pretins rege"

ca succesor al aşa-zisei Case Regale o femeie dovedeşte că întotdeauna a fost conştient de paşii pe care i-au făcut, în numele său, slujbaşii din jurul poveştii cu arome fetide a întregii sale istorii. Mişcările „casei regale" au fost bine calculate, iar aparenta discreţie faţă de viaţa publică a fost doar o cportină menită să mascheze gesturi de o adevărată mârşavie. şi totuşi, nimic suprinzător. Acest „ultim cuvânt" era într-un fel previzibil, mai ales că lipsa de caracter nu dispare odată cu senictutea. Astfel, pentru a-şi vedea împlinite visurile în care lăstarii săi nu doar să înmugurească, precum a făcut-o şi el odinioară, pe spuza ţării, ci să prindă adevărate rădăcini, pretinsul rege a făcut un pas care ar fi trebuit să-i trezească la realitate şi pe ultimii lui admiratori. A călcat în picioare protocolul casei regale, care se prezenta atât de pură şi dreaptă în judecăţile sale, dând peste cap însăşi esenţa acesteia pentru a putea da dezlegare uneia dintre odrasle să ducă mai departe, nu atât numele casei regale, un blazon care poate fi cumpărat la orice iamaroc de vechituri, cât mai ales pretenţiile de îmbuibare. Îmbuibarea pe spatele unui popor, prin jefuirea acestuia, pretinsa casă regală fiind probabil ultima de cărţile de istorie. Dar, cum nu este pentru întâia oară, nu ar trebui să ne mire. Ce surprinde este negobia gonacilor din preajma lui care caută justificări pentru acest gest penibil, unii "istorici" considerând gestul "regelui" ca încercarea firească de sincronizare cu restul caselor regale din Europa, alţii mergând însă mai departe, vrând chiar să dea o aură oficială acestei decvizii prin insinuarea necesităţii ratificării deciziei "regelui" de către Parlament.

Şi totuşi, ce se ascunde în spatele acestui gest? Să fie doar revărsarea de ranchiună a unui bătrân care, la exact 60 de ani de la momentul abdicării, a vrut să dea o ultimă palmă poporului? Sau avem în faţă primele tentative de insinuare în viaţa politică, fie şi după modelul bulgăresc? Răspunsul este evident, iar acţiunea pretinsului rege, de modificare a succesiunii, anunţă o ofensivă a Casei Regale prin care aceasta încearcă să dobândească, după miliardele primite, şi un statut public, cel puţin egal aceluia avut în perioada interbelică. În fapt, eventuala intenţie de implicare în politică este cât se poate credibilă, fiind chiar în pas cu evoluţia scenei politice româneşti. Chiar şi numirea "principesei" Margareta la succesiune, deşi nefirească pentru o casă regală familiei nu ar fi deranjat poate pe nimeni. Dar în condiţiile în care riscul insinuării acestei imagini în spectacolul oricum grotesc al mahalalei politice dâmboviţene este deja apăsător, lucrurile capătă o gravitate demnă de luat în considerare.

Şansa ca o familie, ce îşi atribuie o nobleţe pierdută într-un pariu al conştinţei cu istoria în urmă cu mai bine de o jumătate de secol, să intre în rândul castelor, nu influente, ci decizionale este extrem de mare. Mai ales că, din punct de vedere financiar, aceasta dispune acum şi de resursele necesare. Pentru că, dacă Parlamentul va fi momit cu aerul istoric al întregii poveşti (sau dus de nas de mânuşa iluzioniştilor liberali) şi va fi promovat un act legislativ, fie şi prin aprobare tacită, care să prevadă renunţarea la legea salică, atunci pretinsa casa regală va fi prcatic recunoscută şi reinstaurată în mod oficial la nivelul său interbelic. Ceea ce ar fi o neruşinare nu numai faţă de aşteptările noilor generaţii, ci şi faţă de tinerii care nu s-au jertfit în 1989 pentru a permite descendenţilor unui bătrân lipsit de conştinţă să revină la putere.

CEZAR ADONIS MIHALACHE

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

"Cultura Războiului Rece" în viziunea lui M.Ungheanu

M. UNGHEANU - " HOLOCAUSTUL CULTURII ROMANESTI ; 1949 - 1989 "

Hitler spera în buncăr, în ultimele sale zile, ca la întâlnirea dintre rasa superioară anglo-saxonă, capitalistă, apuseană cu cea inferioară, asiatică, slavo-bolşevică, lupta nu va înceta. şi spre surprinderea mai ales a anglo-americanilor chiar aşa s-a şi întâmplat, dar nu chiar aşa cum vroia Hitler.

Stalinismul, idealurile solidarităţii, fraternităţii, egalităţii erau populare în Europa devastată. Iniţiativa în lupta culturală dintre est şi vest era la început de partea marxiştilor. Aşa că Stalin, ajuns la Berlin, a început imediat propaganda, munca de lămurire a germanilor, italienilor, francezilor, grecilor etc. şi din sfera de ocupaţie anglo-americană.

La scurt timp însă Truman s-a dezmeticit, începe refacerea ţărilor la vest de Cortina de Fier cu Planul Marshall şi ripostează slavilor cu aceeaşi monedă. Adică demască sclavia şi duplicitatea din Lagărul bolşevic. Banii pentru acest mare proiect cultural secret al CIA au fost luaţi din Planul Marshall.

şi dacă slavii nu aveau nici un scrupul faţă de duşmanul de clasă, sub patronajul CIA, Radio Europa Liberă, Libertatea, sute de publicaţii, simpozioane şi congrese pledau pentru economia de piaţă, libertatea şi democraţia de tip nord-americană.

Strategia înfruntării secrete cultural-ideologice a anglo-saxonilor cu slavii, este analizată de Frances Stonor Saunders în Who paid the piper (Cine plăteşte). The CIA and the cultural Cold War, Londra 1999, 540 p.

Demascarea comuniştilor în apus a devenit facilă mai ales după înăbuşirea revoltei muncitorilor din Berlin 1953, Budapesta 1956, Praga 1968, iar activitatea ofiţerilor CIA şi a colaboratorilor a devenit tot mai uşoară. În final, războiul rece, sau al treilea război mondial, după diplomatul sovietic Valentin Falin, s-a încheiat cu victoria vestului. Federaţia Rusă are azi numai 5% din puterea economică a vestului, iar la mesajul eliberator marxist-leninist a renunţat de bună voie, chiar Moscova.

Cam acelaşi lucru s-a întâmplat şi în România. KGB-ul a venit cu ofiţeri şi un grup de comintemişti pregătiţi să preia puterea şi cu sprijinul Armatei Roşii, care a rămas în ţară 1944-58, a exterminat fără drept de apel cultura română neconformă cu stalinismul. Mihai Ungheanu, cel mai clarvăzător şi curajos analist al generaţiei sale, descrie degradarea în Holocaustul culturii româneşti, 1944-1989, ed. D.B.H. 470 p. Mai mult decât atât, continuarea procesului şi după 1989.

Dacă CIA se folosea de bani, organizaţii şi actori sub acoperire, KGB-ul la Bucureşti nu avea nici un motiv de a nu acţiona pe faţă şi cu toată brutalitatea, cu Morţi civile şi moartea de la Sighet, cu Echipele de epurare etc. Titlurile capitolelor sunt edificatoare: Execuţii rituale; Triumfători sub protecţia katiuşelor; Extinderea etichetelor prohibitive; Reprimarea exilului; Interzicerea lui Eminescu; Condamnari post-mortem - Titu Maioreacu; Metoda ţapilor ispăşitori; Inocenţa vinovaţilor; Eliminarea indezirabililor; Ocuparea instituţiilor; Inocenţa comisarilor; Lichidarea lui Mihail Manoilescu; Relansarea modelului execuţiilor rituale; Scenariul maniheic şi sacrificiile rituale…

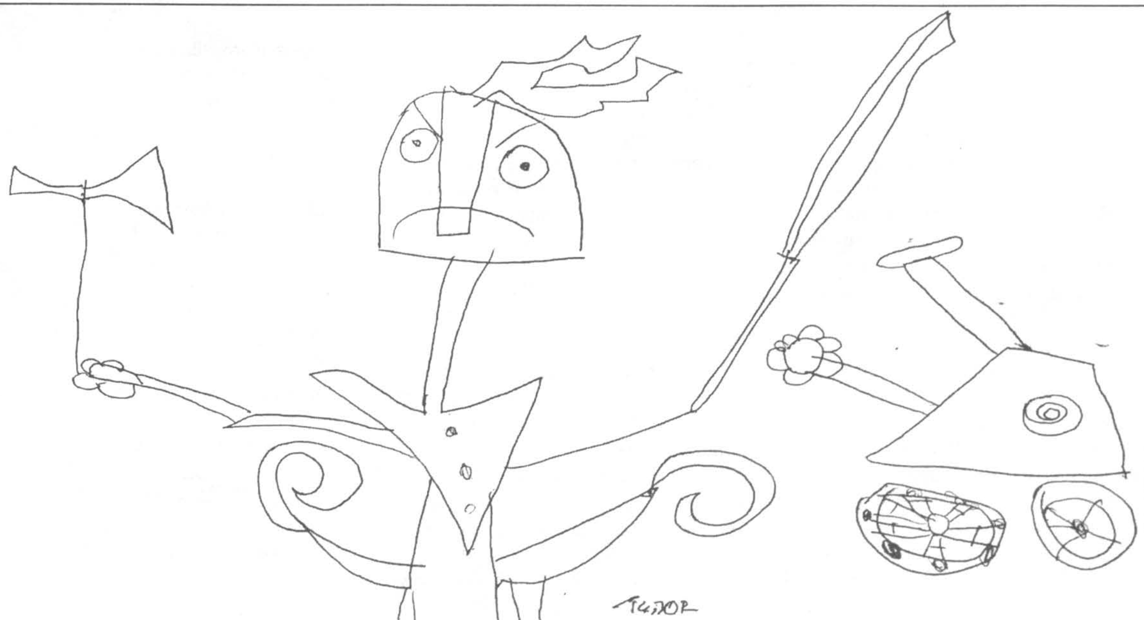
Titlul cărţii Holocaustul…, e o preluare de la Stephan Fischer-Galaţi şi este o slăbiciune editorială. Meritorie este reproducerea textelor celor care s-au pus în slujba ruşilor şi au devenit nolens volens exterminatorii şi după '89: Silviu Brucan: Amănuntele unei capturi senzaţionale (1947); Paul Cornea: Tendinţe în opera de artă (1947); Leonte Răutu: Împotriva Cosmopolitismului (1948); Mihai Roller: Să învăţăm limba lui Lenin şi Stalin (1948); Zigu Ornea: Caracterul reacţionar şi diversionist al semănătorismului (1961); Radu Florian: O controversă filozofică.

La români o deosebire de trecutul celui de al treilea război mondial este greu sesizabilă. Totuşi după lectura cărţiilor lui Saunders şi Ungheanu aveam conştiinţa depăşirii unei epoci istorice. Din păcate mai mult în vest. În est Armata 14 a Rusiei pe Nistru şi una mai puţin vizibilă la Bucureşti reconstruiesc cu aceleaşi metode şi agenţi cultura orientală, care deja în forma ei marxist-leninistă sau laică, liber cugetătoare este analizată exhausiv şi competent.

Globalizarea face ca lupta dintre est şi vest să nu mai fie sinucigaşă ca sub Hitler, nici secretă ca în tipul Războiului Rece şi a Cortinei de Fier, ci constructivistă. Adică acum se construieşte o situaţie haotică sau complexă, care duce cu necesitate la rezultatul dorit ca în Un război civil ragizat? (Redefinirea revoluţiei) de Mihai Ungheanu în ed. Romcartex 1997, 471p.

Politicieni moldo-valahi sunt orientaţi spre modelul slav, pravoslavnic. În schimb. în Transilvania şi Banat cu ajutorul Legitimaţiilor de maghiari orientarea începe a fi pe faţă provestică. Astfel aici experienţa culturală a Războiului Rece, cu tot arsenalul secret şi actorii binecunoscuţi, redevine actuală.

Prof. dr. VIOREL ROMAN,
Universitatea din Bremen, Germania

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eminescu şi Grigore Vieru I

„Numai omu-i trecător
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne ţinem,
Cum am fost aşa rămânem:
Marea şi cu râurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna şi cu soarele,
Codrul cu izvoarele..."

Comentând aceste versuri, profesorul de literatură română le cere elevilor să remarce figura de stil numită enumeraţie. În general, o enumeraţie nu se face la întâmplare, ci într-o anumită ordonare, urmărind efectul poetic. Cel mai obişnuit, avem de-a face cu o ordonare descendentă sau, mai ales, ascendentă, caz în care poziţia finală devine privilegiată, finis coronat opus... Aşadar, întrebându-şi elevii despre ce fel de enumeraţie e vorba în finalul din Revedere - poezie în care mai întâlnim câteva enumeraţii, profesorul de literatură română are ocazia de a-i pune pe elevi în situaţia de a constata ei înşişi ce înseamnă autenticitatea simţirii poetice. Mai întâi însă aceştia vor observa că în primele trei versuri ordinea este într-adevăr ascendentă: marea, lumea, luna, soarele. Soarele este mai trainic şi mai statornic decât lună, lume, mare etc. Luna, ca element cosmic, de asemenea, faţă de lume (mapamond, adică), pustiuri, mări ş.a.m.d., în ordinea indicată de poet.

Versul ultim - se vor mira elevii - coboară enumeraţia la nivelul codrului şi al izvoarelor, simboluri ale eternităţii mult mai palide decât soarele cel veşnic strălucitor. Îndeosebi ultimul: izvoarele... Ce să caute izvoarele în poziţia privilegiată?!, se vor mira elevii.

În acest moment, profesorul va avea o ezitare, părând el însuşi pus oareşicât în încurcătură, va cere timp de gândire - „ia să vedem, copii, care să fie explicaţia?" - în nădejdea că răspunsul va ţâşni din bănci, dintr-o bancă mai norocoasă, undeva prin fundul clasei, rândul de la ferestre... „La un poet autentic, ca Eminescu, putem pleca în analiza textului de la convingerea că nimic nu este întâmplător, că niciun cuvînt nu e folosit sau aşezat la întâmplare, la nimereală", va continua profesorul, ambiţionându-i pe elevi să gândească pentru câteva clipe cu inima şi mintea poetului. „V-am spus - continuă domn profesor - că poziţia finală a unei enumerări ascendente este un loc cu totul deosebit, cu totul semnificativ. Izvorul este, desigur, ceva mai degrabă trecător, în comparaţie cu soarele. La fel şi codrul!... Unde sunt codrii de odinioară?!... şi câte izvoare n-au secat de când soarele luminează pe cer?!... Este evident deci, că izvorul nu „ne ţine locului", nu este mai neschimbător decât soarele! Dimpotrivă! şi totuşi..."

Răspunsul s-ar putea să vină din ultima bancă: „toate acestea sunt adevărate la nivelul raţional al perceperii realităţii. La nivelul emoţional, al trăirii realităţii, codrul cu izvoarele reprezintă, pentru poet, simbolul cel mai copleşitor al eternităţii. Aşadar, este vorba de o anume sensibilitate a poetului, a omului Eminescu, pentru care lumea capătă o înfăţişare alta decât cea înregistrată de simţul comun sau de cunoaşterea ştiinţifică. În lumea de valori în care trăia Eminescu, codrul cu izvoarele înseamnă eternitatea unui paradis de-acum pierdut, şi, probabil, de aceea mai veşnic decât soarele, despre care poetul ştia, la nivel raţional, că vreodată se va fi stingând şi el. Dar cum să sece vreodată în sufletul poetului izvorul din copilărie, ori să se usuce amintirea codrului de odinioară?!... Aşadar, enumeraţia din Revedere urmează ordinea ascendentă în care acele obiecte funcţionează - ca simboluri ale eternităţii - în conştiinţa poetului. Dovadă opera poetică însăşi, în al cărei cadru soarele - atât de „internaţional", ocupă un loc mult mai umbrit decât codrul cu izvoarele, atât de naţional, de românesc. Nu?!... Doar românaşului îi place sus, la munte, sus, la munte, la izvor!...

Profesorul de română care va fi făcut vreodată acest comentariu, va avea de acum înainte o dovadă în plus că lucrurile stau chiar aşa. „De acum înainte", mai exact spus, din luna decembrie 1988, dată care va intra, cu siguranţă, în istoria poeziei româneşti, în istoria chipurilor în care lumea poate fi trăită pe româneşte. Căci, în decembrie 1988 a apărut în casele noastre o carte minunată: Rădăcina de foc, a lui Grigore Vieru... Iar în această carte citim, la una din file, că Toate se schimbă în viaţă, Numai izvorul nu... Aceste două versuri ne-au amintit, precum se vede, de Eminescu... Într-un mod explicabil numai într-un singur fel: înrudirea structurală a două sensibilităţi care, puse în aceleaşi condiţii - geografice, în acelaşi spaţiu, geo-poetic, reacţionează la fel, ajung la aceaşi concluzie, numai pentru ei doi valabilă: toate se schimbă în viaţă, numai izvorul nu...

Mi se pare lucru evident că nu e vorba de o influenţă... Deşi acestea nu lipsesc. Există în chip evident în poezia lui Vieru un eminescianism de care poetul însuşi este conştient, aş putea spune că l-a căutat, cultivându-l cu veneraţie. L-aş numi exterior, împrumutat, rod al receptării operei eminesciene. Dar mai există şi un eminescianism interior, efect al similarităţii, care s-ar fi manifestat chiar şi în ipoteza - pur teoretică - că Vieru ar fi scris poezie fără să-l fi citit vreodată pe Eminescu, eventual în ipoteza că ar fi trăit înaintea acestuia... Caz în care poezia lui Vieru ar fi arătat desigur altfel, dar nu în totului tot altfel, nu în tot ce are ea definitoriu...

Rădăcina de foc este o carte despre care, negreşit se vor mai scrie alte cărţi, punctând în timp dăinuirea, cât codrul cu izvoarele, a acestei cărţi, a poeziei lui Grigore Vieru. Nu ne vom îngădui să vorbim despre carte, despre adâncimile viziunii ei, de necuprins în câteva pagini. Ci voim a semnala doar alte câteva asemenea coincidenţe, care-l înscriu pe Vieru în descendenţa poetică cea mai nobilă cu putinţă. Aş spune chiar că e vorba de coincidenţe care ne fac să-l înţelegem mai bine pe Eminescu însuşi!...

Iată, de pildă, O, mamă... Ne-am simţit obligaţi să raportăm la această poezie o bună parte din creaţia lui Vieru, în ce are aceasta mai original (sic!). Poezia lui Vieru, printre altele, este o poezie filială. Icoana Mamei este „obsesia" cea mai persistentă în universul poetic altminteri nu foarte diversificat al poetului. În poezia lumii, deci şi a noastră, cea românească, Grigore Vieru este unul dintre cei mai inspiraţi poeţi ai acestui simţământ. Nu întâmplător volumul de care ne ocupăm începe cu versurile:

„Uşoară, maică, uşoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ!...

În priviri c-un fel de teamă
Fericită totuşi eşti -
Iarba ştie cum te cheamă
Steaua ştie ce gândeşti."

Aşa va fi arătat şi maica ciobănaşului moldovean... Această poezie „a mamei" culminează cu extraordinarul Cântec de leagăn pentru mama, care-i asigură lui Vieru un loc în orice antologie de poezie a acestui secol, dezmoştenit de sentimentele recunoştinţei filiale!...

Alături de chipul mamei apare, adeseori, chipul iubitei:

„Iar două de-o seamă
Cuvinte-n amurg
(Iubită şi mamă)
Pe faţă îmi curg"
(Din ceruri, de-aproape)

Îngemănare surprinzătoare - mamă şi iubită - dacă o desprinzi din contextul poeziei lui Vieru. Dacă însă insişti asupra acestui context, lucrurile intră într-o stare de tihnită normalitate:

„Duminică dimineaţa
Copiii noştri amândoi
Se urcă în pat
Între noi...
Ne scot de pe degete
Palidele inele,
Le duc la ochi
şi se uită la mama şi tata
Prin ele.
O, globul rotund al inelelor
Se umple atunci
De văzul copiilor luminos.
şi-n toată lumea
Nu există joc mai frumos!"
(Joc de familie)
(Va urma)

ION COJA

2 lei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro